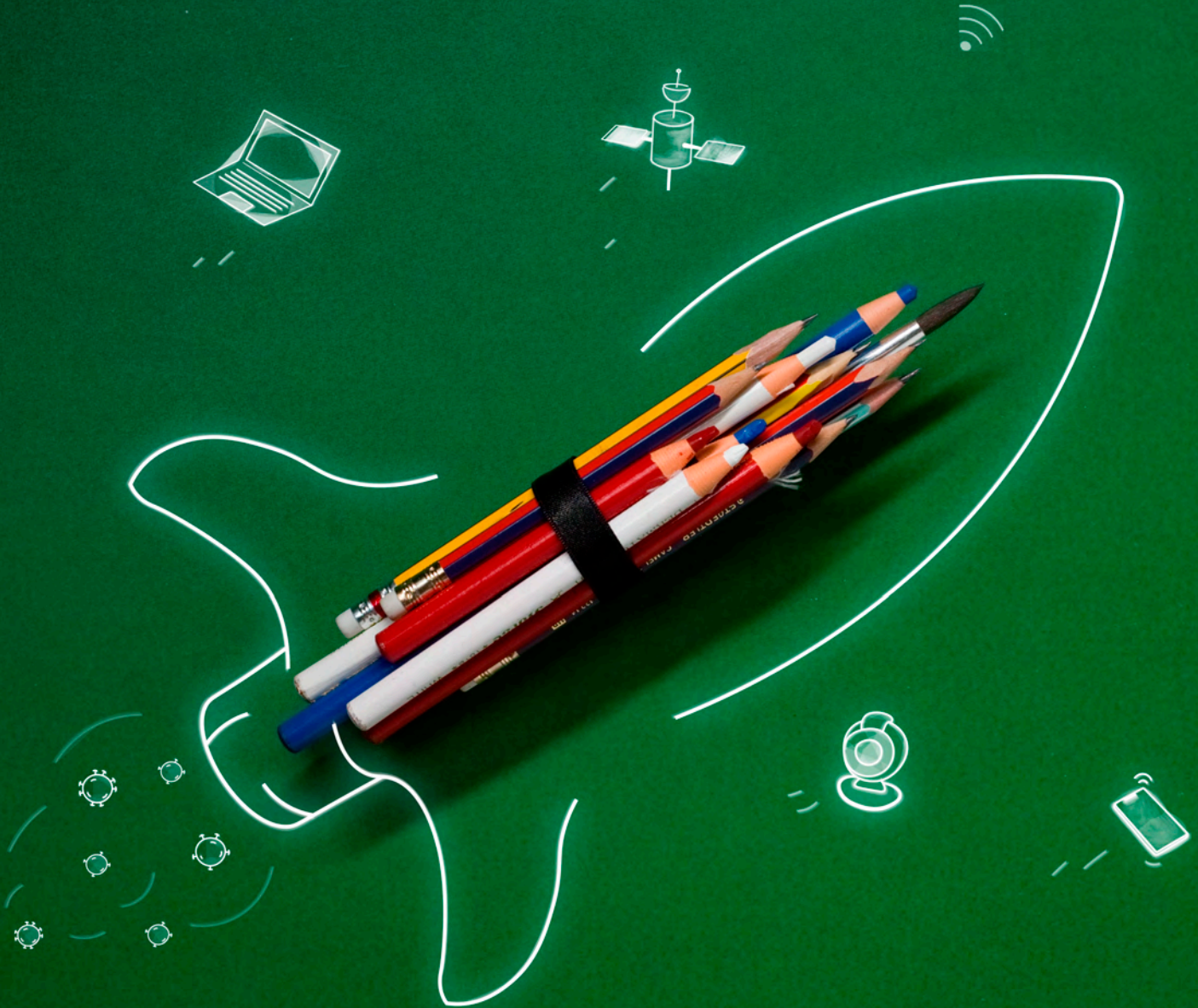


Journal of Teacher's Professional Development

# วิทยาสาร

วารสารเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู • ปีที่ 119 • ฉบับที่ 1 • เดือนมีนาคม 2563



## Covid-19's Edu-Revolution

การศึกษาแบบใหม่ในยุคโควิด-19

### เรียนรอบตัว

ระบบนิเวศใหม่  
แห่งการเรียนรู้

### Knowledge is All Around

10 เทคนิคสอนทางไกล  
ให้มีประสิทธิภาพ

### Open Eyes

ทักษะการเป็น  
พลเมืองดิจิทัล



คุรุสภา

มาตรการการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน  
และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ในสถานการณ์  
แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

## กรณีการให้บริการ ด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ



1. ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ทางเว็บไซต์ของคุรุสภาที่ [www.ksp.or.th](http://www.ksp.or.th) โดยไม่ต้องดำเนินการผ่านช่องทางไปรษณีย์และเคาน์เตอร์บริการอีกต่อไป
2. สามารถคิดสำเนาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบวิชาชีพ และสามารถตรวจสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่คุรุสภานุมัติแล้วผ่าน QR Code ในใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ กับฐานข้อมูลคุรุสภา
3. สามารถติดต่อสอบถามการดำเนินการเกี่ยวกับคำขอกทุกประเภท ผ่านช่องทางโทรศัพท์ หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือแอปพลิเคชันไลน์

รายละเอียดเพิ่มเติม  
[www.ksp.or.th](http://www.ksp.or.th)



สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา : 02 304 9899

 [www.ksp.or.th](http://www.ksp.or.th)

 Khurusapha official

 Khurusapha

 @Khurusapha

# ผ่านพ้นไปด้วยกัน

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่อโลกในหลายด้าน รวมถึงด้าน 'การศึกษา' จากข้อมูลขององค์การยูเนสโกระบุว่า การปิดสถานศึกษา ส่งผลกระทบต่อนักเรียนทั่วโลกมากถึงร้อยละ 70 โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เปราะบางซึ่งมีข้อจำกัดในการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกสถานศึกษา ภายใต้สถานการณ์วิกฤติเช่นนี้ หน่วยงานด้านการศึกษาของไทยและทั่วโลกจึงมีความพยายามในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพัฒนาการที่ต่อเนื่องให้กับเด็ก ทั้งในมิติของการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล การเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยตั้งเป้าลดผลกระทบเฉพาะหน้าให้ได้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกัน ก็ต้องวางแผนพัฒนาระบบการศึกษาในระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับ 'ความปกติใหม่' (New Normal) ในยุคปัจจุบัน

วารสารวิทยากรฉบับนี้มีบทความที่หลากหลายน่าสนใจเช่นเคย ทั้งในหมวดวิชาการการศึกษาและปณิณกะ โดยเราได้คัดเลือกบทความหลายเรื่องที่สอดคล้องกับการรับมือโควิด-19 อาทิ คอลัมน์ 'เรื่องจากปก' ชื่อเรื่อง 'การศึกษารูปแบบใหม่ในยุคโควิด-19' และคอลัมน์ 'Knowledge is All Around' เรื่อง 'Teaching from Home 10 เทคนิคการสอนทางไกลให้มีประสิทธิภาพ' ทั้งสองบทความได้กล่าวถึงรูปแบบและการวางแผนการศึกษาทางไกล โดยใช้เทคโนโลยีและสื่ออินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ ยังมีบทความหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคอลัมน์ 'Read Up Zone' เรื่อง 'การขับเคลื่อนนวัตกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ' หรือในชื่อภาษาอังกฤษว่า Professional Learning Community (PLC) ซึ่งแสดงถึงความร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมเรียนรู้ ของทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร ที่มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายเดียวกันในการยกระดับคุณภาพของการศึกษา และมีคอลัมน์ 'รู้ไว้ใช้ว่า' เรื่อง 'การดูแลผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง' ซึ่งเป็นการให้ความรู้เพื่อเตรียมรับภาวะสังคมผู้สูงวัยสมบูรณ์แบบ ในส่วนท้ายสุดของเล่มจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ในคอลัมน์ใหม่ล่าสุดที่ชื่อว่า 'มุมร่วมสนุก' ที่นอกจากจะได้ความรู้แล้ว ยังได้ลุ้นรับของรางวัลสุดพิเศษอีกด้วย

สุดท้ายนี้ ขอให้ผู้อ่านทุกท่านมีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง และผ่านพ้นวิกฤติครั้งนี้อย่างเข้มแข็งไปด้วยกัน



ดร. วิฒนาพร ระงับทุกข์  
บรรณาธิการ

## ขอเชิญร่วมส่งบทความ เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อเผยแพร่ในวารสารวิทยากร  
โดยสามารถส่งผลงาน ได้ดังนี้

1. อีเมล withayajarn@gmail.com
2. ไปรษณีย์ กองบรรณาธิการวารสาร  
วิทยากรย์ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา  
3. ที่อยู่ 128/1 ถนนนครราชสีมา  
แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
4. โทรและโทรสาร 0 2282 1308

ผลงานที่ส่งมานั้น ต้องมิได้ลอกเลียน ดัดแปลงงาน  
ของผู้อื่น ผลงานที่ได้รับคัดเลือกเผยแพร่ จะได้รับ  
รับค่าตอบแทนตามที่กองบรรณาธิการกำหนด

# สารบัญ

## 04

### เรื่องจากปก

พลิกวิกฤติ

โควิด-19

สู่การศึกษา

รูปแบบใหม่



## 10

### สอบรั้วครุสภา

ยื่นคำขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ  
ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

## 14

### Read Up Zone

ขับเคลื่อนนวัตกรรมชุมชน  
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ  
พร้อมรับมือทุกวิกฤติ

## 20

### เรียนรอบตัว

บทเริ่มต้นระบบนิเวศใหม่  
แห่งการเรียนรู้

## 30

### รู้ไว้ใช้ว่า

กคน. เสนออาชีพใหม่แห่งทศวรรษ  
จับมือเครือข่ายอบรม Care Giver  
ดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง  
ในยุคสังคมสูงวัยสมบูรณ์แบบ

## 35

### การศึกษารอบทิศ

การศึกษาฟินแลนด์ ต้นแบบ  
แห่งการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก

## 40

### นานาน่ารู้

การศึกษา VS ความสุขในชีวิต

## 42

### ประสบการณ์

'...เพราะมีเธอ'

## 47

### ยุทธศาสตร์การศึกษา

พัฒนาอาชีวศึกษาป้อน EEC

## 52

### ห้องเรียนวิชาการ

การสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม  
ผ่านกระบวนการ 'สิ่งแวดล้อมศึกษา'

## 56

### Knowledge is All Around

10 เทคนิคการสอนทางไกล  
ให้มีประสิทธิภาพ

## 62

### วิชาการบันเทิง

ดี เก่ง มีสุข

68

**ย่าสามกรอบ**

'ครูชน' เผชิญหน้าพญายม!

72

**Open Eyes**

เตรียมทักษะให้พร้อมสำหรับการเป็น 'พลเมืองดิจิทัล' ในศตวรรษที่ 21

79

**ทัศนศึกษา**

การทูตเชิงวัฒนธรรม เพื่อการส่งออกทางวัฒนธรรม

84

**ภาษาพาเพลิน**

Borderless Healthcare

86

**ชุมชนศิลปะ**

เปิดหัวใจด้วยศิลปะการแสดง

92

**ตระเวนเที่ยว**

เราสอง...ท่องเที่ยว

97

**บทความพิเศษ**

การเปิดเสรีแรงงานในอาเซียน ความท้าทายทางการศึกษาไทย

99

**Full Frame**

เสริมทักษะผ่านหน้าจอช่วงกักตัว

105

**EDU Classroom**

ก้าวสู่ชั้นเรียนยุคใหม่ ด้วยกระบวนการ Design Thinking

108

**บริหารการศึกษา**

เรียนรู้ผ่านการเล่นบอร์ดเกม

112

**มาร่วมสนุก**

เกมถอดรหัสสภาพ ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน

24

**หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม**

โรงเรียนต้นแบบ แห่งการคิด



**วิทยาลัย**

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการคณาจารย์  
คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ  
ดร. บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ  
นายยุทธชัย อุตมา

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการประจำ

ศ. กิตติคุณสุนทร อมรวิวัฒน์  
รศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่  
รศ.ดร. สนั่นจิตร์ สุนทรทรัพย์  
รศ.ดร. สมศักดิ์ คงเที่ยง  
รศ.ดร. พรพิพัฒน์ เพิ่มผล  
รศ.ดร. กล้า ทองขาว  
รศ.ดร. สุขุม เวลยทรัพย์  
รศ.ดร. มนสิข สิกิริสมบูรณ์  
ดร. ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤกษ์  
ดร. ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ  
ดร. จักรพรรดิ วัฒนา  
ดร. พลสันต์ ไพร์ศรีทอง

บรรณาธิการ

ดร. วัฒนาพร ระจบกุญ  
หัวหน้ากองบรรณาธิการ  
ดร. ราณี จินสุทธิ์

รองหัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายจันทร์ยงยุทธ บุญทอง

ประจำกองบรรณาธิการ

นางจิรภฎา ทองขาว  
นางสาววิณีตา รังสิวารักษ์  
นางสาวธัญรัตน์ ศิริเมฆา  
นางสาวรอรพรรณ พรพิพัฒน์  
นายวัชรพล เหมืองจา  
นายทรงชัย ชื่นล้วน

ประสานงานฝ่ายผลิต

นางจิรภฎา ทองขาว

วารสารวิทยาลัย

กองบรรณาธิการและฝ่ายสมาชิก  
โทรศัพท์และโทรสาร 0 2282 1308  
ที่อยู่ 128/1 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต  
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300  
อีเมล withayajarn@gmail.com  
เว็บไซต์ withayajarn.com

ศิลปกรรม รูปเล่ม จัดพิมพ์

บริษัท ยูโกเปีย มีเดีย อินเตอร์เนชั่นแนล  
(ประเทศไทย) จำกัด  
โทรศัพท์ 0 2196 1056  
อีเมล info@u-media.co.th  
เว็บไซต์ u-media.co.th

# COVID-19's Education Revolution

## พลิกวิกฤติโควิด-19 สู่การศึกษารูปแบบใหม่

วิกฤติโควิด-19 เป็นแรงกดดันให้แวดวงการศึกษาต้องหาวิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ช่องทางการสอนออนไลน์เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ถูกนำมาใช้ มาทำความเข้าใจกับเรื่องนี้ไปกับ ดร. ธีรศักดิ์ สร้อยศรี ผู้พัฒนาคอร์สสอนออนไลน์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียบเรียง อักษรากค์ ลากานันต์



การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงตั้งแต่ช่วงแรกเริ่มของการระบาด รัฐบาลของหลายประเทศได้สั่งปิดโรงเรียนและสถาบันการศึกษา โดยหันไปใช้การสอนทางไกลเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยรายงานของ UNESCO พบว่าร้อยละ 90 ของนักเรียน นักศึกษาทั่วโลกได้รับผลกระทบจากคำสั่งปิดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา เช่นเดียวกับข้อมูลจากนักวิเคราะห์ด้านการศึกษาจากองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ระบุไว้เมื่อเดือนมีนาคมว่า 102 ประเทศทั่วโลกได้มีคำสั่งปิดโรงเรียนและ

สถาบันการศึกษาเพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนมากถึง 900 ล้านคน

ผลกระทบด้านการศึกษาในระยะสั้นที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการไปโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นระบบการเรียนการสอนหลักเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงการเรียนที่บ้าน (home schooling) ที่ผู้ปกครองจำเป็นต้อง

### เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

หลายประเทศหันมาสนับสนุนการใช้และลงทุนในธุรกิจเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หรือ EdTech ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการศึกษา ทำให้การนำเสนอเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนน่าสนใจขึ้น เพิ่มการมีส่วนร่วม และลดปัญหาการเข้าไม่ถึงการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลได้



ทุกฝ่ายจำเป็นต้องตระหนัก  
และเตรียมพร้อมปรับตัว  
ให้เข้ากับการเรียนการสอน  
ยุคใหม่ เพราะการเปลี่ยนแปลง  
จากเทคโนโลยีในด้านการศึกษา  
เป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผู้สอนซึ่งมีความสำคัญในการศึกษายุคปัจจุบัน รวมทั้งยังนำไปสู่การทบทวนแนวทางและระบบการศึกษาในยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต เนื่องจากระบบการศึกษาทั่วโลกส่วนใหญ่ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้เน้นการสอนในลักษณะของการบรรยาย การสอนให้คิดเป็นตรรกะ เหตุผลตามหลักเกณฑ์ที่วางเอาไว้มากกว่า การเน้นความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นลักษณะการสอนแบบ one-size-fits-all ที่มุ่งเน้นผลิตแรงงานป้อนอุตสาหกรรม ขณะที่องค์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปแล้ว

ดร. อธิศักดิ์ สร้อยศิริ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้พัฒนาคอร์สออนไลน์สำหรับให้บุคลากรทางการศึกษาท่านอื่น ๆ ได้เรียนรู้วิธีการใช้เทคโนโลยี สำหรับสอนออนไลน์ ในระหว่างช่วงการระบาดของโควิด-19 ได้ให้ความเห็นกับวารสารวิทยาจารย์ว่า ผู้คนในแวดวงการศึกษาได้คาดการณ์ไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่า วิธีการ วิถีชีวิต และความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในแวดวงการศึกษา (education disruption) แต่เมื่อเกิดการระบาดของโควิด-19 นี้ขึ้นมา จึงเป็นเหมือนภาคบังคับทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัวเร็วขึ้น โดยการพัฒนาทักษะทางด้านดิจิทัลและทำให้ผู้สอนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับผู้เรียนเพื่อนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ทำการสอน

อย่างไรก็ตามไม่ใช่ผู้สอนทุกท่านที่มีความพร้อมและความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี

ร่วมเรียนรู้ใหม่ไปพร้อมกับผู้เรียน รวมไปถึงการปรับตัวของผู้สอนเข้าสู่ระบบการสอนออนไลน์หรือการเรียนทางไกลผ่านโทรทัศน์ที่กลายมาเป็นช่องทางการเรียนหลักในช่วงภาวะโรคระบาดนี้ เช่น ในประเทศจีน นักเรียนประมาณ 120 ล้านคน ต้องปรับตัวเข้าสู่ระบบการเรียนผ่านระบบการถ่ายทอดของรัฐบาลผ่านทางโทรทัศน์ ขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่ในฮ่องกงได้เริ่มเรียนผ่านระบบแอปพลิเคชันตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์

เรียกได้ว่าภาวะของโรคระบาดครั้งนี้เป็นปัจจัยเร่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบเทคโนโลยีในวงการการศึกษาที่รวดเร็วขึ้น แม้ว่าจะเผชิญกับอุปสรรคและต้องใช้เวลาปรับตัวอย่างสูงแต่ก็ถือเป็นโอกาสให้เกิดการปรับใช้และเรียนรู้เทคโนโลยีสำหรับผู้เรียน

รวมทั้งทรัพยากรและระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบโครงข่าย ความพร้อมของอุปกรณ์ การเรียนการสอนก็ยังคงมีความแตกต่างกัน ในแต่ละพื้นที่ จากประสบการณ์ของ ดร. อีรศักดิ์ ซึ่งได้ร่วมอบรมและพัฒนาการสอนของผู้สอน ที่หลากหลายผ่านการจัดอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับครูยุคใหม่พบว่า ผู้สอนหลายท่านยังไม่กล้าเริ่มใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้ามาช่วยในด้านการสอน เนื่องจากยังไม่มีความคุ้นเคย และเมื่อมีคำสั่งให้ปรับรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ระบบออนไลน์จากปัญหาการระบาดของโควิด-19 ทำให้มีผู้สอนหลายท่านมาขอคำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการในการจัดคอร์สสอนออนไลน์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้ ดร. อีรศักดิ์ มีแนวคิดพัฒนาระบบคอร์สเรียนออนไลน์สำหรับผู้สอนที่เรียกได้ว่า 'ใช้เทคโนโลยีเพื่อสอนเรื่องเทคโนโลยี อีกทอดหนึ่ง' โดยได้มีการจัดทำเป็นเว็บไซต์ [theerasak-school.teachable.com/p/21teachingfightcovid-19](http://theerasak-school.teachable.com/p/21teachingfightcovid-19) มีวิดีโอสอนแนวทางการใช้เครื่องมือในอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ในระดับเบื้องต้นว่าการสอนออนไลน์จะเริ่มต้นได้อย่างไร เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Zoom หรือใช้ Facebook ในการสอนและ



**ดร. อีรศักดิ์ สร้อยศิริ**  
 อาจารย์ประจำ  
 คณะศึกษาศาสตร์  
 และพัฒนศาสตร์  
 มหาวิทยาลัย  
 เกษตรศาสตร์

สื่อสารตอบโต้กับนักเรียน การทำควิซออนไลน์ การส่งการบ้านออนไลน์ เนื่องจากครูหลายท่านไม่เคยใช้มาก่อน นอกจากนี้ ยังมีการให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และสามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกคน

แม้คอร์สเรียนออนไลน์สู้โควิดนี้จะเพิ่งเปิดตัวไม่นาน แต่กลับได้รับผลตอบแทนที่ดีและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยมีการแชร์ต่อ ๆ กันในกลุ่มบุคลากรครูจำนวนมาก คาดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อครูและผู้สอนนับแสนคน ดร. อีรศักดิ์ มองว่า ทุกฝ่ายจำเป็นต้องตระหนักและเตรียมพร้อมปรับตัวให้เข้ากับการเรียนการสอนในยุคใหม่เพราะการเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีในด้านการศึกษาคือสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หลายฝ่ายมีข้อกังวลว่า เทคโนโลยีอาจทำให้ครูตกงานในอนาคตแต่ในความเป็นจริง ผู้สอนยังมีความสำคัญอย่างมากสำหรับนักเรียนและนักศึกษา เนื่องจากยังมีส่วนที่การเรียนออนไลน์ทดแทนการเรียนในห้องเรียนไม่ได้ เพราะผู้เรียนต้องการมีการปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้ากันทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนคนอื่น กิจกรรม การฝึก และการปฏิบัติบางอย่างในห้องเรียนยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาการ และทักษะของผู้เรียน นอกจากนี้ การเอาใจใส่และให้คำปรึกษาจากครูยังเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับผู้เรียน การเรียนออนไลน์หรือเทคโนโลยีจึงยังไม่สามารถทดแทนครูได้ทั้งหมดและหากครูสามารถปรับตัวและ

**มูลค่ามหาศาล**  
 สถาบันวิจัย Metaari ในสหรัฐอเมริการะบุว่า มีการลงทุนใน EdTech ทั่วโลกสูงถึง 1.866 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 6.042 แสนล้านบาท) ในปี 2019 บริษัทวิจัยตลาด Research and Markets คาดการณ์ว่า มูลค่าตลาดของการศึกษาออนไลน์ทั่วโลกจะสูงถึง 3.5 แสนล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 11.33 ล้านล้านบาท) ในปี 2025



มีทักษะที่จำเป็นในยุคสมัยใหม่แล้ว จะสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างมาก

ในส่วนของผู้เรียนส่วนใหญ่จะค่อนข้างคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี แต่ยังมีบางส่วนที่เข้าไม่ถึงอุปกรณ์เนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจหรือระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ต เนื่องจากเด็กในบางชุมชนยังไม่มีความรู้เรื่องเทคโนโลยี หรือโรงเรียนในบางพื้นที่ที่มีระบบไฟฟ้าและอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ก็อาจจะใช้ระบบออนไลน์ได้น้อยลง ดังนั้นในระยะยาวจึงควรมีการสำรวจอย่างเป็นระบบและสนับสนุนด้านโครงสร้างเหล่านี้ให้ทั่วถึงสำหรับผู้เรียนทุกคน เพื่อไม่ให้ซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

### ระบบการศึกษาหลังโควิด-19

ดร. วีรศักดิ์ สร้อยศิริ มองว่าถึงแม้ว่าจะสิ้นสุดการระบาดของโรคนี้อไปแล้ว แต่การเปลี่ยนแปลงใน

ด้านศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน โดยในช่วงของการระบาดนี้ อาจารย์หลายท่านได้ปรับใช้เทคโนโลยีเข้ามาในระบบการเรียนการสอน และต้องการเรียนรู้มากขึ้นถึงวิธีการใช้ทดแทนกระบวนการสอนต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น อาจารย์บางท่านมาขอคำปรึกษาถึงวิธีการที่นักเรียนจะส่งงาน หรือทำแบบทดสอบออนไลน์ ดังนั้นจากเดิมที่หลักสูตรโดยทั่วไปในโรงเรียนจะมีการเรียนการสอนในห้องปกติ 100% อาจจะมีการผสมผสานเป็นเพิ่มการเรียนการสอนออนไลน์เข้ามาร้อยละ 10-20 หรือมากกว่านั้น เนื่องจากผู้สอนได้ค้นพบข้อดีของการใช้ระบบออนไลน์ ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนสามารถกลับมาดูซ้ำในส่วนที่ไม่เข้าใจได้ เข้าถึงองค์ความรู้ที่กว้างและทันสมัยมากขึ้นซึ่งช่วยขยายความรู้ของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนมีทักษะทางด้านดิจิทัลมากขึ้น ซึ่งต่างจากความรู้จากตำราเรียนทางเดียว อย่างเช่นการเรียนในยุคก่อนดิจิทัล นอกจากนี้





**คริสตัล ลิม-ลิ่ง**  
Crystal Lim-Lange  
ผู้ก่อตั้ง Forest Wolf

ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มเข้าไปในหลักสูตร เพื่อเป็นแผนกระจายความเสี่ยงในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่กระทบการเรียนในห้อง เช่น ปัญหาฝุ่น PM 2.5 หรืออย่างเช่นการเกิดโรคระบาดในครั้งนี้อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนหรือบูรณาการการเรียนในห้องเรียนและการเรียนออนไลน์นี้จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมและบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่จำเป็นต้องเริ่มปรับโดยอาจจะเริ่มจากการค่อย ๆ พัฒนาทีละน้อย

### การปฏิวัติสู่การศึกษาในยุคใหม่

ความรู้เท่าทันและทักษะทางด้านดิจิทัลก็มีความสำคัญสำหรับเด็กยุคใหม่ โดย ดร. อีร์ศักดิ์ เสนอว่า ควรมีการบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับทักษะทางดิจิทัลและการใช้ชีวิตในโลกยุคไซเบอร์ ทักษะจำเป็นในที่ยังหมายรวมถึงการรู้เท่าทันเทคโนโลยี แม้ว่าเด็กหรือผู้เรียนในปัจจุบันจะมีความคุ้นเคยหรือสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ยังขาดทักษะการนำความรู้มาใช้ในการผลิตชิ้นงานได้ และเด็กจำนวนมากยังไม่สามารถแยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริง และข่าวปลอม (fake news) ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเทคโนโลยีไปใช้ ควบคู่ไปกับการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และให้ความสำคัญกับ

การแยกแยะแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและการใช้วิจารณญาณ รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับการคิดเพื่อแก้ปัญหามากกว่าการเรียนแบบท่องจำแบบในอดีต ซึ่งเป็นไปตามองค์ความรู้และสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

### เน้นการตอบสนองระหว่างผู้เรียนและผู้สอน มากกว่าการบรรยาย

คริสตัล ลิม-ลิ่ง (Crystal Lim-Lange) ผู้ก่อตั้ง Forest Wolf บริษัทด้านการฝึกอบรมการเป็นผู้นำและทรัพยากรบุคคล ในสิงคโปร์ได้บอกเล่าประสบการณ์จากโครงการ Minerva Project ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นโครงการออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบเฉพาะให้สถาบันการศึกษาปรับเปลี่ยนเข้าสู่โลกในยุคใหม่ว่า จากชั้นเรียนที่เธอได้เข้าร่วมสังเกตการณ์นั้น พบว่ามีการใช้เครื่องมือหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลแบบเฉพาะสำหรับการสอนและให้ครูมีหน้าที่เพียงกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและถกเถียงกัน และใช้เวลาบรรยายน้อยกว่าร้อยละ 15 ของการเรียนเท่านั้น



โดยแต่ละชั้นเรียนของ Minerva Project ผู้สอนจะเริ่มต้นจากการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยใช้ภาพและเรื่องราวที่ทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์ร่วม จากนั้นจะนำไปสู่การตั้งคำถาม และให้แยกกลุ่มอภิปรายถกเถียง มีการทำแบบทดสอบสั้น ๆ (quiz) และการสำรวจความเห็น เช่น การทำโพลให้ลงความเห็นระหว่างเรียน และมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และได้แย้งเพื่อนร่วมชั้นในประเด็นต่าง ๆ เสมอ

คริสตัลชี้ให้เห็นว่า การสอนในลักษณะนี้เป็นการเสริมสร้างความคิดและความคุ้นเคยกับดิจิทัล การทำควิซหรือการสำรวจความเห็นระหว่างเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิ ทั้งนี้การเรียนในลักษณะนี้จำเป็นต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนและผู้สอนอยู่คนละที่และต้องใช้อุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ ควรมีการแบ่งช่วงเวลาที่พักสั้น ๆ ให้ผู้เรียนได้ขยับตัวจากการนั่งเรียนหน้าคอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน และสำหรับเด็กเล็กอาจจะให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนตามคำแนะนำของผู้สอน

## การปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการเขย่าวงการ (disruption) นี้ได้เกิดขึ้นและส่งผลกระทบแรงต่อหลาย ๆ วงการ ที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ในวงการสื่อสารมวลชน ท่ามกลางการล้มหายไปของสื่อมวลชนแบบดั้งเดิมทำให้เห็นภาพชัดเจนว่าผู้ที่ปรับตัวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลและความต้องการของผู้บริโภคในยุคใหม่นี้ จะสามารถอยู่รอดได้ เช่นเดียวกับในวงการภาพยนตร์ การเงิน และอื่น ๆ จึงไม่แปลกนักที่หลายฝ่ายจะมอง digital disruption เป็นความท้าทายที่น่ากังวลและวงการการศึกษา ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ดังนั้น การตั้งรับที่ดีจะยิ่งลดความเสียหายและเพิ่มโอกาสได้มากขึ้น

ในปัจจุบันหลายประเทศหันมาสนับสนุนการใช้และลงทุนในธุรกิจเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หรือ EdTech ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการศึกษา ทำให้การนำเสนอเนื้อหาและสื่อการสอนน่าสนใจขึ้น เพิ่มการมีส่วนร่วมและวิธีการสื่อสารแบบใหม่ของครูนักเรียน และลดปัญหาการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลได้

สถาบันวิจัย Metaari ในสหรัฐอเมริกา ระบุว่า มีการลงทุนใน EdTech ทั่วโลกสูงถึง 1.866 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 6.042 แสนล้านบาท) ในปี 2019 และมีการคาดการณ์โดยบริษัทวิจัยตลาด Research and Markets ว่า มูลค่าตลาดของการศึกษาออนไลน์ทั่วโลกจะสูงถึง 3.5 แสนล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 11.33 ล้านล้านบาท) ในปี 2025 <sup>๑</sup>

- <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- <https://www.channelnewsasia.com/news/commentary/covid-19-coronavirus-education-digital-revolution-transformation-12650974>
- <https://theerasak-school.teachable.com/courses/21teachingfightcovid-19/lectures/14722637>
- <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/coronavirus-education-global-covid19-online-digital-learning/>
- <https://www.globenewswire.com/news-release/2019/12/17/1961785/0/en/Online-Education-Market-Study-2019-World-Market-Projected-to-Reach-350-Billion-by-2025-Dominated-by-the-United-States-and-China.html>



# KSP Self-Service &

## ยื่นคำขอใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพผ่าน ระบบอิเล็กทรอนิกส์

คุรุสภาก้าวสู่อีกขั้นของ  
ความทันสมัย ด้วยการเปิด  
ช่องทางการยื่นคำขอ  
ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ  
ทุกประเภท ผ่านระบบบริการ  
อิเล็กทรอนิกส์ (e-Services)  
เพื่อความสะดวกรวดเร็ว  
ของผู้ขอรับบริการ

เรียบเรียง นริศ โสระฐี

การให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) ของคุรุสภา โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ของระบบสารสนเทศ นับเป็น อีกขั้นหนึ่งของความก้าวหน้าในการพัฒนา ประสิทธิภาพ เมื่อทางคุรุสภาได้กำหนด ช่องทางการยื่นคำขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทุกประเภท โดยสามารถยื่นผ่านทางระบบบริการ อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นทะเบียน รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การต่ออายุ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การขอใบแทน ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การยื่นคำขอคืนเงิน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การขอใบอนุญาตปฏิบัติการสอน รวมถึงการ แจ้งเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขข้อมูลทางทะเบียน ซึ่งเรื่องนี้ ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์ เลขาธิการคุรุสภา ได้กล่าววว่า สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มีการกำหนดแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ การให้บริการด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทางการศึกษา และเพื่ออำนวยความสะดวก



# KSP School



และลดค่าใช้จ่ายการเดินทางของผู้ขอรับบริการ โดยจะเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลที่เห็นชอบมาตรการในการอำนวยความสะดวกและลดภาระให้แก่พี่น้องประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

**ประการที่ 1** คุรุสภาได้ปิดช่องทางการยื่นคำขอรับบริการด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทุกประเภทผ่านทางไปรษณีย์ โดยให้ยื่นผ่านระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Services) ที่คุรุสภาพัฒนาขึ้นมา เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถขอรับบริการผ่านระบบสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และยังคงช่วยลดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้รับบริการอีกด้วย

**ประการที่ 2** คุรุสภาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศทำหน้าที่ในการรับคำขอ ตรวจสอบ และบันทึกข้อมูลของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาทุกสังกัดในจังหวัดนั้น ๆ ลงในระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Services) ที่คุรุสภาพัฒนาขึ้น โดยระยะเวลาการดำเนินการอนุมัติของแต่ละช่องทาง ดังนี้

1. ทางระบบ KSP e-Service และ KSP School ใช้เวลาดำเนินการ 30 วันทำการ
2. ยื่นที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา หรือ ยื่นที่เจ้าหน้าที่คุรุสภาที่ประจำ ณ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ใช้เวลาดำเนินการ 60-90 วันทำการ

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ยังได้เปิดให้บริการยื่นขอหนังสืออนุญาตให้สามารถประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ผ่านระบบ KSP School เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สถานศึกษา ทั้งนี้ การยื่นคำขอฯ ผ่านระบบ KSP School สถานศึกษาจะสามารถตรวจสอบและพิมพ์หนังสืออนุญาตดังกล่าว จากระบบสารสนเทศของคุรุสภาได้ภายในระยะเวลา 15 วันทำการสำหรับชาวไทย และ 7 วันทำการสำหรับชาวต่างประเทศ ซึ่งถือว่ามีความสะดวก

รวดเร็วกว่าการยื่นเอกสารทางไปรษณีย์และทางเคาน์เตอร์บริการ

อนึ่ง หนังสืออนุญาตให้ประกอบวิชาชีพครู โดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นหนังสือที่ครูสภาออกให้กับสถานศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าอนุญาตให้สถานศึกษาที่มีเหตุผลและความจำเป็นรับผู้ที่ไม่มีความสมบูรณ์ในการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือใบอนุญาตปฏิบัติการสอน ประกอบวิชาชีพครู ในสถานศึกษาโดยไม่ผิดกฎหมายสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

นอกจากการยื่นขอหนังสืออนุญาตให้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้ว ระบบ KSP School ยังสามารถดำเนินการขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และการยื่นแบบประเมินการสอนให้แก่ครูในสถานศึกษา นั้น ๆ โดยสถานศึกษาที่มีความประสงค์จะสมัครใช้ระบบ KSP School สามารถสมัครได้ที่เว็บไซต์ของคุรุสภา [school.ksp.or.th](http://school.ksp.or.th) โดยก่อนการสมัครสามารถศึกษาคู่มือการใช้งานได้ในเมนู 'บริการประชาชน' หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 02 304 9899 กด 2

## 6 ขั้นตอน วิธีการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผ่านระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-services)

1. กรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์ม ผู้ยื่นคำขอกกรอกข้อมูลรายละเอียดในแบบฟอร์มอย่างครบถ้วน และแนบแฟ้มข้อมูลผ่านระบบที่จำเป็นต่อการตรวจสอบเบื้องต้นเช่นรูปถ่าย 1 นิ้ว

รูปแบบ .jpg สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาปริญญาทางการศึกษา สำเนาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู สำเนาใบรายงานผลการศึกษา (transcript) แล้วกดปุ่มส่งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ กรณีไม่พิมพ์ข้อมูลหรือแนบเอกสารที่จำเป็นในการตรวจสอบเบื้องต้น ระบบจะไม่อนุญาตให้เข้าสู่ขั้นตอนต่อไป

2. ยื่นคำขอพิมพ์ใบแจ้งการชำระค่าธรรมเนียมขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 500 บาท สามารถนำแบบฟอร์มดังกล่าวไปชำระเงินที่ไปรษณีย์

ธนาคารกรุงไทย และเคาน์เตอร์เซอร์วิสทุกแห่งทั่วประเทศ จากนั้นส่งใบเสร็จรับเงินจำนวน 1 ฉบับ พร้อมทั้งแบบฟอร์มการชำระเงิน รวมทั้งเอกสารตามที่ระบบแนบ File รับรองสำเนาถูกต้องแล้วทั้งหมด ตามที่อยู่ซึ่งในระบบจัดพิมพ์ไว้ให้แล้ว ท่านสามารถพิมพ์ออกมาปะหน้าของจดหมายเพื่อดำเนินการจัดส่งได้ทันที

หากไม่มีการชำระ

ค่าธรรมเนียม ภายใน 15 วัน ระบบจะยกเลิกคำขอขึ้นทะเบียนนอกระบบ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ จะทำการออนไลน์กับระบบไปรษณีย์ ธนาคารกรุงไทย และเคาน์เตอร์เซอร์วิสทุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อตรวจสอบข้อมูลการชำระเงินของท่าน เป็นการยืนยันกับระบบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผู้ยื่นคำขอชำระเงินเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ระบบตัดสิทธิการยื่นแบบคำขอของท่าน

3. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายการข้อมูลเบื้องต้น ภายใน 3 วันทำการ หลังจากที่ได้รับข้อมูลในข้อที่ 1 ซึ่งในขั้นตอนนี้ หากไม่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น ระบบจะแจ้งเหตุผลที่ไม่ผ่านและกลับไปข้อ 1 เพื่อให้ผู้ยื่นคำขอแก้ไขข้อมูล หรือเพิ่มเติมเอกสารแนบใหม่ในระบบ





แต่หากขั้นตอนนี้ผ่านการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น ผู้ยื่นคำขอจะต้องดำเนินการส่งเอกสารฉบับจริง ให้เจ้าหน้าที่ในขั้นตอนต่อไป

**4. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารแบบคำขอ** พร้อมทั้งหลักฐานประกอบการพิจารณาและใบสำคัญการชำระเงินค่าธรรมเนียมที่ส่งไปให้ตามข้อ 2 ภายใน 15 วันทำการ หลังจากที่ได้รับเอกสารผู้ยื่นคำขอ ต้องเปิดอ่านเพื่อดำเนินการในขั้นตอนถัดไปจากระบบ

**5. พิจารณานุมัติคำขอที่ผ่านการตรวจเรียบร้อยแล้ว** คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพจะพิจารณาในการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำขอ

**6. ผู้ที่ได้รับการอนุมัติใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา** สามารถคัดสำเนาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

โดยสามารถพิมพ์ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านบริการอิเล็กทรอนิกส์ของคุรุสภา (ระบบ Ksp Self-Service หรือ Ksp School) ได้ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป ทั้งนี้จะต้องเป็นสมาชิกของระบบ Ksp Self-Service หรือ Ksp School ก่อน

สืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทางคุรุสภาจึงได้ยกเลิกการให้บริการยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ณ เคาน์เตอร์บริการตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป เพื่อเป็นการยกระดับการเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ตามมาตรการกระทรวงสาธารณสุขอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะความปลอดภัยด้านสุขภาพของผู้รับบริการ ตลอดจนลดความเสี่ยงของพนักงานเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติงาน

สำหรับผู้ที่ต้องการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา สามารถแจ้งความประสงค์ผ่านทางหมายเลขโทรศัพท์ 0 2304 9899 กด 1 ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษากด 1 สำหรับการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษากด 3 สำหรับการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษากด 7 สำหรับการติดตามใบอนุญาตที่อนุมัติแล้ว โดยแจ้งหมายเลขคำขอที่ยื่นผ่านทางระบบและหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ทั้งนี้สามารถตรวจสอบสถานะการขอใบอนุญาตฯ หลังจากแจ้งความประสงค์ 7 วันทำการ ทางเว็บไซต์คุรุสภา 'เมนูตรวจสอบข้อมูลใบอนุญาต' และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์จะสมัครสอบทุกกรณี คุรุสภาจะมีหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานต้นสังกัดที่รับสมัครสอบ ให้ใช้เอกสารผลการตรวจสอบสถานะใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของคุรุสภา ซึ่งผ่านการตรวจสอบและรับรองข้อมูลโดยพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นหลักฐานในการรับสมัครคัดเลือกได้ ๕



# Professional Learning Community (PLC)

## ขับเคลื่อนนวัตกรรมชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ พร้อมรับมือทุกวิกฤติ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งได้ส่งผลต่อวิถีชีวิต และการเรียนรู้ของคนทั้งโลก ดังนั้น การศึกษาของไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เรื่อง อาจารย์นันทิยา รุณฉิมพลี อาจารย์กิติวาทกรณ์ เลิศวีรสพล และอาจารย์จิรวัชร หลานวงศ์  
เรียบเรียง กฤษณา กาญจนเพ็ญ





**“The better we know our students, the quicker we can intervene in their learning”  
ยิ่งรู้จักนักเรียนของตนเองดีเท่าไร ก็ยิ่งสามารถ  
ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเท่านั้น**

Darling-Hammond & Bransford (2005)

**จ**ากการศึกษาในรูปแบบเดิม ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้ มีครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ต้องปรับเปลี่ยนให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติจริงและการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อม ๆ กัน นั่นก็คือ นักเรียนจะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) อีกต่อไป แต่ควรฝึกเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning)

สิ่งสำคัญ คือ ครูผู้สอนจะต้องไม่ตั้งตนเป็น ‘ผู้รู้’ แต่ควรแสวงหาความรู้ไปพร้อม ๆ กับให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) ซึ่งนวัตกรรมหนึ่งที่จะช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อม ๆ กับการพัฒนาครูผู้สอนคือ ‘ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์’ หรือ ‘ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ’ (Professional Learning Community: PLC)

## ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรภาคธุรกิจ ที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้และประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพ ซึ่งจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่า เกิดผลดีทางวิชาชีพครู และพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียน

กล่าวโดยสรุป PLC คือ การพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาแบบ ‘ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ’ เป็นการร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมเรียนรู้กันของครู ผู้บริหาร นักการศึกษา และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ในการทำงานเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนหรืองานวิชาการโรงเรียน โดยมีกำหนดวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน ทำงานกันเป็นทีม เรียนรู้ในการเป็นครูผู้นำร่วมกัน และมีผู้บริหารคอยดูแลสนับสนุนไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพครูผู้สอนและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเรื่องความสำเร็จหรือประสิทธิผลของนักเรียนเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ลืมนำถึงความสุขในการทำงานร่วมกันของสมาชิกในทีมด้วย



## 5 ขั้นตอนไปสู่ความสำเร็จ

1. มีเป้าหมายร่วมกัน: ในการจัดการเรียนรู้การพัฒนา นักเรียนให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้: จากหน่วยงานหรือสถานการณ์จริงของชั้นเรียน
3. ร่วมเรียนรู้และรวมพลัง: หนุนเสริมให้เกิดการสร้างเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย
4. มีการวิพากษ์: สะท้อนผลการสอนการทำงานพัฒนานักเรียน
5. มีการสร้าง HOPE ให้กับทีมงานอันประกอบไปด้วย

**Honesty & Humanity:** การยึดข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นและให้การเคารพกันอย่างจริงจัง

**Option & Openness:** การเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้นักเรียน และพร้อมเปิดเผยเปิดใจเรียนรู้จากผู้อื่น

**Patience & Persistence:** การพัฒนาความอดทน และความมุ่งมั่นทุ่มเทพยายามจนเกิดผลชัดเจน

**Efficacy & Enthusiasm:** การสร้างความเชื่อมั่นในผลของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนว่าจะทำให้นักเรียนได้รู้และมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

## โรงเรียนต้นแบบ PLC

หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุ PLC เป็นนโยบายกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาครูแบ่งปันองค์ความรู้ ติดตามประเมินผลระหว่างครูด้วยกัน จนเกิดเครือข่ายจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา องค์กรระดับแกนนำ และเครือข่ายระดับพื้นที่การศึกษารวม 379 เครือข่ายทั่วประเทศ

โรงเรียนที่ได้รับการยกเป็นต้นแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC คือโรงเรียนพิศาลปทุมณวิทยา พื้นที่ต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น หรือ 'ขอนแก่นโมเดล' ที่ได้เริ่มต้นการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาแบบ PLC มาตั้งแต่ปี 2560 และได้รับทุนสนับสนุนจากคุรุสภาในปี 2561 โดยใช้รูปแบบใหม่อย่าง 'School Improvement Network' เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานการศึกษา องค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และพี่เลี้ยงในเครือข่าย ในชื่อของ 'Pisan Model PLC'



## กว่าจะเป็น Pisan Model PLC

"ต้องเริ่มเลย ผู้บริหารอย่ากลัว ไม่ต้องคิดเยอะ มันต้องล้มลุกคลุกคลานมาก่อน จึงจะสำเร็จ" อาจารย์ทิวาภรณ์ เลิศวีรพล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และ อาจารย์จิรวรรค์ หลานวงศ์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้ร่วมริเริ่มโครงการ PLC โรงเรียนพิศาลปทุมณวิทยา ได้เล่าถึงเรื่องราวกว่าจะมาเป็น Pisan Model PLC อย่างในปัจจุบันว่า จุดเริ่มต้นเกิดขึ้นเมื่อทางโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาศักยภาพครูในรูปแบบที่ไม่โดดเดี่ยว มีระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มสาระ จึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ





Chevron Enjoy Science เมื่อปี 2560 ทำให้ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน และการอบรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสังเกตการณ์ห้องเรียน ครูผู้สอน และสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบในทันที ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนของครูในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในขณะนั้น ให้คุ้นเคยกับการรับการนิเทศจากบุคคลภายนอกโรงเรียน

ต่อมาในปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 2 มีการนำร่องการใช้กิจกรรมการศึกษาห้องเรียน PLC ภายใต้โครงการโรงเรียนต้นแบบเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ (School Improvement Program) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โดยการใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม 3 สัปดาห์ ในการสังเกตพัฒนาการของนักเรียนภายใต้การจัดกิจกรรม 1 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ครูผู้สอน ครูพี่เลี้ยง (กลุ่มสาระเดียวกัน) ครูผู้ร่วมสังเกตห้องเรียน 3-4 คน ผู้บริหาร (รองผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการ)ศึกษานิเทศก์

ผู้เชี่ยวชาญ (จากภายนอก 1 ท่าน) ร่วมกันดำเนินกิจกรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน
3. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน
4. วิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้
5. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เข้าสังเกตการณ์
7. สะท้อนผลการสังเกตการณ์ชั้นเรียน
8. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการ PLC ที่ทำให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนนี้เอง นายวินัย รุฒฉิมพลี ผู้อำนวยการโรงเรียนพิศาลปทุมณวิทยา จึงได้มอบนโยบายเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการขยายการทำ PLC ให้ทั่วถึง ครูทุกคนต้องได้ทำกิจกรรม

PLC และมีการปรับปรุงแบบการดำเนินงานกิจกรรม ทั้งโรงเรียน รวมไปถึงการวางแผนขยายเครือข่าย ไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ที่อยู่ในสังกัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเดียวกันต่อไป

## Pisan Model PLC: การเรียนรู้ 2 ระนาบ

หลังจากผ่านการจัดการเรียนรู้ PLC แบบ นำร่อง ทีมโรงเรียนพิศาลปัญญวิทยา จึงได้นำ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา มาพัฒนา ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 2 ระนาบ คือ

**กลุ่มที่ 1 การดำเนินการสังเกตชั้นเรียน แบบกว้าง:** เป็นการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ สังเกต และวิเคราะห์ห้องเรียนในระดับชั้น คือให้ ครูผู้สอนได้ไปดู ไปสังเกตเพื่อนครูที่สอน ในชั้นเดียวกัน สังเกตเด็กนักเรียน และสังเกต บรรยากาศโดยรวม

**กลุ่มที่ 2 การดำเนินการศึกษาชั้นเรียนเชิงลึก:** เป็นการดำเนินการในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ 3 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ด้วยการให้ครูในกลุ่มสาระเดียวกัน สายงาน เดียวกัน ร่วมสังเกตการณ์การสอนของเพื่อนครู และสังเกตพัฒนาการทางด้านการอ่าน การคิด วิเคราะห์ของเด็กนักเรียนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อนำผลการสังเกตที่ได้ไปร่วมกันวิเคราะห์ พัฒนา และจัดการเรียนรู้ต่อไป

“PLC คือชุมชน ต้องให้ครูร่วมกันคิด วางแผน รับผิดชอบ และพัฒนาต่อยอดไปยัง นักเรียนได้ ในบทบาทของผู้บริหารมักบอก ครูเสมอว่า เป้าหมายคือนักเรียนเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้น จึงจัดเวลาให้ครูคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย ร่วมสังเกต ห้องเรียน วิเคราะห์ปัญหา วิพากษ์ และ ปรับปรุงแผนด้วย 3 ขั้นตอน คือ PLAN (วางแผน) DO (ปฏิบัติ) SEE (สะท้อนผล) โดยในชั่วโมง PLC จะแบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม และมีครูผู้สังเกตชั้นเรียน 6 คน สังเกตเด็ก เป็นรายคน จดบันทึก เพราะฉะนั้น ครูจะรู้จัก เด็กทุกคนเป็นอย่างดี” ผู้อำนวยการวินัย เล่าถึง

ขั้นตอนของการทำ PLC และกล่าวยืนยันถึงความสำเร็จของกิจกรรมดังกล่าว

ปัจจุบันทางโรงเรียนฯ ได้รับการคัดเลือก เป็นโรงเรียนแม่ข่ายในการยกระดับคุณภาพ ทางวิชาการ (TSIP: Thailand School Improvement Program) ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้นสังกัด ได้รับทุนสนับสนุน จากคุรุสภาและมูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย โดยจัดตั้ง กลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และ กลุ่มสาระศิลปะ สุขศึกษาและการงานอาชีพ ดำเนินการตามหลัก Pisan Model PLC ที่มีหลากหลายโรงเรียนมาศึกษาดูงาน รวมทั้ง ยังมีหน่วยงานมากมายเชิญ ‘ทีมโรงเรียนพิศาล ปัญญาวิทยา’ ไปเป็นวิทยากรเรื่องชุมชน PLC อยู่อย่างต่อเนื่อง

อาจารย์ทิวาภรณ์ ได้ทิ้งท้ายถึงเคล็ดลับ ความสำเร็จของ Pisan Model PLC ไว้ดังนี้

1. ครูมีความต้องการทำ PLC เพราะครู ต่างต้องการพัฒนาตนเอง

2. ผู้บริหารมีส่วนร่วมหลักในการดำเนินการ สนับสนุนโครงการ



อดทน อดกลั้น อดเสียใจ อดเสียใจ

# พิศาลพัฒนวิทย์ฯ



3. ต้นสังกัด อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม (นั่นคือ ดร. วรณภา สมตา ศึกษาพิเศษที่มากอยเป็นทั้งกำลังใจและพี่เลี้ยง)

4. ดำเนินต่อเนื่องให้เป็นวิถี ให้อยู่ในชีวิต ให้การเรียนรู้เช่นนี้เป็นเรื่องธรรมดา

5. จะต้องไม่ละทิ้งจุดหมายหลัก นั่นคือ การพัฒนานักเรียน

6. แสวงหาพันธมิตรที่ดีในการพัฒนา (โดยพันธมิตรของที่นี่ คือ ดร.โชคชัย ยั่งยืน จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญที่มากอยดูแลโรงเรียนฯ)

7. คำถามหลักที่ใช้ในการสะท้อนผลการสังเกตห้องเรียนต้องเป็นเชิงบวก

จะเห็นได้ว่า การที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และมอบมุมมองใหม่ ต่อสาธารณชนและวงการวิชาชีพครู เน้นให้เห็นคุณค่าและความจำเป็นของครู ที่สำคัญหากต้องการคุณภาพการศึกษาที่ดีของนักเรียน ก็ต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น และกระบวนการ PLC ก็เป็นนวัตกรรม

ที่ช่วยพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังคำกล่าวที่ว่า 'ครูคือนักเรียนคนแรก' (Teachers are the first learners.)

การหวังที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนานักเรียน ต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาครูผู้สอน ☺

## โรงเรียนพิศาลพัฒนวิทย์ฯ (อบจ.ขอนแก่น)

เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีเด็กนักเรียนทั้งสิ้น 325 คน และครูจำนวน 32 คน  
ที่อยู่ 252 หมู่ 11 ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมือง  
จังหวัดขอนแก่น 40000

เว็บไซต์ [www.pisanschool.ac.th](http://www.pisanschool.ac.th)

โทร 043 424 307

สนใจศึกษาดูงาน PISAN Model PLC

ติดต่อ อาจารย์ทิวากรณ์ เลิศวิสุธา

โทร 089 422 2372 หรือ ID Line tukta2942

และอาจารย์จิรัชร์ หลานวงศ์

โทร 084 275 5578

# New Eco System of Learning

## บทเริ่มต้นของระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้

เมื่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สร้างความเสียหายให้กับทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้กระทั่งวงการศึกษาสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้การสอนแบบใหม่จึงถือกำเนิดขึ้น

เรียบเรียง **วรรณภา ทองเสริม**

การระบาดของไวรัส 'โควิด-19' ไม่เพียงทำลายชีวิตและสุขภาพของคนทั่วโลก หากรวมไปถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกเขตแดน คนมากมายต้องตกงานอย่างกะทันหัน คนที่ยังมีงานทำก็ต้องปรับวิธีทำงาน และต้องลำบากในการป้องกันตัวเองจากเชื้อโรคไปด้วยสภาพเช่นนี้ยิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเด่นชัดขึ้น

จากบทความจากนิตยสาร Forbes ระบุว่า ในขณะที่คนต้องการทักษะใหม่ ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับวิถีใหม่ของโลก ก็เริ่มมีคำถามว่า สถานศึกษาในปัจจุบันทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา จะช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร ในเมื่อการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่อาจตอบสนองความต้องการของสังคมโลกหลังยุคโควิด-19 ได้ และนั่นได้นำมาซึ่งแนวคิดของระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้ (new eco system of learning)







ระบบใหม่นี้จะเน้นที่ประสบการณ์และความจำเป็นของผู้เรียนที่เป็น Working Learner หรือผู้ที่ต้องทำงานไปด้วยและเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ไปด้วย ปัญหาก็คือ คนในกลุ่มนี้จำนวนมากมีข้อจำกัดหลายประการ อย่างเช่น ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือข้อมูลที่ตนเองต้องใช้ในการศึกษาทักษะที่จำเป็น ต้องมีเพื่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ ระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้จึงต้องช่วยเสริมสิ่งที่คนกลุ่มนี้ขาดไป โดยมีหลักการเบื้องต้นคือ

**ให้การนำทางที่ลึกและกว้าง (navigable)** ผู้เรียนต้องการรู้ภาพรวม ของกระแสแห่งอนาคตของตลาดแรงงานว่าจะไปทิศทางไหน รวมถึงจะมีหนทางใดที่เปิดให้พวกเขาได้เข้าสู่อาชีพที่ต้องการ จากพื้นฐานของความสนใจ ทักษะ การฝึกฝนและประสบการณ์ของพวกเขา ฝ่ายที่อยู่ในฐานะที่เป็นผู้สอนหรือแนะแนวทางจะต้อง

ช่วยให้นักเรียนรุ่นใหญ่เหล่านี้มีข้อมูลที่มีคุณภาพ และนำทางพวกเขาผ่านความยุ่งยากซับซ้อนต่าง ๆ ในระบบ สอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากทักษะและประสบการณ์ที่มีอยู่ ทำให้ตัวเองเพิ่มมูลค่าและมองให้ออกว่าจะใช้ความสามารถของตนนำไปสู่งานที่ดีกว่าได้อย่างไร

**ให้การสนับสนุน (supportive)** ระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้ จะต้องให้การสนับสนุนอย่างรอบด้านและครอบคลุม เพื่อให้ผู้เรียนรู้มุ่งมั่นกับการศึกษาเพื่อเป้าหมายทางอาชีพของตัวเองได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนแบบตัวต่อตัวหรือสนับสนุนในเชิงเทคโนโลยี ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ผู้เรียนก้าวข้ามอุปสรรคและจัดการเรื่องสำคัญ ๆ ได้โดยไม่ต้องกังวลกับภาระในการเรียน ไม่ว่าจะเรียนจะอยู่ในจุดเริ่มต้นของการทำงาน หรืออยู่ในระหว่างการเปลี่ยนผ่านไปสู่งานใหม่





ให้การศึกษามีเป้าหมายเฉพาะ (targeted) ผู้เรียนรู้กลุ่มนี้ต้องการการศึกษาที่ปรับแต่งให้เข้ากับความต้องการของตัวเอง พวกเขาจะอยากมั่นใจด้วยว่า การลงทุนเพื่อเรียนรู้ของตัวเองจะคุ้มค่าและช่วยเสริมให้ตัวเองเป็นตัวเลือกที่โดดเด่นในสายตาผู้ว่าจ้าง สถาบันการศึกษาไม่เพียงต้องสอนวิชาความรู้ แต่ต้องสอนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยสร้างเครือข่ายทางอาชีพ และช่วยฝึกฝนผู้เรียนเพื่อให้พร้อมทำงานได้ในทันที

**รูปแบบการศึกษาที่เข้ากับการทำงาน และต่อยอดได้ (integrated)** คนที่เรียนและทำงานไปด้วยจะต้องการทั้งเวลา เงินทุนและตัวช่วยอื่น ๆ ที่ทำให้การสลับเวลาระหว่างเรียนและทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะพวกเขามีหน้าที่และความรับผิดชอบมากอยู่แล้ว สถาบันการศึกษาในระบบใหม่ต้องอำนวยความสะดวกในด้านนี้ ยิ่งผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปต่อยอดหารายได้เสริมได้ด้วยแล้ว ยิ่งช่วยลดความกดดันในการเรียนได้

**ความโปร่งใส (transparent)** หลักการข้อนี้จะเกี่ยวข้องกับส่วนของนายจ้างมากกว่าสถานศึกษา นั่นคือ กระบวนการว่าจ้างงานจะต้องมีความโปร่งใสและยุติธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สมัครงานได้พิสูจน์ความสามารถของตัวเองอย่างเต็มที่ มีแนวโน้มว่าการมีทักษะที่เหมาะสมกับงานกำลังจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในตลาดแรงงาน ไม่ใช่คุณสมบัติ

**การลงทุนเพื่อเรียนรู้จะคุ้มค่า และช่วยเสริมให้ตัวเองเป็นตัวเลือกที่โดดเด่นในสายตาผู้ว่าจ้าง สถาบันการศึกษาไม่เพียงต้องสอนวิชาความรู้ แต่ต้องสอนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย**

ด้านการศึกษาสูง ๆ หรือมีจุดหมายรับรองที่น่าเชื่อถือ กระบวนการว่าจ้างที่โปร่งใสยังช่วยให้บริษัทได้พบผู้สมัครที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นด้วย

ดังนั้น ผู้ที่ควรมีส่วนร่วมในระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้ ไม่ได้มีเพียงแค่กลุ่มสถาบันการศึกษา หากรวมถึงกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของระบบ อย่างเช่น กลุ่มนายจ้าง และแม้ว่าระบบนิเวศใหม่จะเน้นที่กลุ่มคนทำงาน แต่สามารถนำหลักการไปปรับใช้กับชั้นเรียนอื่น ๆ ได้ ยิ่งเมื่อคิดจากรูปแบบการศึกษาของโลกเริ่มคลี่คลายจากระบบเก่าที่กำหนดช่วงวัยของการเรียนรู้ไว้ตายตัว มาเป็นการเรียนรู้แบบตลอดชีวิต ก็ยิ่งชัดเจนว่าระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้คือระบบที่ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนยุคใหม่ได้ดีกว่า ๕



### เชื่อมโยงทั้งหมด

ใน ‘ระบบนิเวศ’ ทุกอย่างสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหา ก็ต้องแก้ไขแบบองค์รวม ดังนั้น หัวใจสำคัญของระบบนิเวศใหม่แห่งการเรียนรู้ก็คือ การเชื่อมโยงข้อมูลการติดต่อสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ทั้งกลุ่มผู้เรียน ผู้สอน ผู้ว่าจ้าง และผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งต้องพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานในการสื่อสารและส่งผ่านข้อมูลแบบดิจิทัลเป็นหลัก แปลว่ายังมีโครงข่ายโทรศัพท์และโครงข่ายออนไลน์ที่ดีเท่าไร ระบบนิเวศใหม่ ก็ยิ่งมีประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น

# Thinking School

## โรงเรียนต้นแบบ แห่งการคิด

ทำความเข้าใจกับโรงเรียน  
องค์การบริหารส่วนจังหวัด  
เชียงราย ที่นำเอาแนวคิด  
จากโรงเรียนในต่างประเทศ  
มาประยุกต์ใช้ ทำให้เกิด  
กระบวนการเรียนรู้  
ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

เรื่อง ดร. ศราวุธ สุตะวงค์  
เรียบเรียง กฤษณา กาญจนเพ็ญ

จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษา  
มี 2 ประเด็นหลักที่สำคัญคือ  
'การปฏิรูปครู' โดยมีเป้าหมาย  
เพื่อผลิตและพัฒนาครูอาจารย์  
ที่มีคุณภาพสูง และ 'การปฏิรูปการเรียนรู้'  
เพื่อสร้างนักเรียนหรือบุคลากรที่มีคุณภาพ  
มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถประกอบสัมมาอาชีพ  
ได้ในอนาคต ซึ่งกระบวนการหนึ่งที่จะนำไปสู่  
เป้าหมายดังกล่าวได้ คือ เน้นการเรียนการสอน  
แบบให้เด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนา  
ครูผู้สอนให้เป็น 'ครูสอนคิด' ตามแนวทาง  
Thinking School

โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด  
เชียงราย หรือ โรงเรียน อบจ.เชียงราย ถือเป็น  
แบบอย่างแห่งความสำเร็จในการนำนวัตกรรม



‘โรงเรียนแห่งการคิด’ หรือ Thinking School ที่มีต้นแบบมาจากโรงเรียน King’s ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศที่ได้ชื่อว่ามีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มาใช้ในการปฏิรูปการเรียนการสอน ภายใต้การบริหารจัดการของ ดร. ศรารุช สุตะวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จนกลายเป็นต้นแบบ ‘โรงเรียนแห่งการคิด’ ของไทย ที่มีหลากหลายองค์กรจากทั่วประเทศแวะเวียนมาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

## โรงเรียน ‘สอนคิด’ Thinking School

‘Thinking School’ หรือเรียกว่า ‘โรงเรียนแห่งการคิด’ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยครูผู้สอนมีหน้าที่กระตุ้นทักษะและพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็ก ๆ ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ให้สามารถคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ และตั้งคำถามได้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะทำให้เด็ก ๆ มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในทุกสาระการเรียนรู้ ทดแทนการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ที่ครูเป็นผู้บรรยายให้นักเรียนฟังเพียงฝ่ายเดียว

ดร. ศรารุช ได้เผยถึงแก่นของการทำ Thinking School ไว้ว่า “เราต้องเปลี่ยน ‘การรับรู้’ ให้เป็น ‘การเรียนรู้’ นี่คือ ‘ห้องเรียน’ ไม่ใช่ ‘ห้องสอนให้จำ’ แต่สอนให้เข้าใจ ครูก็ต้องไม่เน้นการสอน แต่เน้นสร้างการเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก ๆ นั่นคือ ต้องให้ทั้ง ‘วิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต’ แก่เขา ต้องเอาเด็กเป็นตัวตั้ง ไม่ใช่วิชาเป็นตัวตั้ง ตามหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา นั่นคือ ‘Teach Less, Learn More’ นั่นเอง”

หลักการสำคัญของ Thinking School คือ ไม่ต้องการให้เด็กเรียนแบบท่องจำ แต่เด็ก ๆ เหล่านี้ ควรจะต้องรู้จักคิดได้ แก้ปัญหาเป็น และทำอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งทางโรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้เขามีความสุขในการเรียนรู้และอยากไปโรงเรียนในทุก ๆ วัน



## เครื่องมือ ‘สอนคิด’ Thinking Tools

“เด็กและเยาวชนไม่ได้เป็นเด็กดีหรือเด็กเก่งด้วยกันทุกคน จะต้องมีการเบี่ยง ดัดเกมบ้าง กลุ่มนี้ไม่ค่อยมีใครอยากเข้ามาเรียน เราต้องให้โอกาสกับเด็กทุกคน เพราะว่าเด็กทุกคนมีความแตกต่างกันไป”

ดร. ศรารุช เล่าถึงเหตุผลและสภาพปัญหาทางการศึกษาที่เด็กไทยต้องเจอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ช่องว่างและความแตกต่างทางสังคม ก่อให้เกิดการขาดโอกาสของเด็ก ๆ โดยเฉพาะกับเด็กต่างจังหวัด หรือเด็กในชนบทห่างไกลมากกว่า เมื่อเทียบกับเด็กในเมืองและกรุงเทพมหานคร แต่ในขณะเดียวกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็กลายเป็นโอกาสที่จะช่วยสร้างความเท่าเทียมให้เด็ก ๆ เหล่านี้ได้

“เราจำเป็นต้องสร้างโอกาสให้เด็กทุกคน โดยการนำออนไลน์เข้ามาเสริม เด็กหรือผู้ปกครองไม่ต้องไปหาตัวต่อตัว ไม่ต้องจ่ายแพง





## หลักการสำคัญของ Thinking School คือไม่ต้องการให้เด็กเรียนแบบท่องจำ แต่เด็ก ๆ เหล่านี้ ควรจะต้องรู้จักคิดได้ แก้ปัญหาเป็น และทำอย่างสร้างสรรค์

ซึ่งผมมั่นใจว่า ด้วยระบบการเรียนการสอนแบบใหม่นี้ จะช่วยยกระดับให้การศึกษาไทยดีขึ้นอย่างแน่นอน”

ด้วยความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเพียงแคในห้องเรียน หรือหนังสือเพียงหนึ่งเล่มทางโรงเรียน อบจ.เชียงราย จึงได้นำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เด็กนักเรียนที่นี่สามารถไปเรียนด้วยสมุดจดเพียงเล่มเดียว ไม่มีการใช้หนังสือเรียนเลย แต่จะมีโอกาสได้ใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ทั้งหนังสือนอกเวลา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ ที่ครูเตรียมเอาไว้ในห้องเรียนอย่างคุ้มค่า

โดยเฉพาะการเรียนผ่านออนไลน์จากบุคลากรและสถานที่ต่าง ๆ ช่วยสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเด็ก ๆ ที่นี่กับเด็กในเมือง และทำให้เด็กนักเรียนโรงเรียน อบจ.เชียงราย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญและไม่ควรมองข้าม คือ การจัดสถานที่และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข เหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละคน ซึ่งจุดเด่นของโรงเรียน อบจ.เชียงราย ที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน คือ อาคารเรียนมีสีสันสดใสสวยงาม ตั้งอยู่ภายในสนามกีฬาากลางจังหวัดเชียงราย รายล้อมด้วยลานกีฬาต่าง ๆ ทั้งสนามบาสเก็ตบอล ฟุตบอล สระว่ายน้ำ สนามเด็กเล่น หากใครมีโอกาสได้ไปเยี่ยมชมภายในโรงเรียนก็จะเห็นว่า ห้องเรียนแต่ละห้องล้วนมีการตกแต่งอย่างสวยงามในรูปแบบที่แตกต่างกันไป สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเหล่า ‘นักคิด’ ได้เป็นอย่างดี



## เส้นทาง ‘นักคิด’ 3 หลักสูตร 12 โปรแกรม

“โรงเรียน อบจ.เชียงราย เข้าใจศักยภาพของเด็กทุกคน เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนตามเส้นทางที่ตนมีความสนใจหรือถนัด มากถึง 3 หลักสูตร 12 โปรแกรมวิชา ทุกคนมีโอกาส และสามารถประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะเด็กที่เก่งวิทย์-คณิต หรือเก่งภาษาเท่านั้น เพราะเด็กทุกคนเก่งทุกราย แต่เก่งกันคนละด้าน เขาเก่งแตกต่างกัน”

หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน อบจ.เชียงราย ถูกออกแบบขึ้นโดยมุ่งเน้นตามความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 3 หลักสูตร 12 โปรแกรมวิชา ดังนี้

1. หลักสูตรพิเศษภาษาอังกฤษ (English Program: EP) เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล และประถมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

2. หลักสูตรปกติ (General Program) เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สำหรับเด็กที่มีอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่มี โดยแบ่งออกเป็น 12 โปรแกรมวิชา ได้แก่

- ห้องเรียนพิเศษเตรียมแพทย์-วิศวะ (Genius Science-Math: GSM)
- ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ (Talented Science-Math: TSM)
- ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Talented English Program: TEP)
- ห้องเรียนพิเศษภาษาจีน (Talented Chinese Program: TCP)
- ห้องเรียนทั่วไป (Talented General Program: TGP)
- ห้องเรียนผู้นำแห่งการพัฒนา (Citizen Empowerment Program: CEP)
- ห้องเรียนเตรียมความพร้อมสู่ลีเหล่าทัพ (Pre-Cadet: PCD)
- ห้องเรียนความเป็นเลิศด้านธุรกิจค้าปลีก (Retail Management Program : RMP)
- ห้องเรียนเตรียมครูทายาท (Pre-Educator Program: PEP)
- ห้องเรียนดนตรี ศิลปะ การแสดง (Performing Art Program: PAP)
- ห้องเรียนการจัดการครัวและศิลปะการประกอบอาหาร (Smart Chef Program: SCP)
- ห้องเรียนเตรียมพาณิชย์นาวี (Merchant Marine Program: MMP)

3. หลักสูตรอัจฉริยภาพทางด้านกีฬา (Excellent Sport: E-Sport) เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านกีฬา ไม่ว่าจะเป็นฟุตบอล วอลเลย์บอล และกีฬาอื่น ๆ ได้พัฒนาศักยภาพตนเองไปสู่ความเป็นเลิศ และพัฒนาสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพในอนาคต

“หลักสูตรและโปรแกรมวิชาเหล่านี้เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนรู้จัก



ตนเอง และเลือกที่จะเรียนเพื่ออนาคตที่ดีกว่า แทนที่เรียนไปโดยไม่รู้ว่าจะอนาคตจะเป็นอย่างไร ผู้ปกครองก็เช่นกัน ทุ่มเงินลงไปให้ลูกหลานเรียนจบ จบแล้วจะมีงานรองรับหรือไม่ ค่อยมาว่ากันอีกทีนั่นเป็นการสูญเปล่า ซึ่งโรงเรียนอบจ.เชียงราย จะไม่ทำเด็ดขาด” ดร. ศรารุช ตอกย้ำให้เห็นความสำคัญของการเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้ ‘คิด’ และได้ ‘เลือก’ วิชาเรียนตามความถนัดและความสนใจของตน

### การสร้างครู ‘สอนคิด’

“ในกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสำคัญที่สุด”

การสร้าง ‘นักคิด’ หรือนักเรียนตามแนวทาง Thinking School นอกเหนือไปจากการมุ่งพัฒนาทักษะกระบวนการทางด้านความคิด และการแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นสำคัญแล้วยังมีสิ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน นั่นคือ การสรรหาครูที่เหมาะสม การสร้างความรู้ ความเข้าใจ



## หลักสูตรและโปรแกรมวิชา เหล่านี้ เป็นการสร้าง แรงบันดาลใจให้นักเรียนรู้จัก ตนเอง และเลือกที่จะเรียน เพื่ออนาคตที่ดีกว่า แทนที่จะ เรียนไปโดยไม่รู้ว่าจะอนาคต จะเป็นอย่างไร

และมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นโรงเรียนต้นแบบ  
ให้โรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ  
มาดูงานทุกปี ปีละหลายร้อยคน ส่วนด้านกีฬา  
นักเรียนของเราก็ติดทีมชาติมากที่สุดด้วย  
โดยเฉพาะฟุตบอลและจักรยาน”

จากการนำ 'นวัตกรรม Thinking School'  
หรือ 'การสอนคิด' มาปรับใช้ในระบบการเรียน  
การสอนของโรงเรียน อบจ.เชียงราย มานานกว่า  
10 ปี ส่งผลให้นักเรียนที่มีผลการเรียนที่ดี  
มีความสามารถในการแข่งขันเวทีต่าง ๆ  
ได้เป็นอย่างดี ทั้งเวทีวิชาการ กีฬา วิชาชีพ  
รวมถึงในวิชาชีพชีวิต เด็ก ๆ ต่างมีทักษะชีวิตที่ดี  
สามารถคิดวิเคราะห์เอาตัวรอดมีรายได้เลี้ยงชีพ  
และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปลอดภัย

“...เพราะทุกการกระทำเริ่มจากความคิด  
การเริ่มต้นการศึกษาด้วยการฝึกคิดให้เป็น  
จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ประกันอนาคตได้จริง”

ให้คุณครูทุกคนตระหนักในความสำคัญของ  
'การสอนคิด' ไปจนถึงพัฒนาศักยภาพของ  
ครูผู้สอนอยู่เสมอ เพราะว่าครูผู้สอนจะไม่ใช่ว่า  
ผู้สอนเฉพาะสาระวิชา แต่จำเป็นต้องสอนเทคนิค  
และวิธีคิดที่มีหลากหลายวิธีให้แก่นักเรียนด้วย

“เราจะติดอาวุธให้ผู้สอนตามกระบวนการ  
จัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ที่ให้ความสำคัญ  
กับวิธีหรือกระบวนการ มากกว่าข้อมูลหรือเนื้อหา  
มุ่งเน้นให้เกิดการตระหนักรู้ มีเหตุมีผลมากขึ้น”  
ดร. ศรารุท ไม่ลืมที่จะย้ำถึงความสำคัญของการ  
พัฒนา 'ครูสอนคิด' ก่อนที่จะทำถึงความสำเร็จ  
ที่เกิดขึ้นจากการลงมือเปลี่ยนแปลง เพื่อปฏิรูป  
การเรียนการสอน มาสู่การเป็นต้นแบบโรงเรียน  
แห่งการคิดอันดับ 1 ของไทย

“ถ้าผู้บริหารโรงเรียนไม่เปลี่ยนความคิดใหม่  
ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะเก่งหรือไม่เก่ง  
หรือเกรไปบ้าง เราก็จะต้องให้ความรักแก่เขา  
ให้โอกาส เพิ่มคุณภาพ เพื่ออนาคตที่ดีกว่า  
ให้ทุกคน นี่คือนโยบายที่โรงเรียน อบจ.เชียงราย เป็น

### โรงเรียน อบจ.เชียงราย

ที่อยู่ ถนนหน้าสนามกีฬา ตำบลรอบเวียง  
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000  
สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย  
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น  
เปิดทำการเรียนการสอน ระดับชั้น  
ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6  
จำนวนนักเรียน ประมาณ 3,219 คน  
ครูผู้สอน 215 คน  
เบอร์ติดต่อ 0 5371 7788



# ภศน. เสนออาชีพ ใหม่แห่งทศวรรษ จับมือเครือข่ายอบสม Care Giver ดูแล ผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง ในยุคสังคมสูงวัย สมบูรณ์แบบ

เรื่อง กองบรรณาธิการ

จากสถานการณ์จำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงระดับปานกลางขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศ ในขณะที่ศักยภาพของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุนั้นถดถอยลงด้วยครอบครัวที่มีขนาดเล็กลง การเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่เมือง รวมถึงการทำงานนอกบ้านของสตรีอีกทั้งระบบบริการสาธารณสุขและบริการด้านสังคมที่ผ่านมา อยู่ในลักษณะตั้งรับ ให้บริการแก่กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีภาวะพึ่งพิงเป็นหลัก กลุ่มผู้สูงอายุผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงจึงมีข้อจำกัดในการเข้าถึงการบริการ และมักเป็นไปในรูปการสงเคราะห์ชั่วคราวไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร ซึ่งเป็นที่มาของความร่วมมือของหลายกระทรวง อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ



กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงหน่วยงานภาคประชาสังคม ในการดูแล ผู้สูงอายุร่วมกัน

น.ส.วาสนา โกสิยวัฒน์ ครูเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาครอบครัวและ การศึกษา ตามอัยการศึกษากลุ่มเป้าหมายพิเศษสำนักงาน กศน. กล่าวว่า สำนักงาน กศน. ได้รับมอบหมายให้เป็น 'หน่วยงานหลัก' รับผิดชอบมาตรการย่อยที่ 1.6 การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียม ความพร้อมในทุกมิติ ซึ่งอยู่ภายใต้มาตรการ หลักที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและ คนทุกวัย

จากโจทย์ใหม่ที่สำนักงาน กศน. ได้รับนี้ มีพัฒนาการมาตั้งแต่ปี 2559 เกิดการบูรณาการ ความร่วมมือระหว่าง 7 กระทรวง 2 หน่วยงาน ประเด็นที่ กศน. ได้รับมอบหมายคือ ให้ช่วยผลิต ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) เพื่อสนับสนุน ระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ และผู้มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care) ของกระทรวงสาธารณสุข และจัดกิจกรรม การศึกษาตลอดชีวิตกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อแก้ปัญหา ภาวะซึมเศร้า สุขภาพกาย และสร้างอาชีพ



เพื่อเพิ่มรายได้ โดยหน่วยงานบูรณาการ ได้ประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์ร่วมกัน ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความไม่พร้อม ในการดำรงชีวิตใน 4 มิติ คือ ด้านสุขภาพ พบว่า มีปัญหาสุขภาพจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs หรือ non-communicable diseases) อันเป็นผลจากพฤติกรรมจากช่วงวัยที่ผ่านมา ด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีรายได้ไม่เพียงพอ ต่อการดำเนินชีวิต ไม่มีบุตรหลานเกื้อหนุน



ในปีที่ผ่านมามีเป้าหมาย  
เสริมสร้างคุณภาพชีวิต  
แก่กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม  
จำนวน 92,800 คน  
ใน 928 อำเภอ ทั่วประเทศ  
จัดได้จริง 113,000 คน  
คิดเป็นร้อยละ 122  
ดำเนินการในลักษณะ  
กลุ่มสนใจหรือทักษะชีวิต  
ในหลักสูตรที่หลากหลาย  
เพื่อคงภาวะติดสังคม  
ให้กับกลุ่มเป้าหมาย

ไม่มีเงินออม ไม่มีอาชีพ ด้านสังคม พบว่า  
ผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่มักใช้เวลาช่วงกลางวัน  
นอนพักผ่อนอยู่ภายในบ้านไม่ค่อยมีกิจกรรมทำ  
และด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อม  
ภายในบ้านไม่เหมาะกับการอยู่อาศัย มีหลายจุด  
มีความเสี่ยงต่อการพลัดตกหกล้ม ซึ่งเป็น  
สาเหตุหลักของการเป็นผู้มีภาวะพึ่งพิงในอนาคต  
รวมทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นพื้นที่  
สาธารณะไม่เอื้อให้ผู้สูงอายุและคนพิการ  
ออกมาใช้ชีวิตนอกบ้านได้ด้วยตนเอง

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณที่ผ่านมา  
ใน 2 โครงการ 1) โครงการเสริมสร้างคุณภาพ  
ชีวิตผู้สูงอายุ จัดขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุภาวะ  
'ติดสังคม' ได้รับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต  
ที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการ มีความรู้  
ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพและอนามัย  
ของตนเองเพื่อคงภาวะติดสังคมไว้ให้ได้  
นานที่สุด หรือจนวาระสุดท้ายของชีวิตจะได้ไม่เป็น  
'ผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง' รวมทั้งให้เยาวชน  
และคนวัยทำงานได้ตระหนักและเห็นคุณค่า



ของผู้สูงอายุ เกิดการเกื้อหนุนระหว่างวัยภายใน  
ครอบครัวและชุมชน ในปีที่ผ่านมามีเป้าหมาย  
เสริมสร้างคุณภาพชีวิตกลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม  
จำนวน 92,800 คน ใน 928 อำเภอ ทั่วประเทศ  
จัดได้จริง 113,000 คน คิดเป็นร้อยละ 122  
ดำเนินการในลักษณะกลุ่มสนใจหรือทักษะ  
ชีวิตในหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อคงภาวะ  
ติดสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) โครงการ  
จัดหลักสูตรการอบรมดูแลผู้สูงอายุ กระทรวง



ศึกษาธิการ (Care Giver) เพื่อผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชนที่มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิงภายในครอบครัว หรือไปประกอบอาชีพอิสระในการดูแลผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักสูตร 70 ชั่วโมง และ 420 ชั่วโมง กลุ่มเป้าหมาย คือ อสม. และประชากรวัยแรงงาน อายุ 18-59 ปี เพื่อเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการดูแลผู้สูงอายุ

กลุ่มติดบ้านและติดเตียงในสังคมไทยที่เพิ่มขึ้นทุกวัน ที่น่าสนใจมากคือ อาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุจะเป็นอาชีพยอดนิยมในอนาคตอันใกล้ ทั้งในและต่างประเทศ อัตราเงินเดือนของอาชีพนี้จะสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับเดียวกัน นอกจากนี้ ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร 420 ชั่วโมง จะได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข สามารถนำไปยกระดับอาชีพของตนเองได้



**โจทย์การดำเนินงานในเรื่องนี้ คือ  
 ทำอย่างไรไม่ให้ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรง  
 เจ็บป่วยจนต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิง และ  
 ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง  
 ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระ  
 แก่ครอบครัวมากเกินไป**

สำหรับเนื้อหาภายในหลักสูตรประกอบด้วย ความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติ อาทิ พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โรคที่พบบ่อย ภาวะวิกฤติกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การช่วยเหลือดูแล การใช้ยา การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้านอาหาร การออกกำลังกาย สุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ การสื่อสารทางบวกกับผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรม นันทนาการ การเสริมทักษะด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ รวมไปถึง การสร้างและเสริมคุณค่าในตัวผู้สูงอายุ และการดัดศักยภาพในฐานะของภูมิปัญญาที่จะเป็น ศูนย์กลางของการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชน ในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีของชุมชน

ไปยังลูกหลานต่อไป โดยตั้งโจทย์การดำเนินงาน ในเรื่องนี้ไว้ 2 เรื่อง คือ ทำอย่างไรไม่ให้ ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงเจ็บป่วยจนต้องอยู่ใน ภาวะพึ่งพิง และทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุที่อยู่ใน ภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวมากเกินไป ทั้งนี้ สำหรับประชาชนที่สนใจเข้ารับการอบรม สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก หน่วยงานในสังกัดสำนักงาน กศน.ทั่วประเทศ หรือติดต่อที่กลุ่มงานส่งเสริมและสนับสนุน การจัด กศน. สำหรับผู้สูงอายุ โทร. 0 2628 5331 ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2563 สำนักงาน กศน. ได้เสนอโครงการของบประมาณจาก สำนักงานประมาณ จำนวน 3 โครงการ คือ โครงการความร่วมมือผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตร 420 ชั่วโมง โครงการเพิ่มพูน ศักยภาพและสานพลังการสร้างความรู้รอบรู้ ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ และโครงการการจัดและส่งเสริมการศึกษา ตลอดชีวิตเพื่อคงพัฒนาการทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องขับเคลื่อน เชิงนโยบายต่อไป ☺

# Reasons Why Finland Has Great Education System

## การศึกษาฟินแลนด์ ต้นแบบ แห่งการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก

หลายคนชื่นชมยกย่องว่า การศึกษาของ  
ประเทศฟินแลนด์คือระบบการเรียนการสอน  
ที่มีคุณภาพมากที่สุดในโลก ‘ครูจึย’ กุลริดา  
รุ่งเรืองเกียรติ นักวิชาการด้านการศึกษา  
และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของฟินแลนด์  
ได้ให้สัมภาษณ์กับวารสารวิทยากร  
ในประเด็นนี้ พร้อมแสดงทรรศนะ  
ด้านการพัฒนาระบบการศึกษาไทย

เรียบเรียง มณิษา มณีรัตน์

ระบบการศึกษาส่วนใหญ่ในประเทศ  
ของเราและประเทศเพื่อนบ้าน  
มีความคล้ายคลึงกัน นักเรียน  
ในบางประเทศ อย่างสิงคโปร์และ  
ฮ่องกงใช้เวลาวัยเด็กเกือบทั้งหมดในการศึกษา  
ทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้ปกครองมักส่งเด็ก  
ไปเรียนพิเศษตามสถาบันกวดวิชาต่าง ๆ  
ส่วนในบ้านเราก็ไม่ต่างกัน เด็ก ๆ ต้องตื่น  
แต่เช้าเพื่อไปเข้าแถวเคารพธงชาติ ใช้เวลา  
ในห้องเรียนวันละหลายชั่วโมง แถมด้วย  
การบ้านหลังเลิกเรียนอีกด้วย ความหวังที่ว่า  
อยาก让孩子ได้ความรู้มาก ๆ จึงต้องเรียนหนัก  
ดูเหมือนว่าจะไม่ได้สร้างผลลัพธ์เท่าที่ผู้ใหญ่  
คาดหวัง ในขณะที่ประเทศซึ่งมีความก้าวหน้า  
ทางการศึกษาอย่างฟินแลนด์ กลับใช้รูปแบบ  
การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น  
พร้อมเรียนรู้ มีอิสระในการเลือกเรียนสิ่งที่  
ตนเองสนใจ ไม่มีการบ้านต้องทำและอีกหลาย  
เรื่องนี้อาจจะค้านกับความรู้สึกของเรา ว่าอาจ  
ไม่ได้ส่งผลดีต่อระบบการศึกษาและต่อนักเรียน  
แล้วอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ฟินแลนด์มีรูปแบบ  
การเรียนการสอนแบบนั้น และนำไปสู่  
การเป็นต้นแบบแห่งการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก



## จุดเริ่มต้นคือการตกลงกัน

มองย้อนกลับไปจุดเริ่มต้นที่ทำให้ฟินแลนด์ตัดสินใจรื้อระบบการศึกษาใหม่นั้นเกิดจากความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของ 'คน' ในประเทศให้มากที่สุดเท่าที่พวกเขาจะสามารถทำได้ และการศึกษาคือเครื่องมือที่จะช่วยทำให้ความต้องการของเขาประสบผลสำเร็จ นำไปสู่การตกลงร่วมกันของคนในประเทศในด้านกรปฏิรูปการศึกษา เพราะทุกฝ่ายมีเป้าหมายเดียวกันและพร้อมที่จะก้าวข้ามความเหลื่อมล้ำของสังคมหรือข้อจำกัดต่าง ๆ จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้

“การพัฒนาการศึกษาของฟินแลนด์ เกิดจากจุดเปลี่ยนในประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ต้องการให้ประเทศพัฒนาโดยใช้ศักยภาพของคนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเขาก็รู้ว่าการศึกษาคือหนทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายนี้ เพราะว่าทรัพยากรอื่นเขามีจำกัด ก็คือต้องพัฒนาคนให้สูงที่สุด พัฒนาให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคน ซึ่งก่อนหน้านี้ก็ประสบปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ แต่พอเขาตกลงข้อนี้กันได้ เขาก็ทำให้การศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย”

'ครูจ็ย' กุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ กล่าวเริ่มต้นบทสัมภาษณ์

## ไม่ได้สร้างเสร็จในวันเดียว

คำถามต่อมา เมื่อเข้าใจตรงกันถึงเป้าหมายแล้วสิ่งที่จะทำต่อไปคืออะไร คำตอบคือฟินแลนด์เริ่มก้าวแรกโดยการฝึกแบบรวมศูนย์เพื่อให้ครูมีมาตรฐานเดียวกัน แล้วค่อยกระจายอำนาจให้ผู้สอนมีสิทธิเสรีภาพในการสอน แต่ก็ยังอยู่ภายใต้แนวคิด เป้าหมายและมาตรฐานที่ทั้งรัฐบาลและประชาชนสามารถวางใจได้ และกว่าจะสำเร็จได้อาจกินเวลาถึงช่วงชีวิตของคนหนึ่งคนเลยทีเดียว

“ในการพัฒนายุคแรก ๆ ฟินแลนด์พยายามสร้างมาตรฐานให้ใกล้เคียงกันก่อน และค่อยไปกระจายให้ครูมีอำนาจตัดสินใจ และในท้ายที่สุดครูจะสามารถเป็นเจ้าของ



ห้องเรียนของตัวเองได้อย่างแท้จริง โดยในยุคที่การฝึกครูมีความเข้มข้นและมีคุณภาพก็คือช่วงยุคหลัง ๆ ทั้งนี้ ระยะเวลาที่เราเริ่มเห็นผลของการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา น่าจะ 60-70 ปี คิดง่าย ๆ ก็คือ 1 ชั่วอายุคน”

## ไม่ได้มาจากความสมบูรณ์แบบ

ฟินแลนด์เป็นประเทศที่ต้องเจอกับภาวะสงคราม ประสบกับความยากจน แต่ก็ไม่ได้ทิ้งเรื่องการศึกษา ด้วยความที่อยากให้เด็กมีการศึกษาที่ดี จึงทำให้ผ่านช่วงเวลานั้นมาได้

“ฟินแลนด์พัฒนาการศึกษาในวันที่ตัวเองอยู่ในภาวะสงคราม ในภาวะที่ประเทศจนมาก ๆ ในภาวะที่ความเหลื่อมล้ำยังเป็นปัญหาของ

**ฟินแลนด์ไม่ได้ปฏิรูปการศึกษาด้วยอะไรใหญ่โตเลย เขาเริ่มที่อาหารเช้ากลางวันเด็ก เขาบอกว่าเด็กมาโรงเรียนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายแล้ว อาหารเช้ากลางวันก็ต้องไม่มีค่าใช้จ่าย**



“ปรัชญาของการเรียนแบบฟินแลนด์ที่แตกต่างจากไทยก็คือ เอามนุษย์เป็นศูนย์กลาง หมายความว่า จะทำให้เด็กคนหนึ่งมีพัฒนาการก็ต้องดูว่าเด็กในวัยนั้นต้องการอะไร แล้วก็ไม่เร่ง ถ้าเราสังเกต ฟินแลนด์จะพูดว่าไม่เร่งเรียน ที่ไม่เร่งเพราะเขาบอกว่าหากเร่งไปก็ไม่มีประโยชน์ เด็กก็ต้องได้เป็นเด็ก ถึงวัยที่เขาเป็นเด็ก เขาก็ต้องได้เล่นเป็นเด็ก ฟินแลนด์จึงมีสถาบันวิจัยเพื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะสำหรับเด็ก ดังนั้น การฝึกคุณครูหรือผู้ดูแลเด็ก ก็จะต้องมีความเข้าใจในส่วนนี้ว่า ไม่ต้องรีบ ถ้าเห็นเด็กสนใจ ก็ไปตามความสนใจของเด็ก และเด็กแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน นี่ก็เป็นอีกอย่างหนึ่งที่แตกต่างจากไทยแบบสิ้นเชิง เพราะว่าเรามองว่าเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน ก็ไม่ต้องเปรียบเทียบเด็ก”

## เรียนรู้เพื่อจัดการ

การศึกษาของประเทศฟินแลนด์สอนทักษะในการใช้ชีวิต ค่อย ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ตามหาความถนัดของตัวเอง และรู้จักวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

“การเรียนของฟินแลนด์ถือว่าไปสุดทางมาก ๆ เพราะในแง่ที่เรามองว่าเราต้องสร้างเด็กที่เป็นเด็กอยากเรียนรู้และมีทักษะในการเรียนคือ เรียนเพื่อเรียนรู้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นทำอย่างไรจะสามารถหาความรู้ได้และเรียนรู้ว่าการจัดการความรู้ต้องทำอย่างไร นี่ต่างหากคือสิ่งที่มันเกิดขึ้นในโรงเรียน นี่คือข้อแตกต่างกับสิ้นเชิงแบบกลับหัวกลับหางกับของไทยที่พลิกแบบยืนอยู่คนละฝั่ง เรายังยืนอยู่ในจุดที่ต้องการส่งต่อความรู้ให้กับผู้เรียนอยู่เลย และข้อสอบของเราก็วัดและประเมิน ในขณะที่ฟินแลนด์วัดและประเมินที่พัฒนาการอย่างทีละค่อย ๆ ดูพัฒนาการลูกไปที่ละนิด และที่สำคัญคือดูว่าลูกถนัดอะไร แล้วทั้งระบบการศึกษาและผู้ปกครองจะสนับสนุนเอง พอคุณสบายทั้งตัวทั้งใจแล้ว คุณก็มองว่าการเรียนเป็นเรื่องที่สนุก และคุณก็จะอยากเรียน ในท้ายที่สุดคุณก็จะมีแรงเรียนไปตลอดชีวิต”

ฟินแลนด์อยู่ แต่ความมุ่งมั่นและฉันทามติที่มีร่วมกันของคนในสังคม ภาคการเมืองและภาครัฐทำให้เกิดสิ่งนี้ต่างหาก แม้ในยุคแรกฟินแลนด์ไม่ได้ปฏิรูปการศึกษาด้วยอะไรที่ยิ่งใหญ่เลย เขาเริ่มที่อาหารกลางวันเด็ก เขาบอกว่าเด็กมาโรงเรียนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายแล้วอาหารกลางวันก็ต้องไม่มีค่าใช้จ่าย แม้ในยุคสงคราม การที่เด็กทุกคนนั้นได้มาโรงเรียนได้กินข้าวดี ๆ ร้อน ๆ สักมื้อ จะทำให้เขารู้สึกว่าเขาได้เข้าถึงคุณภาพชีวิตแบบเท่าเทียมกันถึงแม้ในยุคแรกนั้นอาหารกลางวันที่โรงเรียนฟินแลนด์ก็ไม่ได้เลิศเลิศ เรียกได้ว่าเขาก็ไม่ได้พัฒนามาจากความสมบูรณ์แบบเลย”

## เด็กก็ต้องได้เป็นเด็ก

ปรัชญาของการเรียนแบบฟินแลนด์คือ ‘มนุษย์คือศูนย์กลาง’ ให้ความสำคัญว่าเด็กในแต่ละวัยนั้นต้องการอะไร และไม่จำเป็นต้องเร่งรีบสอนอะไรให้เด็กมากจนเกินไป เพราะฟินแลนด์ตระหนักได้ว่า การเร่งรีบให้เด็กเรียนก่อนวัยนั้นไม่เกิดประโยชน์อย่างที่ควร



### น้อยแต่มีประสิทธิภาพ

ฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีประชากรเบาบาง  
ที่สุดในสหภาพยุโรปมีประชากรเพียง  
16 คนต่อตารางกิโลเมตร

### เทคโนโลยีไม่ใช่คำตอบทั้งหมด

ในภาวะวิกฤติไวรัสโควิด-19 การเรียนการสอนออนไลน์เป็นอีกหนึ่งตัวเลือกที่ถูกนำมาใช้ในปัจจุบัน แต่การใช้เทคโนโลยีการสอนออนไลน์เป็นแค่ส่วนหนึ่งของการเรียนรู้เท่านั้น

“ขึ้นอยู่กับว่าสื่อที่เรานำมาใช้สอนกับเด็กมีคุณภาพมากแค่ไหน ส่วนตัวมองว่ายังเินการเรียนรู้เป็นเรื่องของมนุษย์ โดยเฉพาะถ้าเป็นเด็กเล็ก เราอาจจะใช้สื่อได้ประมาณหนึ่ง แต่ต้องมีกิจกรรมอื่น ๆ ควบคู่ประกอบกันไปด้วย ดังนั้น เทคโนโลยีจึงสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ได้ แต่จะใช้เป็นทั้งหมดไม่ได้ เพราะเราไม่เชื่ออยู่ดีว่าจะสามารถเรียนแบบผ่านจอหรือผ่านหนังสืออย่างเดียวแล้วจะทำให้ได้คุณภาพแบบที่เรามีครูเก่ง ๆ และในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถสร้างการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาเด็กได้โดยไม่มีเทคโนโลยี”

### เทคโนโลยีต้องมีความเหมาะสม

ด้วยวิวัฒนาการในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีเป็นสิ่งเข้าถึงได้ง่าย แต่เทคโนโลยีก็ต้องเหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอนด้วย จึงจะทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

“เครื่องมือที่ถูกนำมาใช้ควรเป็นเครื่องมือ

ที่ช่วยเหลือคุณครู ให้สามารถไปบริหารจัดการพัฒนาห้องเรียนและนักเรียนของตัวเองได้ ส่วนตัวเองมองเป็นเครื่องมือหนึ่งเท่านั้น ซึ่งก็มีเครื่องมืออีกหลายหลาก ไม่จำเป็นต้องพึ่งเทคโนโลยีอย่างเดียวก็ได้ แต่ทั้งนี้ถ้าคุณจะใช้เทคโนโลยีก็ต้องเป็นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับช่วงวัยนักเรียน เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่ช่วงวัยนั้นต้องการ ตอนนี้เรามีเรียนออนไลน์ คุณครูสามารถไปศึกษาเองได้ในอินเทอร์เน็ตว่าคุณครูต้องทำอะไรบ้างในใบงานต่าง ๆ และที่สำคัญคุณครูในพื้นที่ห่างไกลก็จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อให้ใช้ในการเรียนการสอน รวมไปถึงควรเลือกใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับช่วงวัยเด็ก และสามารถออกแบบตามความต้องการได้”

### ผู้ปกครองต้องพร้อม

การเรียนการสอนออนไลน์ที่นำมาใช้ในปัจุบัน นอกจากตัวครูผู้สอนที่ต้องทำแผนการสอนมาอย่างดี อีกหนึ่งตัวแปรสำคัญคือ ผู้ปกครองของเด็กที่พร้อมจะให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ด้วย

“ผู้ปกครองต้องพร้อม บทบาทของโรงเรียนก็ต้องชัดเจนว่า บทบาทของผู้ปกครองคืออะไร จะให้ผู้ปกครองทำอะไรบ้าง แล้วก็มีการสื่อสารที่สม่ำเสมอ โรงเรียนจะทำอันนี้ ผู้ปกครองทำอันนี้ เราจะเสริมกันในบริบทแบบนี้ ในกรณีของผู้ปกครองไม่พร้อมจริง ๆ ในหลายประเทศตอนนี้คือ ต้องส่งเด็กกลับมาที่ศูนย์หรือพื้นที่โรงเรียนอยู่ดีเพื่อที่จะให้คุณครูหรือบุคลากรในโรงเรียนมาช่วยจัดการเรียนการสอนอย่างถึงคืบปรี่เนี่ย ที่ทำแบบนี้คือ มีศูนย์สำหรับเด็กกลุ่มเปราะบางที่พ่อแม่ดูแลไม่ได้ และต้องเข้าใจก่อนว่า แม้ว่าตอนนี้ภาคบังคับคือต้องเรียนออนไลน์จริง ๆ แต่บ้านหลายบ้านเป็นพื้นที่ที่ไม่พร้อมกับการเรียนรู้จริง ๆ ก็ต้องมีโจทย์นี้รองรับ”

### สอนออนไลน์อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

การสอนออนไลน์ไม่เหมือนกับการสอน





แบบได้พบปะกับเด็กจริง ๆ เป็นการเรียน การสอนที่บ้าน ดังนั้นต้องมีการยืดหยุ่น มีตารางที่ชัดเจน ไม่เรียนหนักจนเกินไป เพราะเด็กก็คือเด็ก ต้องมีเวลาให้เขาได้เล่น สนุกด้วย

“ถ้าถามว่าจะอะไรจะทำให้การเรียนรู้แบบนี้ ประสบความสำเร็จ ก็คือต้องมีการสื่อสาร และกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของโรงเรียน กับผู้ปกครอง และคุณครูต้องช่วยกันฝึกนักเรียน ในการนั่งเรียนที่บ้าน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ และมีความยืดหยุ่นประมาณหนึ่ง เพราะถ้าไม่ยืดหยุ่น เลยเด็กก็จะเครียด จึงต้องตกลงกันและต้องรู้ว่าที่ยืดหยุ่นเป็นเพราะอะไร ต้องมีพักบ้าง ไม่ใช่เรียนต่อกัน 8 คาบเหมือนในโรงเรียน โดยไม่มีพัก แล้วยังจะยกมาที่บ้าน ส่วนตัว ไม่เห็นด้วย เพราะบ้านคือบ้าน ไม่ใช่โรงเรียน ส่วนนี้ก็ต้องบริหารจัดการทั้งโรงเรียน และ ผู้ปกครองต้องคุยกัน โรงเรียนจะอย่างไรให้ผู้ปกครองได้ไปดูแลส่งเสริมให้เด็ก ๆ ทำได้ เป็นต้น แล้วก็มีการเรียนการสอนที่เน้นเรื่อง

**ลองคิดว่าเราเป็นเด็กวัยนั้น เราอยากทำอะไร ต้องการอะไร แล้วอย่าลืมวัยเด็กของตัวเอง อย่าลืมว่าเราเคยรู้สึกแบบไหน แล้วคุณจะช่วย พัฒนาส่งเสริมให้ลูก ๆ ของคุณได้ดี**

ทักษะเป็นหลักไม่ใช่เนื้อหาเป็นหลัก อย่าลืม เวลาพักผ่อน พักผ่อนก็เป็นการเรียนรู้ เล่นก็เป็น การเรียนรู้ เวลาส่วนตัวก็คือการเรียนรู้ เรื่องตัวเอง ดังนั้นต้องทำทั้งหมดนี้ จึงจะทำให้ มีประสิทธิภาพ”

### **ความประทับใจในฟินแลนด์**

ด้วยประสบการณ์ตรงที่มีโอกาสไปเรียน ที่ประเทศฟินแลนด์ ทำให้ครูจ๊วยมีหลาย สิ่งที่จะบอกกล่าวประสบการณ์ให้เราได้ฟัง

“ที่ประทับใจที่สุดคือ มีคนมาถามก่อนว่า เราสนใจหรืออยากเลือกเรียนวิชาไหนแล้วเขา จะช่วยจัดตารางสอนตามความสนใจของเรา คือ เราไม่เคยรู้ว่าตารางสอนระดับมัธยมปลาย สามารถเลือกได้ขนาดนั้น เพราะเรามีตารางสำเร็จ มาทุกปี เราไม่เคยมีคนมาถามว่าอยากเรียนอะไร สนใจอะไรบ้าง พอไปถึงโรงเรียนก็มีคนมาช่วย จัดตารางสอน มาถามว่าเราชอบอะไรบ้าง อยากเรียนอะไร เพราะเขามองว่าสิ่งนี้จะทำให้ เป็นการเรียนการสอนที่ตรงใจ และเป็นการเรียน การสอนที่ตอบโจทย์สภาพชีวิตของเราด้วย”

### **ส่งต่อในสิ่งที่ดี**

สิ่งที่ครูจ๊วยอยากฝากทิ้งท้ายไว้ก็คือส่งต่อ สิ่งที่ดีที่ชอบให้กับเด็ก เพราะเชื่อว่าเราไม่ชอบ อะไรก็ไม่ควรส่งต่อหรือบังคับให้เด็กเหมือนกัน

“อยากให้ทุกคน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องให้ความรักบนพื้นฐานของความเข้าใจว่า วัยนั้นเด็กต้องการอะไร โดยลองคิดว่า ตอนเราเป็นเด็กวัยนั้น เราอยากที่จะทำอะไร ต้องการอะไร อย่าลืมวัยเด็กของตัวเอง แล้วคุณ จะส่งเสริมลูกของคุณได้ดี ส่วนคุณครูก็ เช่นเดียวกัน ที่ใช้หลักการคืออะไรที่เราเคยไม่ชอบ เราก็ต้องไม่ทำและไม่ส่งต่อสิ่งนั้นต่อไป”



# Education & Happiness

## การศึกษา VS ความสุขในชีวิต

เราเชื่อกันว่ายิ่งเรียนสูง ยิ่งมีโอกาสในชีวิตมาก และนำมาซึ่งความสุขมากขึ้นด้วย แต่ผลลัพธ์ของงานวิจัยจากอังกฤษอาจทำให้คุณเปลี่ยนความคิดนี้

เรียบเรียง **วรรณกร ทองเสริม**



ูบายาคติและค่านิยมในสังคมที่บอกให้เรา 'เรียนสูง ๆ จะได้มีชีวิตที่ดี' คือหนึ่งในแรงผลักดันให้เราต่างมุ่งมั่นไปบนเส้นทางของการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย ด้วยความหวังว่าการกระทำเช่นนั้น จะทำให้เรามีความสุขมากกว่าคนอื่น ๆ และสามารถไขว่คว้าชีวิตที่ดีกว่ามาได้

ทว่า งานวิจัยของมหาวิทยาลัยการแพทย์แห่งวอริคของอังกฤษที่ได้ตีพิมพ์ในวารสาร

British Journal of Psychiatry อาจทำให้เราต้องแปลกใจ เมื่อศาสตราจารย์ซาราห์ สจวร์ต-บราวน์ หัวหน้าของทีมวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับสุขภาพทางจิต เผยว่า ในระยะยาวแล้ว การศึกษาสูง ๆ ไม่ได้ทำให้เรามีโอกาสมากขึ้นที่จะมีชีวิตที่มีความสุข

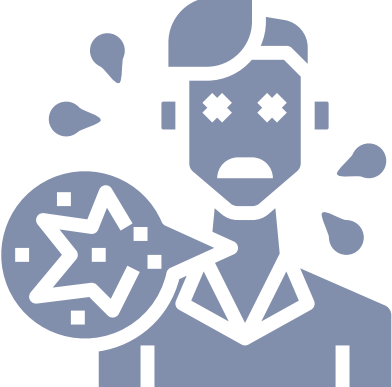
*“ผลจากการค้นพบเหล่านี้ค่อนข้างเป็นที่น่าโต้แย้ง เพราะเราคาดหวังที่จะพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับความ*

เจ็บป่วยทางจิตก็ควรจะสัมพันธ์กับระดับ สุขภาวะทางใจเช่นกัน” ศาสตราจารย์ซาราห์ สจวร์ต-บราวน์ ผู้ดูแลกรณีศึกษาครั้งนี้ กล่าวไว้ในเอกสารการแถลงข่าวว่า “ดังนั้น ถ้าหากการมีระดับการศึกษาต่ำมีความเกี่ยวพันอย่างมากกับความเจ็บป่วยทางจิต การมีระดับการศึกษาสูง ก็ควรจะเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับระดับ สุขภาวะทางใจ แต่มันกลับไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย”

จากข้อมูลและการวิจัยก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่า คนที่มีการศึกษาน้อยมักมีอาการเจ็บป่วยทางจิต ที่มิวิจัยจึงต้องการค้นหาว่า ถ้าเช่นนั้นแล้ว คนที่มีการศึกษาสูงกว่าก็น่าจะมีสุขภาวะทางจิต (สภาพทางจิตใจของบุคคลที่มีความสุข พึงพอใจกับชีวิต) สูงกว่า แต่กลับได้ผลการวิจัยที่ต่างออกไป นั่นคือ คนที่มีการศึกษาสูง ๆ ไม่ได้มีชีวิตที่มีความสุขมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย พุดง่าย ๆ ก็คือว่า จะเรียนมาน้อยหรือมาก ก็ไม่มีผลต่อระดับความสุขในชีวิต

การวิจัยในอดีตได้ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่กลายเป็นเรื่องปกติไปแล้วในปัจจุบัน ก็คือ ระดับการศึกษาที่ดีกว่าจะนำไปสู่งานที่มีรายได้ดีกว่า วิถีชีวิตที่สุขสบายกว่า ในย่านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยกว่า และทำให้มีเวลาและอิสระในการที่จะใช้ชีวิตแบบใส่ใจสุขภาพตัวเอง (เช่น สามารถจ่ายค่าเรียนโยคะแพง ๆ หรืออาหารเพื่อสุขภาพ) ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจแห่งชาติพบว่า ประชากรในวัย 25 ปี ที่มีการศึกษาระดับวิทยาลัย ในปี ค.ศ. 1980 ถูกคาดว่าจะมีอายุขัยบวกเพิ่มไปอีก 54.4 ปี โดยเฉลี่ย เทียบกับประชากรในวัย 25 ปี ที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถูกคาดว่าจะมีอายุขัยบวกเพิ่มไปอีก 51.6 ปี โดยเฉลี่ย นี่ก็เป็นไปได้ว่า เกิดขึ้นเพราะคนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีเงินมากกว่าสำหรับใช้จ่ายเพื่อรับการรักษาทางการแพทย์ พวกเขายังตัดสินใจเรื่องการใช้ชีวิตต่าง ๆ รวมถึงการดูแลตัวเองอย่างมีข้อมูลความรู้ อีกด้วย

อีกแง่มุมของผลลัพธ์ที่อาจทำให้หลายคนประหลาดใจก็คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกมองว่า ‘ด้อย’ กว่าชาติพันธุ์อื่น ๆ ไม่ว่าจะในเรื่องของ



### สำรวจสุขภาพ

งานวิจัยชิ้นนี้ของศาสตราจารย์ซาราห์ สจวร์ต-บราวน์ ใช้ข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว จากผลการสำรวจด้านสุขภาพของอังกฤษ (Health Survey for England) ปี 2010-2011 ซึ่งทางผู้จัดทำการวัดระดับสุขภาวะทางจิต เขตวอริค-เอดินเบอระ (Warwick-Edinburgh Mental Wellbeing Scale) ทำการสำรวจ โดยเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วม 17,030 ราย

ผลจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคม (เช่น ความแตกต่างทางรายได้และการศึกษา) มีผลต่อจำนวนการเกิดความเจ็บป่วยทางจิต เช่น ผู้มีการศึกษาน้อยมีโอกาสเป็นผู้ป่วยทางจิตได้มากกว่าผู้มีการศึกษาสูง แต่ปัจจัยเหล่านี้ไม่มีผลต่อระดับความสุขในชีวิต

การศึกษาและสถานภาพทางการเงินส่วนบุคคล กลับมีระดับสุขภาวะทางจิตที่สูงมาก ได้แก่ กลุ่มคนเชื้อสายแอฟริกัน แอฟริกัน-แคริบเบียน อินเดียและปากีสถาน

ที่จริงแล้ว การจะมีความสุขในชีวิตได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย แน่แน่นอนว่า การศึกษา อาจช่วยให้เราสามารถคิดและวางแผนชีวิตได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีการศึกษา แต่ในขณะเดียวกันมันก็ไม่ใช่ว่าแปรที่ล้ำค่าที่สุด 🌟

• [https://warwick.ac.uk/newsandevents/pressreleases/education\\_may\\_not/](https://warwick.ac.uk/newsandevents/pressreleases/education_may_not/)

# “...เพราะมีเธอ”

บันทึกถึงดวงดาว 109

เรียบเรียง ปณิธิ ภูศรีเทศ

## กระท่อมดาริกา น้องดาวที่รัก

“...ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง สำหรับตัวข้าวดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และ สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งในปีการศึกษา 2562 นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา ซึ่งควรค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่ต่อไป ด้วยเหตุนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา จึงได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินโดยมุ่งเน้นสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ขึ้น โดยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative Assessment) เพื่อให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลในการวินิจฉัยนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนได้ตรงตามความเป็นจริง” (สถาบันภาษาไทย : 2562)

เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คงได้ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทำแบบทดสอบวรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการและเหตุผลที่พินามาให้น้องดาวอ่านไปแล้วทุกโรงเรียน

ก่อนหน้าที่จะมีการทดสอบนี้ พี่พอจะประเมินนักเรียนได้ว่ามีผลการเรียนค่อนข้างต่ำและสรุปสาเหตุสำคัญมาก ๆ ประการหนึ่งคือนักเรียนส่วนใหญ่ ‘ไม่อ่านหนังสือวรรณคดีและวรรณกรรม’ เหตุที่เน้นคำว่าหนังสือน้องดาวคงเดาออกว่า ‘ปัจจุบันนักเรียนติดลิ้งไต่’ จนละเลยเรื่องการอ่านซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

พี่เคยให้นักเรียนเรียงลำดับชื่อตัวละครในวรรณคดีที่พิมพ์สลับตัวอักษร ปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ตอบไม่ถูก และที่หนักไปกว่านั้นก็คือตอบไม่ได้ว่าตัวละครนั้น ๆ อยู่ในวรรณคดีเรื่องใด ตัวอย่างเช่น

า-ร-ะ-ร-พ-ม / น-นุ-ห-า-ม / น-า-เอ-อิ-ห / อ-น-ง-วั-ท / น-ว-ส-เ-ส้-ร-ด /  
ว-พ-แ-ย-กั-า-ล...

คงไม่ต้องกล่าวถึงวรรณกรรมในปัจจุบัน เพราะที่เคยถามนักเรียนเกี่ยวกับรางวัล การประกวดหนังสือดีเด่นต่างๆ เช่น รางวัลแว่นแก้ว รางวัลพานแว่นฟ้า รางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย รางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด...

นักเรียนจำนวนมากตอบไม่ได้ว่ามีความสำคัญหรือมีที่มาอย่างไร และนี่เองจึงส่งผลให้ ผลการเรียนรู้สาระนี้อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ แม้จะมีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและ นอกห้องเรียนแล้วก็ตาม

กิจกรรมวันภาษาไทยที่ผ่านมา ที่จัดกิจกรรมประกวดคัดลายมือ ทุก ๆ ปีมักจะอัญเชิญ พระบรมราชาบาทหรือบทความที่น่าสนใจ เป็นประโยชน์ให้นักเรียนคัด แต่ปีนี้ให้นักเรียน คัดลายมือจากรายชื่อของวรรณคดีและวรรณกรรมพร้อมชื่อผู้ประพันธ์ เพราะที่คิดว่าอย่าง น้อยที่สุดนอกจากจะฝึกให้นักเรียนคัดลายมือที่ 'อ่านง่าย และสะอาดเรียบร้อยแล้ว' นักเรียน จะได้มีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีวรรณกรรมด้วย ดังตัวอย่างการคัดลายมือ

วรรณคดี	ผู้แต่ง
๑. ภาพเขียนสี่องค์บรรพชา	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๒. ภาพเขียนสี่องค์	เจ้าฟ้ากรมวิเศษไชยชาญสุริยวงศ์ ฯ
๓. โคลงกัศยวสทศัพรชฎี	ศรีปราชญ์
๔. โภกทอง	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๕. นิราศเคียน	นายผี (หมื่นพรหมสพพิทสว)
๖. นิราศกลาง (เมืองนิราศพระยาพิชัย)	พระยาพิชัย
๗. นิราศนรินทร์คำโคลง	นายวันทวภิบาลศรี
๘. นิราศพระเกษม	สุนทรภู่
๙. นิราศเมืองแกลง	สุนทรภู่
วรรณกรรมรางวัลซีไรต์	ผู้แต่ง
๑. ความสูงของกะทิ	งามพรวน
๒. แม่หน้าน้ำลึก	เวทย์
๓. ความหวังจะเฝ้า	ชราภดา
๔. บ้านเก่า	โชคชัย
๕. อมตะ	วิมล
๖. ในเวลา	แรคำ
๗. ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน	วิษณุ
๘. แผ่นดินอื่น	กนกพงศ์
๙. มีบ้านกล้วย	ไพฑูริย์
๑๐. ผลสุก	ชาติ
๑๑. มือนั้นสีขาว	ศักดิ์สิริ
๑๒. เจ้าจันทร์หม่อม : นิราศพระบาทอุทยานทร์แถม	มาลา
๑๓. ไปไม่ที่หายไป	จิระพันธ์
๑๔. ก่อกองทราย	ไพฑูริย์
๑๕. ปณิธานแก้ว	อัญญา
๑๖. เพื่อบรรยากาศเดือนไหว	แนวรัตน์
๑๗. ลูกอีสาน	คำพูน

วรรณคดี	ผู้แต่ง
๑ กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๒ กาพย์เห่เรือ	เจ้าฟ้ากรมฉวีเลิศไชยขรรค์ไชยศรี
๓ โคลงกำสรวลศรีปราชญ์	ศรีปราชญ์
๔ ภูเขาทอง	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๕ นิราศไทรโยค	นายสุนทรภู่ (หมื่นพรหมสัณห์พิศาล)
๖ นิราศเมืองแกลง (โคลงนิราศพระยาตาก)	พระยาตาก
๗ นิราศนันทอุทยานไทรโยค	นายสุนทรภู่
๘ นิราศพระปฐม	สุนทรภู่
๙ นิราศเมืองแกลง	สุนทรภู่
วรรณกรรมรางวัลซีไรต์	ผู้แต่ง
๑ ความสุขของกะทิ	งามพวงมณี เวชชาชีวะ
๒ แม่น้ำหัวลิเก	เววรัตน์ ฬันธ์พิพัฒน์
๓ ความหนาวจะเป็น	ปราปดา ชยกุล
๔ บ้านเก่า	ใจเด็ดชัย บูธณัฐิก
๕ สุนัข	วิมล ภารนิมิต
๖ โหมเวลา	เววรัตน์ ฬันธ์พิพัฒน์
๗ ปะชัฏป่าไผ่บนเนินขนาบ	วินทร์ เลียววาริณ
๘ แผลนันทนิมิต	กนกภพศักดิ์ สันสมพันธ์
๙ ม้าก้านกล้วย	ไพฑูริย์ ช่างวาน
๑๐ ภูเขา	ชาติ กอบจิตติ
๑๑ สีสันหลังคา	ศักดิ์สิทธิ์ สันสมพันธ์
๑๒ เจ้าจันทร์โสมพุ่ม : นิราศพระยาตากสินวงศ์แคว้น	มาลา คำจันทร์
๑๓ ไปเล่นที่หายไป	จิระนันท์ พิทยาปริษา
๑๔ ก่อภรรยา	ไพฑูริย์ ช่างวาน
๑๕ ปอผีบ้านกวี	ธัญญา กัลยาณพงศ์
๑๖ เขียงขามเคลือบเทา	เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
๑๗ ลุกอีสาน	คำพูน บุญทวี

นี่คือกิจกรรมส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม ผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบครั้งนี้ จะทำให้ครูทราบว่านักเรียนมีผลการประเมินระดับใด คือ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง เมื่อทราบแล้วก็จะได้หาวิธีการแก้ไขปรับปรุงให้ตรงตามความเป็นจริง หรือพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

พีคิดว่า เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องสอน-เสริม-เพิ่มความรู้นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนทั้งเรื่องใกล้ตัวและไกลตัว พี่ลองเปรียบเทียบง่าย ๆ ว่าหากพี่ถามคำถามเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม นักเรียนอาจตอบไม่ถูกหรือตอบไม่ได้เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว ต้องค้นหา ดู ฟัง หรือหยิบมาอ่านเอง แต่ถ้าเป็นคำถามเกี่ยวกับวิชาภาษาไทยในเรื่องที่ใกล้ตัวที่สุดแล้วนักเรียนตอบไม่ได้ก็น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เรื่องใกล้ตัวที่พี่กล่าวถึงก็คือ 'ชื่อ-นามสกุล' นักเรียนนั่นเอง

พีเคยนำไปใช้ในกิจกรรมวันภาษาไทย ถามนักเรียนทั้งโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วม กับกิจกรรม น้องดาวอาจเคยสังเกตว่าโรงเรียนหรือบางกลุ่มสาระฯ จัดแข่งขันการตอบปัญหา โดยมีตัวแทนห้องเข้าแข่งขัน ซึ่งอาจทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรม ทำให้ดูน่าเบื่อหรือไม่น่าสนใจ พี่จึงใช้กิจกรรม 'ถามตอบจากชื่อและสกุล' เช่น ชื่อจริงของใคร

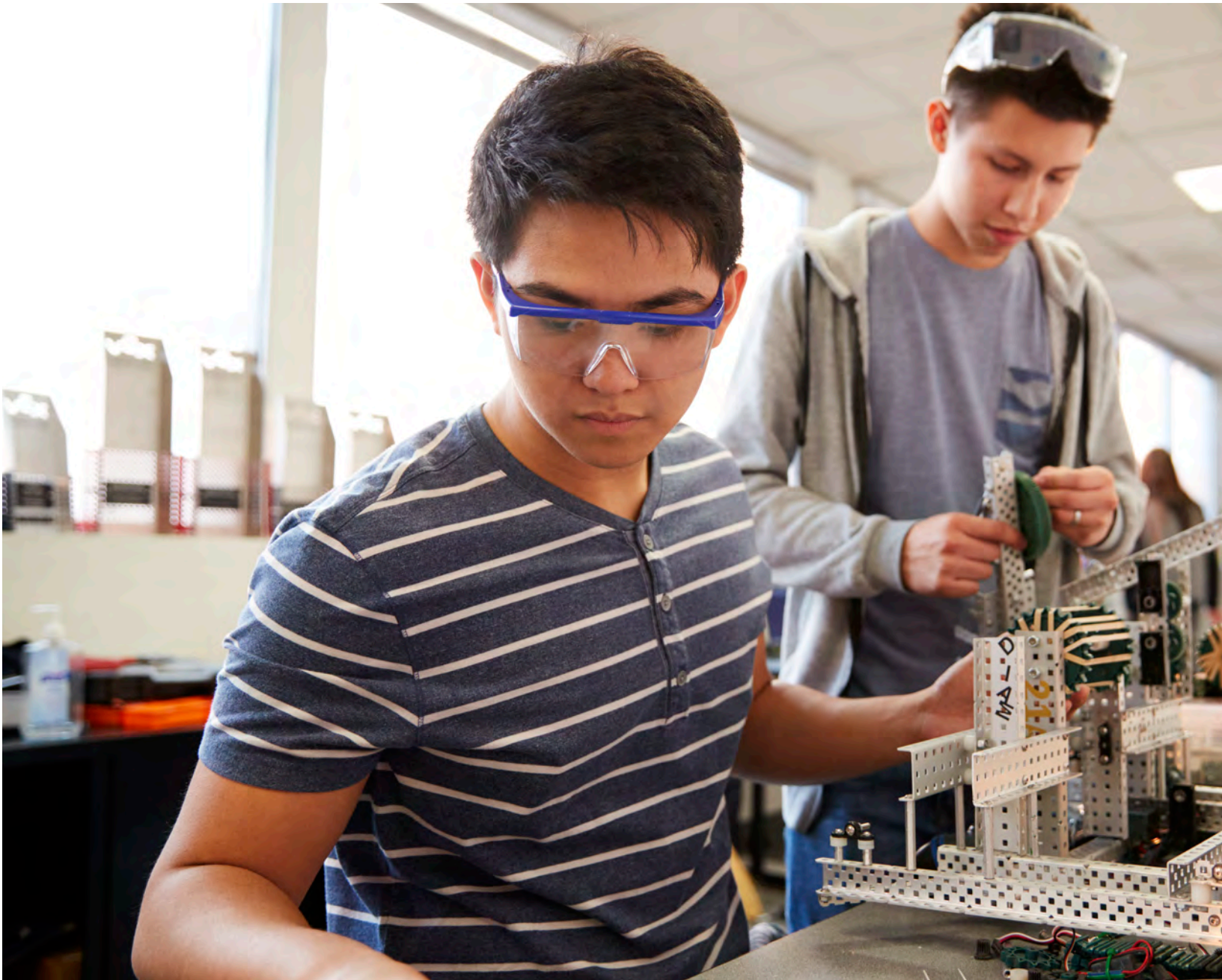
มีคำตาย/มีอักษรต่ำประสม/มีคำควบแท้ ควบไม่แท้/มีอักษรนำ/มีเสียงวรรณยุกต์/ชื่อที่มีความหมายว่าดวงจันทร์ถ้ามสลับกับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย แต่ละคำถาม จะใช้การนับ 1-10 เป็นสัญญาณ ใครตอบถูกก็ได้รับรางวัล เช่น ขนม นม น้ำดื่ม หรืออื่น ๆ ตามแต่จะจัดหามาได้

ที่เห็นว่า ครูผู้สอนไม่ควรมองข้ามเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ หากนำมาใช้ให้ถูกที่ถูกลงเวลาและบุคคล ย่อมสร้างประโยชน์อย่างคาดไม่ถึง โดยเฉพาะกับนักเรียนของเรา ซึ่งบางครั้ง อาจทำให้ครูเหนื่อย ท้อแท้ แต่หากหยุดคิดสักนิดว่า 'เพราะเด็กไม่รู้เขาจึงต้องมาเรียน ซึ่งอาจจะเต็มใจมาหรือไม่เต็มใจก็ได้'

บางทีหากครูได้มองแววดาไล ๆ ของนักเรียน ครูอาจจะพบพลังแฝงที่ยิ่งใหญ่  
น้องดาวลองมองนัยน์ตาเด็กสักคนก็ได้นะ ☺



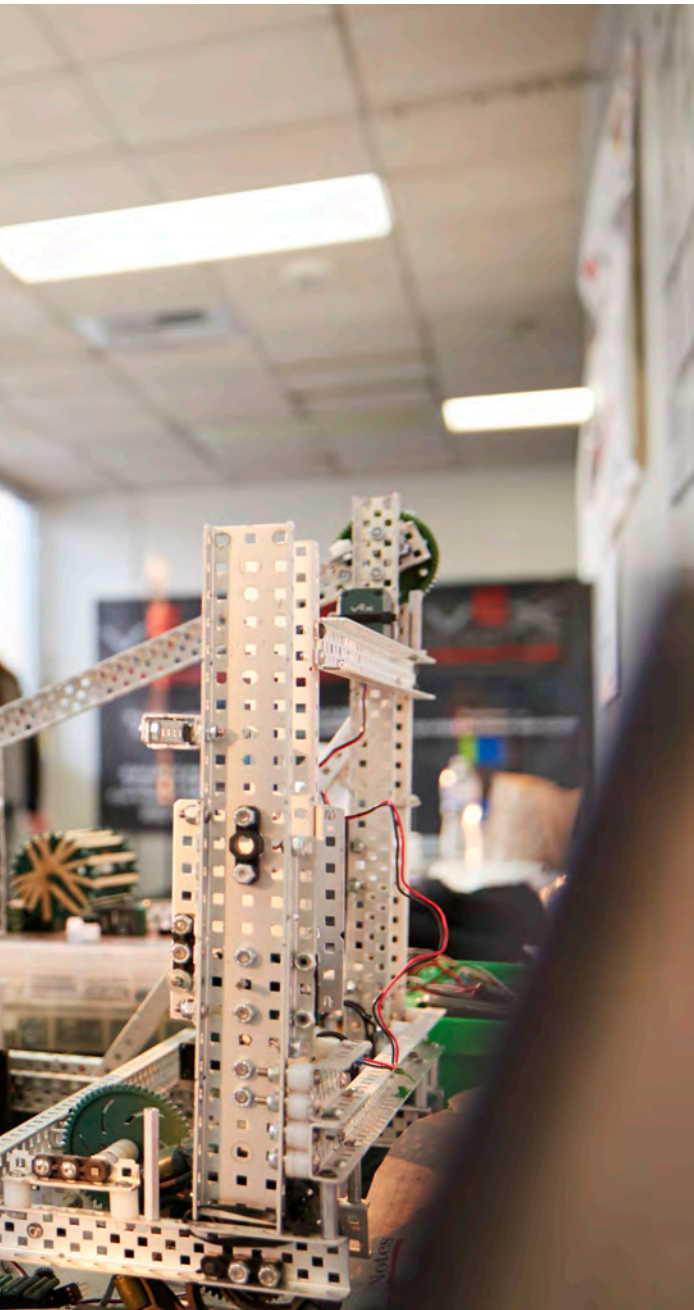
แม่มีมุมเหงาเหงาเท่าพื้นโลก  
มีมุมโศกผสมเศร้าเท่าภูเขา  
มีมุมหยาดสะอื้นเท่าผืนฟ้า  
ท่วมมหาสมุทรสุดประมาณ  
ยังมีแสงมีสีมีศาสตร์ศิลป์  
ปลอบชีวิตปลุกวิญญาณให้กล้าหาญ  
มีแรงสู้ เต็มศรัทธามานับนาน  
ภูมิต้านทาน เต็มที่...เพราะมีเธอ  
รักและคิดถึง  
พี่ติน



การลงทุนในพื้นที่โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือEEC (Eastern Economic Corridor) โดยภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศเป็นความหวังสำคัญในการกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยในอนาคต อย่างไรก็ตาม ส่วนที่สำคัญที่สุดคือการลงทุนในการพัฒนา 'คน' ให้มีคุณภาพสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับความท้าทายในโลกยุคใหม่และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้

ดังนั้น จึงเกิดแนวคิดการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาเพื่อให้อุตสาหกรรมยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นไปที่ความต้องการแรงงานตามหลักการ Demand Driven เพื่อแก้ปัญหาความสูญเสียทางการศึกษาในปัจจุบัน ที่เป็นผลกระทบมาจากการผลิตบุคลากรที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งผลให้เกิดการว่างงานและขาดแคลนแรงงานอย่างรุนแรงพร้อมกัน และยังกดดันให้บุคลากรจำนวนมากทำงานไม่ตรงกับสายที่เรียนมาอีกด้วย





# Advancing Vocational Education

## พัฒนาอาชีวศึกษา ป้อน EEC

บุคลากรอาชีวศึกษากำลังจะกลายเป็น  
ฟันเฟืองสำคัญของ 'EEC' ซึ่งเป็นความหวัง  
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยในอนาคต  
เราจะพาไปพูดคุยกับ **ดร. อภิชาติ ทองอยู่**  
ประธานคณะกรรมการประสานงาน  
ด้านการพัฒนาบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษ  
ภาคตะวันออกที่จะมาเล่าถึงความสำคัญ  
ของการพัฒนาระบบการศึกษา  
เพื่อผลิตบุคลากรที่มีทักษะและศักยภาพ  
ตอบโจทย์ความต้องการอุตสาหกรรม  
ในพื้นที่ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างไร

เรียบเรียง อักษรภัก ลากานันต์

กรมการจัดหางานได้ประเมินไว้ว่า ภายใน 5 ปี (2562-2566) ความต้องการแรงงาน สำหรับ 10 กลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่ EEC จะมีจำนวน 475,667 คน โดยในจำนวนนี้เป็นแรงงานระดับอาชีวศึกษา 253,115 คน ระดับปริญญาตรี 213,942 คน และปริญญาโท-เอก จำนวน 8,610 คน นั่นหมายความว่า บุคลากรอาชีวศึกษากว่า 200,000 ราย จะมีโอกาสทางด้านอาชีพจากความต้องการ เหล่านี้ ดังนั้น การพัฒนาทักษะและศักยภาพ

ของบุคลากรในสายอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม จึงมีความสำคัญมาก เพื่อให้นักเรียนอาชีวศึกษา เข้าถึงโอกาสและยกระดับคุณภาพชีวิตและ ความเป็นอยู่ได้

ดร. อภิชาติ ทองอยู่ ประธานคณะกรรมการ ประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากรใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC Human Development Center: EEC-HDC) ที่ได้จัดตั้งขึ้นมาในปี 2561 เพื่อดำเนินการ

สร้างและพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงมุมมองด้านการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาตามแนวทาง EEC Model โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการลดความล้มเหลวทางการศึกษาและพัฒนาบุคลากรให้ทีมงานทำซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้า

“การศึกษาและการพัฒนาบุคลากรเป็นคีย์เวิร์ดสำคัญสำหรับการพัฒนายุคใหม่ เรากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเพราะเทคโนโลยีเปลี่ยน ทำให้กระบวนการผลิตและการบริการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นการศึกษาก็ต้องปรับตามให้ทัน ต้องปรับตัวให้เข้ากับศตวรรษที่ 21” ดร. อภิชาติ กล่าวถึงความสำคัญของการทบทวนและปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา

เมื่อช่วงปลายปีที่ผ่านมา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้คาดการณ์ว่า ในปี 2563 นี้ จำนวนบัณฑิตผู้ว่างงานสะสมจะสูงถึง 500,000 คน ยังไม่นับรวมถึงผลกระทบจากการเลิกจ้างเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 นอกจากนี้ยังมีบัณฑิตอีกจำนวนมากที่ทำงานไม่ตรงกับสาขาที่เรียนมา ดร. อภิชาติชี้ว่า ปรากฏการณ์นี้สะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนที่ระบบการศึกษาจะต้องออกจากความล้มเหลวแบบเดิม

## การจัดการศึกษาของ EEC-HDC เป็นอย่างไร

ดร. อภิชาติ ได้อธิบายว่า EEC-HDC เป็นหน่วยงานที่ดูแลในด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาให้ตอบโจทย์กับ EEC ผ่านการวางแผนการจัดการศึกษา ขับเคลื่อนและ

**การศึกษาและการพัฒนาบุคลากรเป็นคีย์เวิร์ดสำคัญสำหรับการพัฒนายุคใหม่ เราเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญเพราะเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปแล้ว ทำให้กระบวนการผลิตและการบริการเปลี่ยนแปลงไปด้วย**



**ดร. อภิชาติ ทองอยู่**  
ประธานคณะกรรมการ  
ประสานงานด้าน  
การพัฒนาบุคลากร  
ในเขตพัฒนาพิเศษ  
ภาคตะวันออก  
(EEC Human  
Development  
Center: EEC-HDC)

ประสานงานให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่มาร่วมกันดูแลการผลิตบุคลากร และมาตรฐานของการผลิตในอุตสาหกรรมยุคใหม่ ซึ่งจะมีคณะกรรมการประสานงานระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา และระดับพื้นฐาน โดยเริ่มจากการที่ประเมินความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาในอุตสาหกรรมเป้าหมายและสถานประกอบการเพื่อให้รับรู้ปริมาณและลักษณะความต้องการของอุตสาหกรรม ซึ่งพบว่า ร้อยละ 54 ของความต้องการบุคลากรเพื่อตอบสนองการลงทุนใน 10+2 อุตสาหกรรมเป้าหมายในพื้นที่ EEC เป็นความต้องการบุคลากรด้านอาชีวศึกษา จึงได้เริ่มขับเคลื่อนการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยอาชีวศึกษากับสถานประกอบการเป็นรูปแบบ EEC Model

ปัจจุบันได้มีการดำเนินการความร่วมมือกับ 8 มหาวิทยาลัย และ 12 วิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ และในปี 2563 นี้ จะมีการขยายเพิ่มอีก 5 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน รวมถึงมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่น เช่น ร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกรมการจัดหางาน โดยเป้าหมายของโครงการคือทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาใน EEC Model มีงานทำทุกคน

และเป็นบุคลากรที่มีฝีมือตามมาตรฐานสากล  
ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการระดับ  
อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา สถานประกอบการ  
จะเข้าร่วมออกแบบการจัดการเรียนการสอน  
ของสถาบันการศึกษา คัดเลือกและเป็นผู้ให้  
ทุนผู้เรียน รวมถึงรับรองการรับเข้าทำงานของ  
ผู้เรียนหลังเรียนจบ โดยมีการเปลี่ยนระบบ  
การเรียนการสอนเป็นลักษณะโมดูล (module)  
และมีการใช้ระบบการสะสมหน่วยกิต (credit  
bank) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและ  
ประสบการณ์การทำงานควบคู่ไปกับการเรียน  
นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถ  
เชื่อมต่อระดับการศึกษาอาชีวศึกษาไปจนถึงระดับ  
ปริญญาได้โดยมีภาคอุตสาหกรรมเข้ามา  
สนับสนุนในการเรียนลักษณะนี้ผู้เรียนจะได้เรียน  
ทั้งภายในโรงเรียนและภายในโรงงาน ทำให้  
ได้เรียนรู้ภาคปฏิบัติหน้าที่แตกต่างจาก

องค์ความรู้ในแบบเดิม ที่ผ่านการสอนบรรยาย  
โดยผู้สอนเพียงอย่างเดียว

ขณะเดียวกัน สถานประกอบการที่เข้าร่วม  
สนับสนุนการศึกษาจะได้สิทธิประโยชน์  
จากภาครัฐ ดังนั้น จากรูปแบบการศึกษานี้  
ผู้เรียนจะได้เรียนทั้งในสถาบันการศึกษาและ  
ในโรงงาน ผู้เรียนสามารถเริ่มทำงานได้ทันที  
หลังเรียนจบ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียน  
และสถานประกอบการ ไปจนถึงการลงทุน  
ในพื้นที่ EEC โดยรวม

สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้มุ่งเน้น  
การพัฒนาผู้สอนและโรงเรียน ให้เพิ่ม  
การเรียนการสอนสามด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาษา  
ให้เพิ่มเป็นการสอนสองภาษา คือ ภาษาอังกฤษ  
และภาษาธุรกิจ เช่น จีน ญี่ปุ่น 2) เพิ่มการศึกษา  
STEAM (Science, Technology,  
Engineering, Arts and Mathematics)



และ 3) ด้าน Coding ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับเด็กรุ่นใหม่ที่ต้องอยู่กับเทคโนโลยี

ขณะเดียวกัน ก็มีการจัดการเรียนการสอนประเภทคอร์สระยะสั้นหรือ short course โดยให้สถานประกอบการเป็นผู้รับรองหลักสูตรระยะสั้น สำหรับพัฒนาหรือเพิ่มทักษะบางประเภทให้กับบุคลากรหรือบัณฑิตจบใหม่เพื่อให้ตรงกับทักษะที่สถานประกอบการต้องการและรับเข้าทำงาน

นอกจากนี้ EEC-HDC ได้เริ่มจัดทำ EEC Industrial Forum ที่เป็นพื้นที่ให้สถาบันการศึกษาและอุตสาหกรรมได้หารือและแนะนำแนวทางการพัฒนาร่วมกัน เนื่องจากที่ผ่านมาภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมไม่ได้เชื่อมประสานกันอย่างจริงจัง พื้นที่นี้จะทำให้เกิดความเข้าใจจากทั้งสองฝ่ายและเกิดการจับคู่ความต้องการ แทนวิธีการเดิมที่เป็นลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ

## อุตสาหกรรมเพื่อโอกาสในการศึกษา แห่งอนาคต

จากการประเมินความต้องการพบว่า อุตสาหกรรมทางด้านดิจิทัล หุ่นยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะมีความต้องการบุคลากรสูงที่สุดและตามมาด้วยอุตสาหกรรมด้านโลจิสติกส์ อย่างไรก็ตาม ดร. อภิชาติ ระบุว่า ถึงแม้จะมีความต้องการสูงและมีจำนวนบุคลากรซึ่งเป็นอุปทานแรงงานในจำนวนมาก แต่บุคลากรที่มีศักยภาพตรงกับความต้องการในปัจจุบันกลับไม่เพียงพอ ทำให้ขาดแคลนแรงงานและการว่างงานพร้อมกัน โดยในปัจจุบันสถาบันการศึกษามีการจัดการสอนในสาขาวิชาเหล่านี้ อย่างค่อนข้างจำกัด ในขณะที่บางสาขาวิชานั้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ไม่ใช่ในหลักสูตรการเรียนการสอนมาก่อน เช่น สาขาวิชาเกี่ยวกับระบบราง ดังนั้น การพัฒนาระบบการศึกษาใหม่จึงอยู่ในระดับที่จำเป็นเร่งด่วน โดยในขณะนี้ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจ



ดิจิทัล (DEPA) และสถาบันวิทยการหุ่นยนต์ภาคสนาม (FIBO) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเข้ามาสนับสนุน นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือของสถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษาระหว่างประเทศตามสาขาวิชา โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรผ่านการทำเวิร์คชอปสร้างพื้นที่ให้กับผู้เรียนได้สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ความเชี่ยวชาญ ไปจนถึงการเรียนข้ามมหาวิทยาลัย ด้วยระบบ Double Degree การนำ EEC Model ไปใช้ จะส่งผลประโยชน์โดยตรงต่อทั้งระบบการศึกษาและการพัฒนาประเทศ เพราะจะช่วยในการพัฒนาบุคลากรผู้สอนให้ก้าวทันกับยุคใหม่ ในขณะเดียวกันจะมีส่วนช่วยยกระดับให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด รวมไปถึงสามารถที่จะเข้าถึงงานที่มีค่าตอบแทนสูงได้อย่างแน่นอน

ดร. อภิชาติ ระบุว่า ความพร้อมของแรงงานไทยยังมีช่องว่างที่ต้องปรับตัวในเกือบทุกสาขาอาชีพ

ในอุตสาหกรรม  
ทางด้านดิจิทัล  
หุ่นยนต์และอุปกรณ์  
อิเล็กทรอนิกส์  
อัจฉริยะ ถือเป็น  
กลุ่มอุตสาหกรรม  
เป้าหมายที่มี  
ความต้องการ  
ด้านแรงงานสูงที่สุด



เช่น ตอนนี้โรงงานในไทยใช้ระบบการทำงานแบบกึ่งอัตโนมัติระดับ 2.0-2.5 ขณะที่ระบบการผลิตยุคใหม่ที่เราต้องแข่งขันด้วยนั้นอยู่ในระดับ 4.0 และกำลังจะเข้าสู่ระบบ 5.0 แล้วจึงเห็นได้ชัดว่าประเทศไทยต้องปรับทั้งเรื่องคน เทคโนโลยีและการเชื่อมต่อกับโลกยุคใหม่

### การใช้คนทำงานจะลดลง

ดร. อภิชาติ มองว่า การทำงานในอนาคตจะใช้คนในโรงงานลดลง เนื่องจากเครื่องจักรและเทคโนโลยียุคใหม่จะเข้ามาทำงานแทนคนในมิติของงานซ้ำ ๆ ได้ทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากกว่า และเปิดโอกาสให้คนได้พัฒนาไปสู่การทำงานด้านการสร้างสรรค์หรือการเป็นผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการศึกษายังจำเป็นต้องทำให้บุคลากรพัฒนาไปเป็นผู้ขับเคลื่อน ควบคุมและกำกับเครื่องจักร รวมถึงสนับสนุนให้บุคลากรไปอยู่ในส่วนของการออกแบบและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการศึกษาระบบ EEC Model เน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อป้อนบุคลากรเข้าไปทำงานในส่วนที่ต้องใช้คนควบคุม ดูแล และซ่อมบำรุง

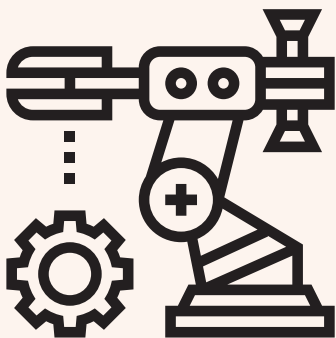
ในด้านของแนวโน้มความต้องการบุคลากรในอนาคต ดร. อภิชาติ ระบุว่า ความต้องการจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับปริมาณการลงทุนในพื้นที่ EEC ซึ่งจำเป็นต้องมีการประเมินใหม่ โดยเฉพาะภายหลังสถานการณ์การระบาด

## การศึกษาแบบ EEC Model เน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อป้อนบุคลากรเข้าไปทำงานในส่วนที่ต้องใช้คนควบคุมดูแล และซ่อมบำรุง

ของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งส่งผลต่อการลงทุนและเศรษฐกิจทั่วโลก อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนการศึกษาให้ทันกับยุคสมัยปัจจุบัน ยังเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ถึงแม้ว่าในขณะนี้ EEC Model จะขับเคลื่อนเพียงแคในสถาบันการศึกษาในพื้นที่ EEC เท่านั้น แต่ในอนาคต ดร. อภิชาติ เชื่อว่าหลักสูตรดังกล่าวจะมีการขยายผลไปสู่สถาบันการศึกษาทั่วประเทศไทย และในปัจจุบันถือเป็นนิมิตหมายอันดีที่สถาบันอาชีวศึกษาหลายแห่งได้ริเริ่มมีการปรับรูปแบบของการศึกษา EEC Model ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- กรมการช่างงาน
- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและเทคโนโลยี
- Thai PBS



### อุตสาหกรรม 10+2

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC (Eastern Economic Corridor – EEC) เป็นโครงการพัฒนาตามแนวพื้นที่สามจังหวัดคือ ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยการมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมทันสมัยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมี 10+2 อุตสาหกรรมเป้าหมาย แบ่งเป็น 5 อุตสาหกรรมเดิม ได้แก่ ยานยนต์แห่งอนาคต อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การแปรรูปอาหาร การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การท่องเที่ยวที่เกี่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 5 อุตสาหกรรมใหม่ ได้แก่ หุ่นยนต์ การบินและโลจิสติกส์ การแพทย์ครบวงจร เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ ดิจิทัล 2 อุตสาหกรรมพิเศษ ได้แก่ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ อุตสาหกรรมพัฒนาคนและการศึกษา



# The Environmental Awareness

## การสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการ ‘สิ่งแวดล้อมศึกษา’

ทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมศึกษา (environmental education) ศาสตร์ที่ว่าด้วยการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี และความตระหนักรู้ ในความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม

เรียบเรียง นิสิต ไสระฐี



**ก** ามกลางสภาวะการณ์ของปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นไปทั่วโลก การจัดทำให้มีการเรียน การสอนในเรื่อง 'สิ่งแวดล้อมศึกษา' ถือเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกคนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของ สิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ซึ่งคณะกรรมการจัดทำ พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายไว้ว่า สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) หมายถึง ศาสตร์สาขาหนึ่ง ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาและกระบวนการ เรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตร กิจกรรม สื่อ และวัสดุการเรียนการสอน ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก ในผลกระทบของการกระทำของมนุษย์ที่มี ต่อสิ่งแวดล้อม เกิดแรงจูงใจและจิตสำนึกที่จะ ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการดูแล รักษา ป้องกัน และแก้ไข เพื่อช่วยให้สิ่งแวดล้อม ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และยั่งยืน

จากการประชุมระหว่างชาติที่กรุงเบลเกรด ประเทศยูโกสลาเวีย ในปี พ.ศ. 2518 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาและอธิบายถึงสภาพ ปัจจุบันและแนวโน้มของสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลจากการประชุมครั้งนั้นได้เกิดข้อตกลง ที่เรียกว่าปฏิญญาสากลเบลเกรดหรือกฎบัตร เบลเกรดขึ้น (The Belgrade Charter) ซึ่งผลการประชุมดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึง โครงสร้างของสิ่งแวดล้อมศึกษาของโลก โดยตั้ง เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และหลักการอันเป็น แนวทางสำหรับการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อ ให้บุคคลและสังคมได้บรรลุสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความตระหนักและตื่นตัว เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวมและปัญหาที่เกี่ยวข้อง
2. ความรู้ ให้มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องและความ รับผิดชอบของมนุษย์ในปัญหาเหล่านี้

3. เจตคติ ให้มีค่านิยมทางสังคมที่มีความ ผูกพันกับสิ่งแวดล้อมแล้วจูงใจให้มีส่วนร่วม ในการป้องกันและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

4. ทักษะ ให้มีความชำนาญในการแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ความสามารถในการประเมินผล คือ ให้รู้จักการประเมินมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาโครงการ และปัจจัยต่าง ๆ ทาง นิเวศวิทยา ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา

6. การมีส่วนร่วม ให้มีการพัฒนาความ รู้สึกที่จะมีความรับผิดชอบและเห็นว่าปัญหา สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเร่งด่วน โดยยึดมั่นต่อ การปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

ในส่วนของระดับความรู้และการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับประสบการณ์และการ เรียนรู้ที่บุคคลได้รับและสามารถแสดงออก ในรูปของการอ่าน การเขียน และพฤติกรรม ต่าง ๆ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ตัวผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และ สถานการณ์ในการเรียนรู้ โดยระดับของความรู้ เรียงจากง่ายไปสู่ยาก คือ

1. ความรู้ (knowledge)
2. ความเข้าใจ (comprehension)
3. การนำไปใช้ (application)
4. การวิเคราะห์ (analysis)
5. การสังเคราะห์ (synthesis)
6. การประเมินค่า (evaluation)

สำหรับวิธีการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา นักวิชาการอย่างพัลเมอร์และนีล (Palmer & Neal) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The Handbook of Environment Education ว่า รูปแบบ ของการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การศึกษาในสิ่งแวดล้อม (education in or through the environment) การศึกษาสิ่งแวดล้อมเป็นการเรียนการสอนที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม

เป้าหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษา คือ การพัฒนามนุษย์ให้เกิดการลงมือกระทำ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ทั้งการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่มีอยู่เดิม และการป้องกันปัญหาใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการกระทำที่เกิดมาจากความสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับ

และพัฒนาจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้เรียนได้สัมผัสเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง การเรียนการสอนจึงควรเป็นการเรียนนอกห้องเรียนหรือการทำกิจกรรมภาคสนาม และมีการเก็บข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสังเกต การวาดภาพ และการสัมภาษณ์ เป็นต้น โดยหวังว่าการเรียนแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์และความสลับซับซ้อนของธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาจิตสำนึกและให้ความร่วมมือในการสงวนรักษาและดูแลสิ่งแวดล้อมรอบตัวของตนเอง

**2. การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (education about environment)** เนื่องจากมีความเชื่อว่า ความรู้สึกและจิตสำนึกเท่านั้นไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้มนุษย์ได้เข้าใจกระบวนการทางธรรมชาติและผลกระทบอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การศึกษาแบบนี้จึงเป็นการเน้นการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น นิเวศวิทยา วงจรชีวิต ประชากรศึกษา และผลกระทบจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ว่าสิ่งแวดล้อมธรรมชาติทำงานอย่างไร เพื่อที่จะช่วยรักษาให้มันอยู่อย่างสมดุลและมีความยั่งยืนตลอดไป



**3. การศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อม (education for environment)** เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งที่จะส่งเสริมความใส่ใจและความสามารถที่จะปรับวิถีชีวิต ตลอดจนความสามารถในการพิจารณาสิ่งแวดล้อมอย่างพินิจพิเคราะห์ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสมและชาญฉลาด อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นตัวหรือตื่นในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และการศึกษาลingkunganแบบนี้ จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาสองแบบ ทั้งการศึกษาในสิ่งแวดล้อมและการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม





สำหรับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน  
สิ่งแวดล้อมศึกษานั้น กลุ่มเป้าหมายที่ควร  
จัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้  
ไม่ควรเป็นเพียงกลุ่มนักเรียนซึ่งอยู่ในระบบ  
โรงเรียนเท่านั้น แต่หากลองพิจารณาถึงเป้าหมาย  
และหลักการของสิ่งแวดล้อมศึกษาแล้วจะพบว่า  
เป้าหมายที่แท้จริงของสิ่งแวดล้อมศึกษาคือ  
การพัฒนาคุณภาพของประชากรโลก โดยใช้  
สิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้  
ตลอดชีวิต อีกทั้งยังต้องมีการกำหนดประเด็น  
หรือเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสม  
กับกลุ่มเป้าหมาย เพราะว่าในแต่ละบุคคล

จะมีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ที่  
แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ  
ระดับความสนใจ ความพร้อมของบุคคล อาชีพ  
ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม ระดับการศึกษา  
 เป็นต้น ๕

- 
- Palmer,J.: & Neal,P. (1994). The Handbook of Environmental Education, Mackays of Chatham PLC, Chatham: Kent.
  - UNESCO. (1987). Final Report. Intergovernmental Conference on Environmental Education. October 14, 1977. Tbilisi : UNESCO.
  - <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1134&context=envstudies>

# 10 Tips for Teaching from Home

## เทคนิคการสอนทางไกลให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อสถานการณ์โรคระบาดบีบให้ต้องปรับการเรียนเป็นแบบทางไกล เทคนิคการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกจึงสำคัญไม่แพ้เนื้อหาวิชา

เรียบเรียง วรรณภากร ทองเสริม



สถานการณ์จำเป็นต้องปิดชั่วคราวเมื่อเชื้อไวรัสโควิด-19 ระบาดไปทั่วโลก และส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนแบบทางไกลถูกหยิบมาใช้ และกลายเป็นหนทางหลักของครูในการถ่ายทอดวิชาความรู้สู่นักเรียน

การสอนแบบทางไกลในปัจจุบันหรือที่เราเรียกว่าการสอนผ่านเครือข่ายออนไลน์โดยอาศัยแอปพลิเคชันต่าง ๆ นั้นถือว่าดีขึ้นกว่ายุคเก่ามาก สืบเนื่องมาจากคุณภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถใช้งานฟังก์ชันต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนและผู้สอนสามารถโต้ตอบได้ตามเวลาจริง (real time) แต่ถึงอย่างไรการเรียนการสอนออนไลน์ยังไม่อาจทดแทนการได้นั่งเรียนกับผู้สอน ร่วมกับเพื่อนร่วมห้อง อีกทั้งยังมีข้อด้อยที่ไม่อาจมองข้าม นั่นก็คือผู้เรียนจะรู้สึกเบื่อหน่ายได้ง่ายหากผู้สอนไม่มีเทคนิคดึงดูดความสนใจที่ดีพอ

ผู้เชี่ยวชาญการสอนแบบทางไกลจาก Connections Academy ซึ่งเป็นเครือข่ายโรงเรียนและการศึกษาภาคบังคับในระบบออนไลน์จากสหรัฐอเมริกา ได้แนะนำเทคนิคการสอนออนไลน์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนไว้ได้อย่างหมดและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดดังนี้

## ผู้สอนควรกำหนดการส่งอีเมลให้นักเรียน (และผู้ปกครอง) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่ออัปเดตข่าวสารและความคืบหน้า

1. สร้างศูนย์รวมข่าวสารออนไลน์ในการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อใช้อัปเดตข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยอาศัยแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ อย่างเช่น Facebook Group, Google Classroom และเมื่อตั้งศูนย์ข่าวสารแล้วเสร็จ ผู้สอนควรกำหนดการส่งอีเมลให้นักเรียน (และผู้ปกครอง) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่ออัปเดตข่าวสารและติดตามความคืบหน้า โดยควรที่จะให้ตารางการส่งการบ้านคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำการบ้านและวิธีส่งงานให้ชัดเจน รวมถึงนัดแจ้งเตือนการส่งงานและข้อมูลการติดต่อครูผู้สอน

ในกรณีที่ต้องการส่งนัดแจ้งเตือนสั้น ๆ แบบเร่งด่วนให้นักเรียนในชั้น ควรใช้การส่งข้อความแบบกลุ่มผ่านแอปฯ เช่น LINE, Facebook Messenger

2. การใช้เทคนิคการสอนแบบ 'Flipped Classroom' (ชั้นเรียนที่มีทั้งการสอนตามปกติสลับกับการทำกิจกรรมโดยอาศัยเทคโนโลยีสื่อการสอนต่าง ๆ) โดยมีการส่งเนื้อหาหรือข้อมูลต่าง ๆ ให้นักเรียนในรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งไฟล์ข้อความ วิดีโอ พอดแคสต์ ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนมีแหล่งข้อมูลที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหาและกิจกรรมในชั้นเรียนได้ โดยอาจเป็นคลิปวิดีโอที่ผู้สอนทำขึ้นมาเอง หรือคัดเลือกเนื้อหาที่ตรงกับวิชาในเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันที่เป็นแหล่งให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น Wordpress, Blockdit หรือ Youtube หลังจากนั้นจึงจัดให้มีกิจกรรมที่ต่อยอดจากสื่อการสอน อย่างเช่น แบ่งกลุ่มให้นักเรียนจัดได้ว่าที่แบบออนไลน์ในหัวข้อที่กำลังเรียนอยู่ เป็นต้น



## ควรมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงความเห็น ตั้งคำถาม มีการถกเถียงหรืออภิปรายร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้มีการแชร์ไอเดียและรู้สึกมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

3. สร้างสรรค์บทเรียนสั้น ๆ และคู่มือแนะนำการเรียนรู้ โดยผู้สอนลองอัดคลิปวิดีโอตัวเองที่กำลังสอน แล้วนำไปแชร์กับนักเรียนผ่านทางลิงก์ URL หรือส่งเป็นไฟล์แนบไปกับอีเมล คลิปวิดีโอการสอนเหล่านี้จะทำให้ นักเรียน รู้สึกใกล้ชิดผู้สอนและเกิดความผูกพันแบบเดียวกับที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจริง ๆ โดยที่ไม่จำเป็นต้องให้นักเรียนเข้ามาดูคลิปพร้อมกัน

ผู้สอนสามารถเลือกบันทึกคลิปการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแบบที่มีเสียงอย่างเดียว เป็นคลิปวิดีโอ หรือเป็นเสียงบรรยายประกอบสไลด์พรีเซนเทชัน โดยอาศัยแอปพลิเคชันบริการทางเว็บไซต์ หรือเครื่องมือที่มีอยู่แล้วในสมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์

4. ในแต่ละสัปดาห์ควรมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงความเห็น มีการตั้งประเด็นคำถาม มีการถกเถียงหรืออภิปรายร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้มีการแชร์ไอเดียและรู้สึกมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น ครูอาจบอกให้นักเรียนอ่านงานของเพื่อนร่วมชั้นและแสดงความเห็น (แต่ต้องเน้นย้ำเรื่องมารยาทในการวิจารณ์และแสดงความเห็น) หรือลองออกแบบงานกลุ่มที่นักเรียนสามารถทำร่วมกันแบบออนไลน์ โดยใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ

5. ครูผู้สอนควรจัดเวลาวันละ 1-2 ชั่วโมงเพื่อตอบคำถาม หรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรายวิชาต่าง ๆ แก่นักเรียนหรือผู้ปกครองผ่านช่องทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันจัดประชุมออนไลน์ หรือวิดีโอคอลบนมือถือ

6. แสดงความใส่ใจและให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนผ่านช่องทางสื่อสาร เช่น โทรศัพท์

วิดีโอคอล เขียนอีเมลบอกคำแนะนำ หรือสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันอื่น ๆ โดยหัวข้อที่ครูควรใส่ใจเพื่อทำความเข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น เช่น กิจกรรมและวิชาที่ชอบ บทเรียนที่นักเรียนคิดว่าเรียนยากที่สุด และควรหมั่นถามนักเรียนถึงเนื้อหาของบทเรียน เพื่อวัดความเข้าใจและพัฒนาการทางทักษะของนักเรียน

หากนักเรียนมีปัญหา ผู้สอนก็ต้องช่วยแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อรับฟังสิ่งที่นักเรียนคิดและให้คำแนะนำ รวมถึงบอกแหล่งข้อมูลที่นักเรียนเข้าไปใช้ได้ และเมื่อนักเรียนมีพัฒนาการและแก้ไขปัญหาเองได้ หรือประสบความสำเร็จ ก็อย่าลืมชมเชยนักเรียนด้วย

7. คิดโครงการที่เอื้อให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาโดยตรงหรือทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ทั้งนี้ควรเป็นโครงการที่นักเรียนสามารถทำให้เสร็จได้ภายในบ้าน หรือในพื้นที่ชุมชนของนักเรียน เช่น นักเรียนในสาขาวิชาด้านสิ่งแวดล้อม ก็อาจทำโครงการสำรวจ หรือออกไปเรียนรู้ระบบนิเวศได้จากสวนสาธารณะใกล้บ้าน





8. หากิจกรรมออนไลน์ที่ช่วยเสริมทักษะ เพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน ให้นักเรียน ตัวอย่างเช่น เกมปริศนาต่อภาพ การทดลองทางวิทยาศาสตร์ โครงการศิลปะ เป็นต้น ทางที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายด้วย อาจลองหา หัวข้อที่น่าสนใจได้จากเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น Enchanted Learning, World Book for Kids, Brainpop, Everyday Mysteries

9. ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อนักเรียนส่งการบ้านผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น อีเมล หรือแอปพลิเคชัน Google Forms สิ่งที่คุณต้องทำคือตรวจงานและให้คำแนะนำ แก่นักเรียนแต่ละคนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

10. จัดให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำในการวางแผน หรือ สร้างกลยุทธ์ในการเรียนรู้ ซึ่งสามารถแบ่งหัวข้อ ที่นักเรียนจะต้องคำนึง ดังนี้



**ชวก่อนเรียน** เป้าหมายในการเรียนของนักเรียนคืออะไร และจะไปให้ถึงเป้าหมายได้อย่างไร

**ระหว่างเรียน** นักเรียนกำลังก้าวหน้าไปยังเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ยังทำตามแผนการได้ดีหรือเปล่า กลยุทธ์การเรียนที่ใช้กันนั้นได้ผลดีหรือไม่

**หลังเรียนจบ** นักเรียนทำได้ตามเป้าหมายหรือไม่ แผนการที่วางไว้ช่วยได้มากน้อยแค่ไหน และนักเรียนควรปรับปรุงอะไรบ้างในคราวหน้า

ทั้งหมดนี้คือเทคนิคที่ผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงและให้ผลดีสำหรับการเรียนการสอนแบบทางไกล การเน้นให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมาก ๆ มีการติดต่อสื่อสารและผูกสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ

## ครูต้องช่วยแก้ปัญหา ตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อรับฟังสิ่งที่นักเรียนคิด ให้คำแนะนำ รวมถึงบอกแหล่งข้อมูลที่นักเรียนเข้าไปใช้ได้

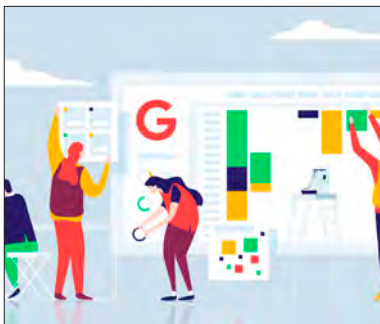
จะช่วยขจัดความรู้สึกเห็นห่างระหว่างครูและนักเรียนเพราะความห่างไกลกันอย่างไร้ผล และส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด 🌟

- <https://www.connectionsacademy.com/news/releases/coronavirus-and-teaching-from-home-ten-ways-to-engage-remotely>

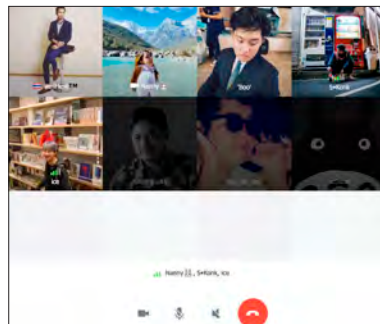
# ตัวอย่าง เว็บไซต์และ แอปพลิเคชัน ที่มีประโยชน์ สำหรับ การเรียน การสอน ออนไลน์ รวมถึงการทำ สื่อการสอน ที่ไม่เสีย ค่าใช้จ่าย



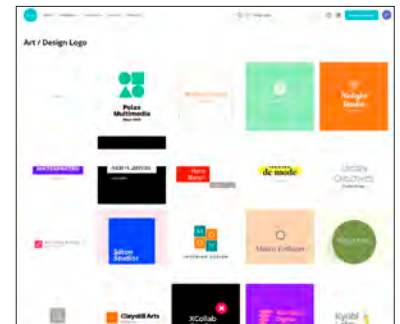
Zoom เป็นแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ที่ใช้เพื่อการประชุมออนไลน์ โดยมีจุดเด่นที่สามารถเพิ่มผู้เข้าร่วมได้เป็นจำนวนมาก จึงได้รับความนิยมในการนำมาใช้สอนออนไลน์แบบถ่ายทอดสด และยังสามารถบันทึกการสอนแต่ละครั้งเพื่อเก็บไว้ดูภายหลังได้อีกด้วย



Google Apps for Education หรือ G Suite for Education เป็นกลุ่มแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาทางออนไลน์ในความดูแลของ Google เช่น Google Drive, Google Form, Google Classroom ถือว่าครบครันและครอบคลุมสำหรับการศึกษาออนไลน์



LINE Group Facebook Group และ Facebook Messenger ถือว่าเป็นแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย และคนส่วนใหญ่คุ้นเคย เหมาะที่จะใช้เป็นศูนย์รวมในการแจ้งข้อมูลข่าวสารในชั้นเรียนเป็นหลัก



Pixabay และ Canva เป็นเว็บไซต์และแอปพลิเคชันที่ให้บริการภาพถ่ายสวย ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบสื่อการสอนได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จุดเด่นของ Pixabay คือมีภาพถ่ายหลายประเภทให้เลือกเป็นจำนวนมาก ส่วน Canva จะมีภาพกราฟิกด้วย และสามารถใส่ตัวหนังสือบนภาพได้

# ดี เก่ง มีสุข

เรื่อง มรกต กรีน

**К** ลานชายของผมคนหนึ่งเป็นคนกำพร้าพ่อแม่ ไม่ใช่เพราะพ่อแม่ตาย แต่เพราะพ่อแม่แยกทางกันอยู่ พ่อไปมีเมียใหม่ แม่หนีไปทำงานทำที่อเมริกา ต่อมาก็ไปพบรักใหม่ ลองคิดถึงหัวอกหัวใจของเด็กชายคนหนึ่ง ที่มีอายุ 14 ขวบ ที่ต้องจากพ่อแม่มาอยู่กับลุงป้า (ซึ่งก็คือผมและภรรยาตัวเอง) จะมีสภาพเป็นเช่นไร

ผมและภรรยาจำเป็นต้องรับหลานมาอยู่ด้วย ดูแลทุกอย่างให้เหมือนกับเป็นลูกของเรา โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ เราทั้งสองถือว่าเรื่องนี้เป็นความสำคัญสูงสุดในชีวิต ยากดีมีเงินหรือทุกข์เข็ญเช่นไร อันดับแรกต้องให้ได้เรียนหนังสือไว้ก่อน ดังนั้น เมื่อหลานชายผู้นี้จำเป็นต้องมาอยู่ในความดูแลของผม ซึ่งเป็นลุงและป้า ก็ต้องปรับตัวเองให้เป็นเสมือนพ่อกับแม่ของเขาให้ได้ และต้องให้เขาได้เรียนอย่างดีที่สุดตามฐานะของเรา

ด้วยเหตุที่ผมและป้ายังทำงานกันอยู่ ครั้นจะทำตัวเป็นเหมือนพ่อแม่ที่ต้องรับส่งลูกไปโรงเรียนจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ไม่สะดวกด้วยประการทั้งปวง จึงหาทางออกโดยการส่งหลานไปอยู่โรงเรียนประจำ

โรงเรียนประจำในกรุงเทพฯ ก็หายาก จะมีอยู่บ้างไม่กี่โรง ติดต่อดูแล้ว ค่าใช้จ่ายแพง สู้ไม่ไหว บังเอิญมีเพื่อนคนหนึ่งอยู่ที่ราชบุรี แนะนำว่าให้ส่งไปอยู่กับเขาที่โนน โดยให้อยู่โรงเรียนประจำ และตัวเขา (เพื่อน) จะหมั่นไปเยี่ยมในฐานะผู้ปกครองคนหนึ่ง ผมดีใจมาก เมื่อได้ติดต่อตกลงกันทุกฝ่ายแล้ว หลานชายของผมก็กลายเป็นนักเรียนประจำที่นั่น... 'โรงเรียนดรุณาราชบุรี'

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว ซึ่งตอนนั้นคำว่า 'ดี เก่ง มีสุข' กำลังฮิตติดอันดับ ไปที่ไหนใคร ๆ ก็พูดถึง แม้แต่ผู้ปกครองยังรับรู้ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของการจัดการเรียนการสอนครั้งนั้นเป็นอย่างมาก เมื่อพูดถึงคำนี้ใคร ๆ ก็รู้ แต่ที่ไม่รู้กันทุกคนก็คือวิธีทำให้เด็กของเรา 'ดี เก่ง มีสุข' อย่างถูกต้องแท้จริง

ผมอยู่ในแวดวงการศึกษาที่ยังทิ้ง เมื่อไปส่งหลานชายเข้าหอพักที่โรงเรียนแห่งนั้น หลังจากรายงานตัวลงทะเบียนและเข้าไปพบครูและเพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่จะต้องอยู่







กินด้วยกันแล้ว หลานชายก็ชอบเอกสารต่าง ๆ มาให้ลุงบ้า ซึ่งในนั้นผมชอบใจ  
อยู่แผ่นหนึ่ง พิมพ์เป็นกระดาษสี มีกรอบเน้นให้เห็นความสำคัญของ 'ดี เก่ง มีสุข'  
ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

อาจเป็นเพราะบาทหลวงที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นดอกเตอร์ จบ Ph.D.  
มาจากอเมริกา จึงมีความคิดที่จะเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง  
ได้สัมผัสถึง 'ดี เก่ง มีสุข' อย่างน้อยก็ได้มีหลักการที่จำเป็นในการอบรมลูกหลาน  
ไว้บ้าง

เอกสารชิ้นนี้ผมไม่รู้ที่มา แต่ผมเห็นว่าเป็นเอกสารที่มีคุณค่า ผมจึงเก็บไว้อย่างดี  
เมื่อค้นเจอเข้าก็อดใจไว้ไม่ให้บอกกล่าวท่านผู้อ่านไม่ได้

'ดี เก่ง มีสุข' เป็นยอดปรารถนาของทุกคน โรงเรียนตรุณาราชบุรีขอมอบ  
คาถาเลี้ยงลูกและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แต่ผู้ปกครองที่รักและห่วงใย  
ในความก้าวหน้าและอนาคตของลูก

## คาถาเลี้ยงลูก

เลี้ยงลูกด้วยอารมณ์

ลูกจะบ่มนิสัยพาล

เลี้ยงลูกด้วยหย่อนยาน

ลูกจะรานหย่อนวินัย

เลี้ยงลูกด้วยตีเกิน

ลูกจะเเมนช้องกับใจ

เลี้ยงลูกด้วยกลางไว้

ลูกจะได้แนวทางเดิน

เลี้ยงลูกด้วยอบรม

ลูกจะสมสุขเจริญ

เลี้ยงลูกด้วยส่วนเกิน

ลูกจะเดินออกจากใจ

เลี้ยงลูกด้วยธรรมะ

ลูกจะละบาปทั้งหลาย

เลี้ยงลูกด้วยอภัย

ลูกจะใจนักกีฬา

เลี้ยงลูกด้วยลำเอียง

ลูกจะเลี้ยงกตึกา

เลี้ยงลูกด้วยเงินตรา

ลูกจะพานอกสู่ทาง

เลี้ยงลูกด้วยเหตุผล

ลูกจะคนจิตใจกว้าง

เลี้ยงลูกให้ถูกทาง

ลูกจะสร้างสิ่งดีงาม

## **Children learn what they live**

**If children live with criticism,  
they learn to condemn.**

**If children live with hostility,  
they learn to fight.**

**If children live with ridicule,  
they learn to be shy.**

**If children live with shame,  
they learn to feel guilty.**

**If children live with tolerance,  
they learn to be patient.**

**If children live with encouragement,  
they learn confidence.**

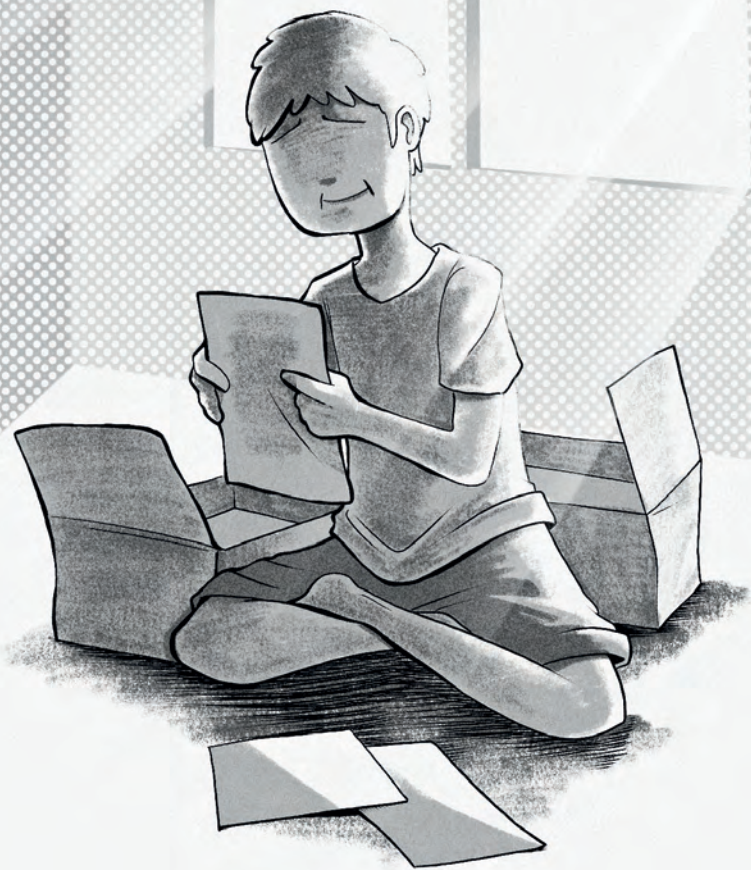
**If children live with fairness,  
they learn justice.**

**If children live with security,  
they learn to have faith.**

**If children live with approval,  
they learn to like themselves.**

**If children live with acceptance and friendship,  
they learn to find love in the world.**

เพราะดีจึงบอกต่อ และขอมอบสิ่งดี ๆ ให้กับทุกท่าน ขอให้ทุกท่านประสบ  
แต่ความสุข ความเจริญตลอดไป ด้วยความปรารถนาดีจาก บาทหลวงจำเนียร  
จิตเสรีวงศ์ Ph.D. ผู้อำนวยการโรงเรียนดรุณาราชบุรี 80 ถนนคณาทร  
ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000 ...ขอขอบพระคุณ 🙏



# ‘ครูชน’เผชิญหน้า ‘พญายม!’

เขียนที่ sw. มอ. หาดใหญ่ อาคารเฉลิมพระบารมี ชั้น 12 ห้อง 1262



เป็นเดิมพัน... ด้วยความเข้าใจสถานะแห่งธรรม อริยสัจสี่ คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย และสรรพสิ่ง ย่อมผันแปรไปตามกฎไตรลักษณ์ นั่นคือ การกำเนิดขึ้น แล้ววิวัฒนาการอยู่ไประยะหนึ่ง ตามกาล ก็จักเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา

ฉะนั้น บทความย่าสามกรอบ นอกจาก จะเป็นการจารึกร่องรอยครูชน ที่เกี่ยวพันกับ เด็ก ครู ชุมชน แล้ว จึงมักเกี่ยวพันกับ ‘ความเจ็บ’ และ ‘ความตาย’ ที่ผ่านพบ กับบุคคลที่ผม ผูกพันเสมอ

ผมป่วยเป็นอยู่ในโรงพยาบาลสงขลา นครินทร์ หาดใหญ่... เข้า ๆ ออก ๆ ก็ หลายเดือนอยู่ตามภาวะป่วยของน้องสาว... และ โดยปกติ ผมจะคอยเป็นกำลังใจห่าง ๆ มากกว่า จะเข้าไปบริการน้อง หรือแทบจะไม่สูงลิ้งกับ หมอและพยาบาล

ผมไม่เคยนึก และคาดหกรอกรับว่า ปลายปีที่ 12 ต่อเนื่องปีที่ 13 ในการ ‘ตระเวนศึกษาไทย ของครูชน’ (2562-2563) จะต้องชะลอและหมุนวนอยู่ณ หาดใหญ่- สงขลา เมื่อคนใกล้ชิดสองคน ตกอยู่ในภาวะเจ็บป่วย อันเป็นธรรมดาของกฎไตรลักษณ์...

นับวันที่โลกหลุดหน้าไปด้วยกลไกเทคโนโลยี ที่ทันสมัย ดูเหมือนว่าปรากฏการณ์ที่กร่อนชีวิต ก็ยิ่งยกระดับความร้ายแรง และรุนแรงขึ้นด้วยเช่นกัน

ยิ่งสังคมพัฒนาไปเท่าไร ภัยธรรมชาติ ก็ยิ่งรุนแรงหนักหน่วงมากขึ้น ทั้ง ดิน น้ำ ลม ไฟ ยิ่งการแพทย์วิวัฒนาการไปมากเพียงใด เพื่อเอาชนะความป่วย และรังสรรค์ชีวิตไปสู่ ‘อมตะ’ ก็ยิ่งทำให้เชื้อโรคและสัตว์เซลล์เดียว ทั้งหลายพัฒนาพิชภัยให้ซับซ้อนยิ่งขึ้น

ผมมองการดวลเกม การต่อกรกันระหว่าง ชาตธาน กับ พระเจ้า โดยมีชีวิต ‘มนุษย์’



ในความรู้สึก ผมนั้นไม่ใช่ผู้รักษาพยาบาล ภาย ซึ่งแม้แต่เช็ดตัวก็ไม่รู้หลัก... แต่ผมคิดว่า เราน่าจะช่วยเยียวยาจิตใจเสริมพลังใจให้น้องได้

ผมเห็นแววตาที่ยิ้มได้เมื่อผมโผล่เข้ามาในห้องพยาบาล... ผมเห็นตาของเธอพรึ่มหลับด้วยผ่อนคลายยามผมสัมผัสหน้าผากเล็ก ๆ และลูบหัวแผ่วเบา



ผมไม่พยายามที่จะรับรู้ความป่วยของน้อง แม้แต่จะซักไซ้จากหมอ-พยาบาล แต่ผมพยายามสังเกตความเจ็บกายและความไม่สบายใจ แล้วช่วยน้องไปตามอาการ วันต่อวัน

แล้วก็ผ่านไปเป็นหลายเดือนโดยไม่รู้ตัว ทำให้ผมเริ่มคุ้นเคยกับ 'เรือนรักษา' แห่งนี้ เริ่มคุ้นกับคนป่วย คนเฝ้า ที่มีสีหน้าหม่นหมอง อันคลาคล่ำ ซึ่งเดินสวนกันไปมา... ชินชากับเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่เคลื่อนไหวงานประจวบจักรกรลพยาบาล... สนิทกับพ่อค้าแม่ขายโรงอาหารที่แทบจะขอกินกันได้

แต่ขนาดทำตัวห่างเหินหมอ... ไม่เจอพยาบาล แล้วผมกลับได้รู้จักหมอ โดยไม่ต้องรู้จักตัว...

### 'คุณหมออรุณพันธ์ ชูบุญ'

ผมสะดุดใจความขี้เล่นในสำนวนงานเขียน ผมคิดว่าลีลาการเขียนเรื่องเล่าจากวิชาชีพแพทย์นั้น สะท้อนบุคลิกของหมอออกมาได้ จนผมแทบจะรู้จักตัวตนเลยเชียว... และทำให้ผมต้องเปลืองเงินอ่านซีรีส์เรื่องเล่าสั้นเป็นตอน ๆ ในพ็อกเก็ตบุ๊ก 'เรื่องเล่าของหมอสุดี' จบโดยไม่รู้ตัว



ผมเคยคิดว่าสื่อสิ่งพิมพ์กำลังหมดอนาคตทางการตลาด แต่เมื่อเห็นหนังสือเล่มนี้ของหมออรุณพันธ์ ทำให้มีความหวังขึ้นมาหน่อย...

ที่ทำให้ผมต้องหยิบหนังสือเล่มนี้มาอ่านไม่ใช่เนื้อหา และบอกแล้วว่าผมไม่ได้รู้จักคุณหมอมาก่อน..

แต่คุณหมอได้เอากรณีน้องสาวของผมเดือนดี (ทองศรี) กาญจนัมพะ มาเขียน ซึ่งนับเป็นการให้เกียรติ แบบปกติ เพราะวัตถุประสงค์ 'เรื่องเล่าของหมอสุดี' ก็ยืมมาจากผู้ป่วยแต่ละรายที่น่าสนใจนั่นแหละ!

หมออรุณพันธ์ เขียนถึงน้องเป็นบางตอนว่า...

...เธอเป็นคนใช้ร่างผมมบาง หน้าตาผ่องใสที่นอนอยู่บนเปลรถเข็น...

ไม่รู้เป็นยังไง ผมรู้สึกว่าคุณใช้คนนี้ เธอดูพิเศษ... หมออีกคนเล่าให้ผมฟังว่า

...มะเร็งมันกระจายไปที่กระดูกสันหลัง และก้อนมันกดไขสันหลัง จึงทำให้เดินไม่ได้... เดิมคนใช้รายนี้เป็นมะเร็งโพรงมดลูก ระยะที่ 1B เธอได้รับการผ่าตัดมดลูก รังไข่ และต่อมน้ำเหลือง รวมถึงการที่ต้องฉายแสงในช่องคลอดไปแล้ว ซึ่งเป็นการรักษาตามปกติ...

ห้าเดือนหลังจากนั้น พบว่า 'มะเร็ง' กระจายไปที่ตับ และการกดทับไขสันหลัง ทำให้ขาอ่อนแรงระดับศูนย์... เวรกรรมจริง ทำไมมันกลับมาเร็วจังวะ หรืออันที่จริง มันลุกลามไปไกลมาตั้งนานแล้ว เหลือเพียงแต่รอเวลาแสดงอาการเท่านั้น... ออ มะเร็งมันโหดร้ายและดูเกรี้ยวกราดมาก....

ปัญหาใหญ่ของมะเร็งลุกลาม คือ การปวด หากมันถูกควบคุมได้ เรื่องอื่นก็จะง่ายขึ้นอีกมาก...



คุณหมอนักเขียนมีความละเอียดอ่อน ในการเก็บรายละเอียดของคนไข้ จึงรู้ว่าคนไข้รายนี้ มีเพื่อนมาดูแลปรนนิบัติมากหลายคนวนกันไปมา... หมอสรุปว่า...

...เมื่อผมคุยกับเธอจึงพอคาดเดาได้ว่าน่าจะเป็น เพราะบุคลิกแบบเปิด ยิ้มแย้มแจ่มใส... หมอคุยกับน้องสาวต่อว่า...



...‘พี่มีอะไรจะคุยกับผมเรื่องโรคบ้างไหมครับ?’

เธอยิ้ม แววตาของคนที่มีความเข้มแข็ง แสดงออกมาให้เห็น...

‘พี่ยังมีความหวังอะไรบ้างคะหมอ’ นั่นใจ คำถามแรกมา ก็ต่อเข้ากหูผมเลย ผมโคตร มีความสุขใจเลยที่ได้พูดคุยกับคนไข้แบบนี้...

นี่เป็นตัวอย่างสั้น ๆ ที่หมอธนพันธ์คุยกับ **คนไข้เดือนดี (ทองศรี) กาญจนัมพะ**

เป็นบทสนทนาที่ผมเห็นภาวะความเป็นไป ของโรค ความมั่นคงของผู้ป่วย ทักษะของหมอ พยาบาล ที่มีความตั้งใจทางวิชาชีพ...

แม้จะเห็นความหวังอันเลือนลาง แต่หมอ ธนพันธ์ ก็ทำให้บรรยากาศในห้องผู้ป่วย ครื้นเครง และยอมรับสภาพจริงของโรคภัย กับกายสังขาร... โดยไม่รู้ตัว

ในท่ามกลางการสนทนาที่มีรสชาติระหว่าง หมอเก่งกับคนไข้แกร่ง ผมเห็นแววตาใส ของคนไข้ และประกายตาขี้เล่นของหมอสูติ และผมยังรู้สึกได้ถึงเป้าหมายของการพูดคุย ที่เริ่มก้าวไปสู่ ‘ปลายทางของชีวิต’

ในบรรยากาศนี้ เหมือนการพูดเล่น กระเช้า ในหมู่เพื่อนมากกว่าบทเจรจาหว่านหมอก กับผู้ป่วย ไม่มีความขัดแย้ง ไร้ความระแวง หรือความขลาดกลัวต่อความตายที่สืบเข้า ครอบคลุมสังขารอันสดใสของเธออย่างซ้ำๆ



แต่ใบหน้าอันผ่องใส แม้มดวงตาจะปิดสนิท ผมก็ยั่งรู้สึกถึงความผ่อนคลายในตัวเธอ ถึงจะมี สิ่งแปลกปลอมยึดครองอยู่ที่ตาม

**อาจารย์ หมอ** อีกคน ที่ผมรู้สึกดี และสนิทใจด้วย คือ อาจารย์แพทย์ **กริณทรรัตน์ ปิยนันท์ จรัสศรี**



เธอเป็นหมอเจ้าของไข้ของน้องโดยเฉพาะ ตั้งแต่เริ่ม... ฉะนั้น **คุณหมอเปิ้ล**จึงเป็นผู้รู้ ภาวะของน้องตั้งแต่ ‘มะเร็ง’ เกิดขึ้น... ดำรงอยู่ ต่อสู้ กำจัดด้วยวิธีการ คือ **คีโม ฉายแสง และผ่าตัด...**

แล้วเราก็พ่าย!!...

‘CANCER’... เธอเหมือนสวาน้อยจอมเอี้ยว ที่ไม่ยอมแพ้ **ดิ้นรนอาละวาด** ลูกกลมไปทั่ว ในองคัพพ!

ผมเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่คุณหมอ อธิบาย ทั้งความเป็นมา ความเป็นไป... และ... **เส้นทางสุดท้าย ปลายทางชีวิต** คือสิ่งที่





คุณหมอพุดย่าบ้อย เหมือนเป็นการเตรียมความคิด จิตใจ ทั้งผู้ป่วย และญาติ!!!...



ถึงวันที่ผมเขียนต้นฉบับส่งครูสุภา ล้วนแต่เป็นเรื่อง 'ความตาย' ที่พัวพันไปถึงแพทย์สภาและสภาการพยาบาล ด้วยความชื่นชมต่อทั้งสองวิชาชีพ

ถึงวันที่โลกถูกกระหน่ำด้วย Virus Covid-19 มองเห็นความเจ็บ ความตาย เกือบแผ่นดินด้วยอาตุร

ถึงวันนี้ 'น้อง' ยังมีชีวิตอยู่ในกายที่ชำรุดทรุดโทรมเต็มที่ แม่ผมจะหวังต่อชีวิต แต่... ก็รู้ว่า 'วันนั้น' ต้องมาถึง และแน่นอน...

เราทุกคนต้องพร้อมด้วยจิตอันหนักแน่น มั่นคงที่จะก้าวไป...



แม้จะไม่มั่นใจว่า... 'เมื่อไร และ ใคร'...?!!  
เอาละ... และแล้ว... วันนี้ (28 กุมภาพันธ์ 2563)... ถึงเวลา... ร่ำลา...

ขอบคุณทุกกำลังใจที่มีให้กันตลอดมา...  
เธอลากไปอย่างสงบแบบเงียบ ๆ  
แต่... การนั่งเฝ้าดูน้องตลอดเวลา จึงได้เห็นการจากไป ในภาวะสิ้นลม... ที่เรียบง่ายไร้นิเวศใด ๆ!..



## HOTLINE สายตรง



'ภารกิจสุดท้าย'...

คงไม่เคยมีใครคิดเรื่องนี้ หากชีวิตเราไม่เข้าใกล้ 'ความตาย'  
แต่... 'เดือนดี' เธอระบอบอย่างอาภาขุ ขอจัดงานวิวาห์ให้ลูกทั้งสอง เป็นปรารถนาสุดท้ายทั้งที่ยังไม่รู้วาระสุดท้ายงานวิวาห์มงคลของ...

พิชญลักษณ์ ตรีรัตนานุรักษ์ และ กมลธรรม กาญจนัมพะ  
จึงพลันเกิด!

'ศุภณ'

# Digital Intelligence Quotient

## เตรียมทักษะ ให้พร้อม สำหรับการเป็น 'พลเมืองดิจิทัล' ในศตวรรษที่ 21

เมื่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต  
กลายเป็นสิ่งที่มีพลังอย่างมาก  
ในการเปลี่ยนแปลงโลก  
มาสู่ยุคสมัยที่เทคโนโลยี  
ได้เชื่อมโยงย่อโลกทั้งใบ  
มาไว้ที่ปลายนิ้ว และเราทุกคน  
ต่างไม่อาจปฏิเสธความก้าวหน้า  
ของเทคโนโลยีนี้ได้อีกต่อไป  
คำถามคือ แล้วเราจะสามารถ  
เตรียมเด็กและเยาวชน  
ให้พร้อมเข้าสู่ 'โลกดิจิทัล'  
ในศตวรรษที่ 21 นี้อย่างไร

เรียบเรียง กฤษณา กาญจนเพ็ญ

### พลเมืองดิจิทัล พลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21

ETDA หรือ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ประจำปี 2562 หรือ Thailand Internet User Behavior 2019 พบว่า ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดกว่าร้อยละ 150 ส่งผลให้ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 47.5 ล้านคน หรือราวร้อยละ 70 ของจำนวนประชาชนทั้งหมด และใช้เวลาอยู่กับอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 22 นาที ซึ่งเท่ากับเกือบครึ่งวันเลยทีเดียว

เมื่อวิเคราะห์ตาม Generation พบว่า Gen Y (อายุ 19-38 ปี) ยังคงครองแชมป์การใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดติดต่อกัน 5 ปีซ้อน โดยมีชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 10 ชั่วโมง



36 นาที รองลงมาได้แก่ Gen Z (อายุต่ำกว่า 19 ปี) อยู่ที่ 10 ชั่วโมง 35 นาที ส่วน Baby Boomer (อายุ 55-73 ปี) อยู่ที่ 10 ชั่วโมง และ Gen X (อายุ 39-54 ปี) อยู่ที่ 9 ชั่วโมง 49 นาที ตามลำดับ โดยร้อยละ 91.2 ของผู้ตอบแบบสอบถามเหล่านี้ ได้ใช้อินเทอร์เน็ตไปกับ Social Media ไม่ว่าจะเป็น Facebook Line หรือ Instagram ซึ่งถือเป็นกิจกรรมยอดฮิตต่อเนื่องมา 7 ปีซ้อน

ถึงแม้อินเทอร์เน็ตจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของคนไทยไปแล้ว แต่ดูเหมือนยังมีเยาวชนอีกจำนวนมากที่ยังขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ขณะที่เด็กบางคนก็ยังไม่รู้วิธีลดผลกระทบจากความเสี่ยงในโลกออนไลน์ รวมไปถึง การขาดความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบใน 'โลกยุคดิจิทัล' โลกที่เราทุกคนต่างเป็นพลเมืองโดยไม่ว่าจะหลีกเลี่ยงได้

## สิทธิและหน้าที่ 'พลเมืองดิจิทัล'

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ พลเมืองผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความเข้าใจในบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดนทุกคนในโลกออนไลน์นี้ต่างมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อายุ ภาษา และวัฒนธรรม พลเมืองดิจิทัลจึงต้องเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม เห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่นมีส่วนร่วม และมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม โดยมีทักษะสำคัญ 8 ประการ ที่ควรพัฒนาหรือฝึกให้เด็กและเยาวชนมีติดตัวไว้ นั่นคือ 'ความฉลาดทางด้านดิจิทัล' หรือ DQ

## DQ ตัวชี้วัดความฉลาดของพลเมืองดิจิทัล

ในอดีตตัวชี้วัดอย่าง IQ ได้ถูกนำมาใช้พัฒนาระดับทักษะทางสติปัญญาของมนุษย์ ในขณะที่ EQ ได้นำมาศึกษาพัฒนาระดับทักษะความฉลาดทางอารมณ์ แต่ด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป ปัจจุบันทักษะความฉลาดทางปัญญาและทางอารมณ์ไม่เพียงพอต่อสิ่งที่เยาวชนจะต้องเผชิญในโลกไซเบอร์ ยิ่งไปกว่านั้นอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ถึงแม้จะเพิ่มความสะดวกสบายแต่ก็แฝงด้วยอันตรายมากมายเช่นกัน

ดังนั้น ครอบครัว โรงเรียน ทางภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันส่งเสริมให้เยาวชนเป็น 'พลเมืองดิจิทัล' ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างจริงจัง

'ความฉลาดทางดิจิทัล' (DQ : Digital Intelligence Quotient) คือกลุ่มความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ที่จะทำให้คนสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ซึ่งความฉลาดทางดิจิทัลนี้จะครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิก

ของโลกออนไลน์ หรือทักษะการใช้สื่อและการเข้าถึงคมในโลกออนไลน์นั่นเอง

DQ เป็นผลจากการศึกษาและพัฒนาของ DQ institute หน่วยงานที่เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลก ประสานงานร่วมกับเว็ลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum) ที่มุ่งมั่นให้เด็ก ๆ ทุกประเทศได้รับการศึกษาด้านทักษะพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพและใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย

จากรายงาน DQ report 2018 ที่ได้ทำการวัดระดับทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของเด็กไทย พบว่า เด็กไทยมีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ถึงร้อยละ 60 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของการศึกษาคั้งนี้อยู่ที่ร้อยละ 56 (จาก 29 ประเทศทั่วโลก) ภัยออนไลน์ที่พบจากการศึกษาชุดนี้ประกอบไปด้วย การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ถูกล่อลวงให้ออกไปพบคนแปลกหน้าจากสื่อสังคมออนไลน์ ปัญหาการเล่นเกมหรือเด็กติดเกม ปัญหาในการเข้าถึงสื่อลามกอนาจาร ดาวันโหลดภาพหรือวิดีโอที่ยั่วยุอารมณ์เพศ และพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้าในโลกออนไลน์ ดังนั้น ทักษะความฉลาดทางดิจิทัล จึงเป็นทักษะที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพและความสามารถของเยาวชนไทยอย่างเร่งด่วน

## 8 ทักษะ (ทางดิจิทัล) ที่เด็กเยาวชนยุคใหม่ควรเรียนรู้

### 1. ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (digital citizen identity)

คือ ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง

ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีเลิศ

- Digital Communication มีวิจรรย์ญาณที่เหมาะสม คิดก่อนโพสต์
- Digital Literacy มีความรู้เท่าทันในการใช้สื่อดิจิทัล



เมื่อวิเคราะห์ตาม Generation พบว่า Gen Y ยังคงครองแชมป์การใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดติดต่อกัน 5 ปีซ้อน โดยมีชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 10 ชั่วโมง 36 นาที

- Digital Commerce มีความรับผิดชอบและปกป้องข้อมูลของผู้ซื้อออนไลน์
- Digital Access สนับสนุนการเข้าถึงสื่อดิจิทัลและสิทธิที่เท่าเทียมทางดิจิทัล
- Digital Etiquette ปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ด้วยความเคารพและไม่กลั่นแกล้ง
- Digital Law ไม่ละเมิดสิทธิ หรือฉกฉวยอัตลักษณ์ ทรัพย์สิน หรืองานอื่นใดของผู้อื่นที่เผยแพร่ในรูปแบบดิจิทัล
- Digital Rights and Responsibilities มีอิสระในการแสดงออก แต่ต้องรับผิดชอบต่อทุกการกระทำ
- Digital Health and Wellness ดูแลตัวเอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้ห่างไกลความเสี่ยงภัยที่เกิดจากเทคโนโลยี
- Digital Security รู้จักปกป้องข้อมูลส่วนตัวจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์

### 2. ทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีวิจรรย์ญาณที่ดี (critical thinking)

คือ ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์และมีวิจารณ์ญาณที่ดี

- ความรู้: สามารถอธิบายและจดจำข้อมูลได้
- ความเข้าใจ: สามารถจัดระเบียบและเลือกข้อเท็จจริง และความคิดออกมาใช้ได้
- การประยุกต์: สามารถนำข้อเท็จจริงและกฎข้อบังคับต่าง ๆ มาสร้างความคิดใหม่ ๆ
- การวิเคราะห์: สามารถแยกความคิดและเรื่องต่าง ๆ ออกมาเป็นข้อย่อย ๆ ได้
- การสังเคราะห์: สามารถนำความคิดย่อย ๆ มารวมเป็นแนวคิดใหญ่ ๆ ได้
- การประเมิน: สามารถพัฒนาความคิดเห็นและจัดลำดับความสำคัญได้

### 3. ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (cybersecurity management)

คือ ความสามารถในการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็งและป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีทางออนไลน์ได้ ซึ่งการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ก็คือ การปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัลข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัว ไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์

ทำไมต้องรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัลของตนเอง?

- เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวและความลับ
- เพื่อป้องกันการขโมยอัตลักษณ์
- เพื่อป้องกันการโจรกรรมข้อมูล
- เพื่อป้องกันความเสียหายของข้อมูลและอุปกรณ์

### 4. ทักษะการรักษาข้อมูลส่วนตัว (privacy management)

คือ การมีดุลพินิจในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงการรู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต เช่น มัลแวร์ ไวรัส คอมพิวเตอร์ และกลลวงทางไซเบอร์

'6 ข้อต้องทำ' เพื่อปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์

- ไม่ตั้งรหัสผ่านของบัญชีใช้งานที่ง่ายเกินไป
- ตั้งรหัสผ่านหน้าจอสมาาร์ทโฟนอยู่เสมอ
- แชร์ข้อมูลส่วนตัวในสื่อโซเชียลมีเดียอย่างระมัดระวัง
- ใส่ใจการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ระวังระดับระงในการเปิดเผยชื่อและตำแหน่งที่ตั้งของเรา และปฏิเสธแอปพลิเคชันที่พยายามจะเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของเรา
- อย่าใช้ wifi สาธารณะเมื่อต้องกรอกข้อมูลส่วนตัว
- รู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

### 5. ทักษะการจัดการสรรเวลาหน้าจอ (screen time management)

คือ ความสามารถในการบริหารจัดการเวลาในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก สามารถตระหนักได้ถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอจนเกินไป การทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน รวมถึงผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล

โดยสำนักงานวิจัยสยามเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต โพลล์ ระบุว่า วัยรุ่นไทยเกือบร้อยละ 40 อยากใช้เวลาหน้าจอมากกว่าออกกำลังกาย

หน่วย: ชั่วโมง/วัน  
**คนไทยกับการใช้ชีวิตติดจอ**

คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต

8.49

โทรศัพท์มือถือ

4.14

เข้าสังคมออนไลน์

2.48

ดูโทรทัศน์

2.26

\* ผลการสำรวจจาก We are social

## 6. ทักษะการบริหารจัดการข้อมูลที่ผู้ใช้มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (digital footprints)

คือ ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่า จะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึงการเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้ อย่างมีความรับผิดชอบ

รอยเท้าดิจิทัล (digital footprints) คือ คำที่ใช้เรียกร่องรอยการกระทำต่าง ๆ ที่ผู้ใช้งานทิ้งรอยเอาไว้บนโลกออนไลน์ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือโปรแกรมสนทนา เช่นเดียวกับรอยเท้าของคนเดินทาง

ข้อมูลดิจิทัล เช่น การลงทะเบียนอีเมล การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพ เมื่อถูกส่งเข้าไปในโลกไซเบอร์แล้วจะทิ้งร่องรอยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานไว้ให้ผู้อื่นติดตามได้เสมอถึงแม้ผู้ใช้งานจะลบไปแล้ว ดังนั้น หากเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรม ก็อาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของผู้กระทำ

## 7. ทักษะการรับมือการคุกคามในโลกออนไลน์ (cyberbullying management)

คือ ความสามารถในการรับรู้และรับมือการคุกคามข่มขู่บนโลกออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด 'การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์' หรือ Cyberbullying คือ การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหรือช่องทางเพื่อก่อให้เกิดการคุกคาม ล่อลวง และการกลั่นแกล้งบนโลกอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ถูกกลั่นแกล้งมักจะเป็นกลุ่มเด็กเล็กไปจนถึงเด็กวัยรุ่น

การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์คล้ายกับการกลั่นแกล้งในรูปแบบอื่น หากแต่จะกระทำผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัล โดยรูปแบบของการกลั่นแกล้งมักจะเป็นการว่าร้าย ใส่ความ ขู่ทำร้าย หรือใช้ถ้อยคำหยาบคาย การคุกคามทางเพศ การแบล็กเมล การแอบอ้างตัวตนของผู้อื่น การหลอกลวง และการสร้างกลุ่มในโซเชียลเพื่อโจมตีโดยเฉพาะ เป็นต้น



**There is no  
delete button  
on the Internet!**  
**‘อินเทอร์เน็ต  
ไม่มีปุ่ม delete  
ทุกสิ่งทิ้งร่องรอย  
ไว้เสมอ’**



### การจัดการเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์

**STOP | หยุด :** หยุดการตอบโต้กับผู้กลั่นแกล้ง Logout จากบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ หรือปิดเครื่องมือสื่อสาร

**BLOCK | บล็อก :** ปิดกั้นการสื่อสารกับผู้กลั่นแกล้ง โดยการบล็อกจากรายชื่อผู้ติดต่อ

**TELL | แจ้งให้ทราบ :** ถ้าผู้กลั่นแกล้งยังไม่หยุดการกระทำอีก ควรรายงานผู้ปกครอง ครู หรือรายงานไปยังผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์นั้น ๆ และทำการบันทึกหลักฐานการกลั่นแกล้ง อีเมล หรือภาพที่บันทึกจากหน้าจอไว้เป็นหลักฐาน

## 8. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (digital empathy)

คือ ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็นการสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากัน แต่มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าจะพอ

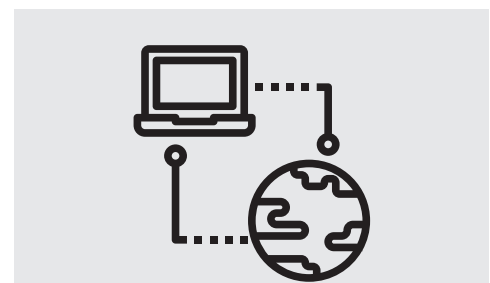
แม่ ครู เพื่อนทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นจากข้อมูลออนไลน์แต่เพียงอย่างเดียว และจะเป็นกระบอกเสียงให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

### คิดก่อนที่จะโพสต์ลงสังคมออนไลน์ (think before you post)

- T - is it true?  
เรื่องที่จะโพสต์นี้ เป็นเรื่องจริงหรือไม่?
- H - is it hurtful?  
เรื่องที่จะโพสต์ ทำใครเดือดร้อนหรือไม่?
- I - is it illegal?  
เรื่องที่จะโพสต์ ผิดกฎหมายหรือไม่?
- N - is it necessary?  
เรื่องที่จะโพสต์ มีสาระหรือความจำเป็นหรือไม่?
- K - is it kind?  
เรื่องที่จะโพสต์ มีเจตนาดีหรือไม่?

สถานการณ์โควิด-19 ที่เราต่างเผชิญกันทั่วโลก เป็นเหมือนตัวเร่งให้ทักษะทางดิจิทัลมีความสำคัญและความจำเป็นมากยิ่งขึ้น แต่โอกาสที่ดีสำหรับทุกคน คือ เวลานี้ยังไม่สายเกินไปที่จะเริ่มต้นสำรวจ สร้าง สะสม และเสริมส่ง ให้เด็กและเยาวชนของไทยพร้อมก้าวสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่แข็งแกร่งและก้าวอย่างอย่างมั่นคงได้ในโลกดิจิทัลต่อไป 🌐

• ETDA, สสส และ สสย.



### กำเนิดอินเทอร์เน็ต

วันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ.1969 คือวันที่ระบบอินเทอร์เน็ตได้ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกของโลก เป็นการส่งข้อความผ่านเครือข่ายจากเครื่องคอมพิวเตอร์จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส ไปยังมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ในโครงการ ARPANET ของสหรัฐฯ







# Cultural Diplomacy

## การทูตเชิงวัฒนธรรม เพื่อการส่งออกทางวัฒนธรรม

การทูตเชิงวัฒนธรรม คือเครื่องมือแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม  
ในระดับรัฐ อาจารย์อภิรักษ์ ทะสุนทร นักวิชาการรัฐศาสตร์  
จาก ม.ราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้ศึกษาประเด็นนี้ไว้ในบทความ  
‘นโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านอินโดจีน’

เรียบเรียง นิธิศ ไสระงู

**ก**ารทูตเชิงวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) หมายถึงกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในกรอบกว้าง ๆ ทั้งภาษา ความคิด อุดมการณ์ ทัศนคติ ประเพณี วิทยาการความรู้ การกีฬา และวิถีชีวิต ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันโดยใช้แนวทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในลักษณะซึมลึกเพื่อให้เข้าถึงประชาชน (สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2548, น.66)

การทูตเชิงวัฒนธรรม เป็นคำที่มีความหมายแสดงถึงบทบาทของวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการดำเนินงานทางการทูตได้ หัวใจของงานการทูตเชิงวัฒนธรรมคือทำอะไรที่จะให้ชาวต่างชาติโดยเฉพาะในระดับประชาชนทั่วไปเกิดความนิยมชมชอบความเป็นไทย เกิดความรู้สึกที่ดีและความเข้าใจอันดีต่อประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมที่มีรูปแบบที่หลากหลาย (สโมสรสราญรมย์, 2541, น.185)

การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ว่ากับประเทศใดก็ตาม แม้ความสัมพันธ์

ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลจะเป็นไปด้วยดี มีความใกล้ชิดสนิทสนม แต่หากในความรู้สึกของประชาชนยังมีความหวาดระแวง มีความรู้สึกถูกกดขี่ครอบงำด้วยเหตุจำเป็นทางเศรษฐกิจ มีความจงเกลียดจงชังซึ่งกันและกันจากความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ และมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องจากความเชื่อหรืออิทธิพลของสื่อไร้พรมแดน ในขณะที่มีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับประชาชนอาจนำไปสู่การบาดหมาง และการเข้าใจผิดตอกันนั้นอาจยากลำบากในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลขึ้นตามมาได้อย่างง่ายดาย การส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีที่มีต่อกันในระดับประชาชนกับประชาชน (people-to-people contact) จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญและความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้ก้าวหน้าราบรื่น

นักวิชาการรัฐศาสตร์ชาวอเมริกา Joseph S. Nye JR. (2004) ได้อธิบายถึงเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ได้แก่ Power หมายถึง อำนาจ คือ ความสามารถในการได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่เราต้องการ (power is the ability to influence the behavior

## การทูตเชิงวัฒนธรรม สะท้อนบทบาทของ วัฒนธรรมที่นำมาใช้เป็น เครื่องมือในการส่งเสริม การดำเนินงานทางการทูต

of others to get outcomes one wants) โดยแบ่งเป็นอำนาจเป็น hard power (อำนาจแข็ง) และ soft power (อำนาจอ่อน) เช่น hard power เป็นการใช้อำนาจทางทหารหรือทางเศรษฐกิจ บีบบังคับโดยตรงเพื่อให้ประเทศอื่นปรับเปลี่ยนท่าทีที่มีต่อประเทศของตนต้องการ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศส่วน soft power จะมีความหมายถึงอำนาจที่ทำให้ประเทศอื่น ๆ ปฏิบัติตามความต้องการของเรา โดยที่เราไม่จำเป็นต้องดำเนินการบังคับหรือมีข้อแลกเปลี่ยน แต่ประการใด เป็นความสามารถในการทำให้ผู้อื่นมีความพอใจในการเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของเรา เป็นการใช้อำนาจเชิงดึงดูดเพื่อนำไปสู่การยอมรับโดยดุขฎี (Joseph S. Nye JR, 2004, pp.5-10) อำนาจอ่อน หรือ soft power มุ่งเน้นการใช้วัฒนธรรมเป็นหลักถ้าหากวัฒนธรรมของประเทศหนึ่งมีความสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยมของประเทศอื่น ๆ โอกาสที่วัฒนธรรมดังกล่าวจะกลายเป็น soft power ของประเทศนั้นก็จะมีมากขึ้น ช่องทางที่ทำให้วัฒนธรรมของประเทศหนึ่งเป็นที่รู้จักในประเทศอื่น ๆ นั้นมีมากมายหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาภาษา กีฬา ศาสนา อาหาร ภาพยนตร์ ดนตรี การเยี่ยมเยือน การติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้วัฒนธรรมในทางการทูตในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

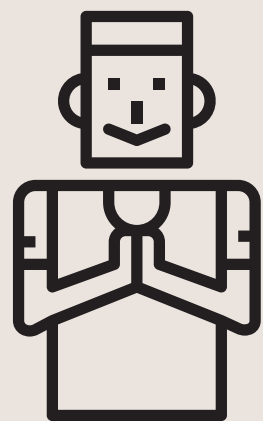
ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประโยชน์แห่งชาติ รัฐ-ชาติ มีเครื่องมือต่าง ๆ ที่สำคัญ 4 ชนิด คือ เครื่องมือทางการทูต เครื่องมือทางเศรษฐกิจ เครื่องมือทางสังคมจิตวิทยา และเครื่องมือทางการทหาร

บางประเทศอาจใช้เครื่องมือทั้ง 4 ชนิดไปพร้อม ๆ กัน แต่บางประเทศอาจใช้เครื่องมือเพียงชนิดเดียว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข เวลา ผลประโยชน์ และสถานการณ์ เครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศทั้ง 4 ชนิด ล้วนแล้วแต่มีต้นทุน (Cost) และความเสียหาย (Risk) ที่แตกต่างกันและมีประสิทธิผล (Effectiveness) ที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งแต่ละประเทศก็จะเลือกใช้เครื่องมือชนิดใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้นำ ตลอดจนสถานการณ์ระหว่างประเทศ การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงเปรียบเสมือนการผสมผสานการใช้เครื่องมือแต่ละชนิดไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือทางการทูต เครื่องมือทางจิตวิทยา เครื่องมือทางการทหาร เครื่องมือทางเศรษฐกิจ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยปกติรัฐต่าง ๆ มักเลือกใช้เครื่องมือในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, 2551, น.85) โดยมักจะเลือกใช้เครื่องมือประเภทที่มีลักษณะเป็นการโน้มน้าวหรือมุ่งไปในทางให้เกิดความร่วมมือโดยสันติ ซึ่งได้แก่ เครื่องมือทางการทูต เครื่องมือทางเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่า รัฐต่าง ๆ มักจะใช้อำนาจอ่อนในการโน้มน้าวชักจูง (soft power) เป็นอันดับแรก ๆ หากการใช้อำนาจอ่อนในการโน้มน้าวชักจูงไม่ได้ผล รัฐจะเลือกใช้เครื่องมือทางการทหาร หรืออำนาจในการบังคับขู่เข็ญ (hard power) อันได้แก่ การใช้อำนาจทางการทหาร สงคราม หรืออาวุธนิวเคลียร์



### การทูตเชิงวัฒนธรรมไทย ต่อประเทศเพื่อนบ้าน

‘แผนแม่บทการพัฒนาความสัมพันธ์  
ด้านวัฒนธรรมของไทยกับประเทศต่าง ๆ’  
เพื่อเป็นเป้าหมายของการดำเนินนโยบาย  
การทูตเชิงวัฒนธรรม คณะรัฐมนตรีได้มีมติ  
เห็นชอบเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2535  
ในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศ  
อาเซียน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ  
ได้แก่ 1. การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ  
2. ความร่วมมือด้านพุทธศาสนาและวัฒนธรรม  
3. ความร่วมมือด้านการสอนภาษาไทย





ดังนั้นรัฐต่าง ๆ มักเลือกใช้เครื่องมือทางการทหาร เป็นเครื่องมือชนิดสุดท้ายในการดำเนิน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้ตระหนักถึง ความสำคัญในด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ระหว่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง มีการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา โดยได้จัดทำความตกลงทางวัฒนธรรม ระหว่างประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งอยู่ใน อุดมการณ์เดียวกัน กล่าวถึงขอบเขตของ ความร่วมมือและวิธีการที่จะนำไปสู่การกระชับ ความสัมพันธ์ ตลอดจนหาหนทางในการดำเนิน กิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง (สมคิด โชติภาณิชย์, 2532, น.101) โดยตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2498-2534 ประเทศไทยได้มีการลงนาม ความตกลงทางวัฒนธรรมกับประเทศต่าง ๆ รวม 16 ประเทศ เรียงตามลำดับคือ ญี่ปุ่น ตูนิเซีย ประเทศในกลุ่มอาเซียน ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ อิหร่าน อียิปต์ อินเดีย ฝรั่งเศส บังกลาเทศ ศรีลังกา เยอรมัน ตะวันออก โปรตุเกส สเปน ปากีสถาน และตุรกี (ชัยโชค จุลศิริวงศ์, 2536, น.10) โดยให้ ความสำคัญต่อการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยเน้น ดำเนินกิจการหลักในลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

**ประการที่ 1** การสร้างความเข้าใจ แก่ประชาชนชาวไทยและต่างประเทศ ให้เข้าใจ นโยบายต่างประเทศของไทย การดำเนินการ ในด้านนี้มุ่งประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ เพื่อให้ต่างประเทศเข้าใจนโยบาย ต่างประเทศของไทย ที่ต้องการเป็นมิตร กับทุกประเทศและต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การพึ่งพาอาศัยร่วมมือกันอย่างเป็นธรรม โดยยึดหลักทางพระพุทธศาสนา ที่กลายมาเป็น ระเบียบในการดำเนินชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ จนเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรม เนื่องจากเข้ามา แทรกอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นสาระ สำคัญของชีวิตที่จะให้ความเจริญงอกงาม แก่ชีวิต ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมจึงมุ่งให้ ประชาชนไทยเข้าใจวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ก่อน จึงจะสามารถสร้างความเข้าใจการดำเนิน นโยบายต่างประเทศให้ชาวต่างประเทศเข้าใจ ต่อไปได้

**ประการที่ 2** การแก้ภาพพจน์ของ ประเทศไทยเมื่อมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้าง ความเข้าใจในข้อ 1 หากการดำเนินการใด ๆ มิได้ใช้ความระมัดระวังและความรอบคอบ หรือเกิดการกระทำใด ๆ จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็ตาม อาจก่อให้เกิดผลทางลบเสียหายกับ ต่างประเทศ ทำให้ขาดความเป็นมิตรหรือ เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างมิตรประเทศ คือ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องอาศัยการแก้ภาพพจน์ที่เกิดขึ้นให้เป็นที่ เข้าใจระหว่างกันต่อไป ด้วยการใช้วัฒนธรรม ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

**ประการที่ 3** การเผยแผ่วัฒนธรรมไทย ในต่างประเทศในปัจจุบันพบว่า ไทยยังไม่ได้ ให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงความสำคัญ ของอิทธิพล และศักยภาพของวัฒนธรรม อย่างแท้จริงเท่าที่ควร การได้รับประโยชน์ ในการติดต่อทางวัฒนธรรม มักพิจารณา ในลักษณะ 'รับ' ประโยชน์มากกว่า เช่น ทุนการศึกษาจากต่างประเทศ การต้อนรับ นาฏศิลป์นักแสดงจากต่างประเทศ ซึ่งหาก พิจารณาจะเห็นว่าเป็นผลประโยชน์ระยะสั้น แต่ในแง่ของผลประโยชน์ระยะยาวแล้ว ผู้ได้รับ ผลประโยชน์อย่างแท้จริงคือ 'ผู้ให้' เนื่องจาก

ผู้ให้สามารถใช้โอกาสเผยแพร่ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อของตนอย่างชนิดหยั่งรากลึกและ ต่อเนื่อง เราจึงควรจะมีมุมมองถึงเหตุผลและ ข้อเท็จจริงในมุมมองกลับที่ว่า ‘ผู้ให้’ มักจะเป็น ประเทศที่มีนโยบายอย่างชัดเจนหวังผลระยะสั้น และระยะยาวอย่างไร ทูตทางวัฒนธรรมไม่ใช่ ทูตทางการค้าที่จะดำเนินการแล้วสามารถวัด หรือเห็นผลเป็นรูปธรรมทันทีทันใด แต่เป็น เรื่องที่ต้องอาศัยเวลา และความสำเร็จหรือ ล้มเหลวของการติดต่อขึ้นอยู่กับภูมิหลัง และความสัมพันธ์ในอดีต ความคล้ายคลึง และแตกต่างขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตประจำวัน และสิ่งสำคัญ คือการวางรากฐานความเข้าใจ เป้าหมายและ มาตรการดำเนินการที่มีความชัดเจน และคาดว่าจะ เป็นผลดี เพราะกิจกรรมทางวัฒนธรรม มีมากมายหลายรูปแบบ ซึ่งอาจจะทำให้ ขาดทิศทางและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และท้ายที่สุดอาจจะไม่ก่อเกิดให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ได้

แนวนโยบายต่างประเทศของไทยด้านการทูตเชิงวัฒนธรรม ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2534 ได้กำหนดไว้เป็นแนวหลัก ที่จะดำเนินการควบไปพร้อมกันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้ มีความเกี่ยวพันต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผล เกื้อกูลแก่กันและกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้บรรลุผล และเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ และบทบาท การทูตเชิงวัฒนธรรมจึงถูกนำมาใช้มากขึ้น ในปัจจุบัน

กระทรวงการต่างประเทศได้จัดทำ ‘แผนแม่บท การพัฒนาความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมของไทย กับประเทศต่าง ๆ’ เพื่อเป็นเป้าหมายของการ ดำเนินนโยบายการทูตเชิงวัฒนธรรม ซึ่งคณะ รัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2535 โดยตามแผนแม่บทดังกล่าว ได้กำหนดลำดับความสำคัญของกลุ่มประเทศ เป้าหมายไว้ด้วยกัน 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่ม ก็มีวัตถุประสงค์ของการใช้นโยบายการทูต เชิงวัฒนธรรมแตกต่างกันไปตามลักษณะ ของความสัมพันธ์กับไทย โดยมีประเทศ กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้



กลุ่มประเทศเป้าหมายที่ 1 ได้แก่ประเทศ เพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็น กลุ่มประเทศที่สำคัญที่สุดต่อการดำเนิน นโยบายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ความมั่นคง และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า เพื่อนบ้านที่มีพื้นฐาน ทางวัฒนธรรมคล้ายกับไทย ในช่วงสงครามเย็น ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และลัทธิทางการเมือง ได้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ปิดกั้นความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดน ติดกับประเทศไทย เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง โลกได้เปลี่ยนจากยุคความขัดแย้งไปสู่ ยุคแห่งความร่วมมือ ความสัมพันธ์ระหว่างไทย กับกลุ่มประเทศเหล่านี้ก็ไม่ได้พัฒนาดีขึ้น อย่างคาดหวัง ถึงแม้ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ทางการเมืองหมดไป แต่กลับมีความหวาดระแวง สงสัยในเจตนารมณ์ของไทยเข้ามาแทนที่ อันเนื่องมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ก่อก่อ กับการที่ไทยใช้นโยบายแสวงหาผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจเป็นตัวนำในการเปิดความสัมพันธ์ จึงต้องให้การทูตเชิงวัฒนธรรมเข้ามาช่วย

ถ้าหากวัฒนธรรมของประเทศหนึ่ง มีความสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยม ของประเทศอื่น ๆ โอกาสที่วัฒนธรรมดังกล่าว จะกลายเป็น soft power ของประเทศนั้น ก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย



แก้ไขปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าไปช่วยเร่งสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น ขจัดความหวาดระแวงสงสัยระหว่างกัน ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับประชาชน แก้ปัญหาภาพพจน์ของการเอาใจเปรียบ มาเป็นภาพพจน์ของการเป็นผู้ให้ และที่สำคัญ เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกร่วมทางวัฒนธรรม ในหมู่ประชาชนของประเทศเหล่านี้ว่า เรามีวัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งหมายถึงการเป็น 'พวก' หรือมี 'รากเหง้า' เดียวกัน ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะเป็พื้นฐานที่มั่นคงต่อการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีต่อกัน อันจะส่งผลดีต่อการสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศในภูมิภาคต่อไป

**กลุ่มประเทศเป้าหมายที่ 2** ได้แก่กลุ่มประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจการค้าของไทยในปัจจุบัน คือ กลุ่มประเทศยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการใช้นโยบายการทูตเชิงวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นของตนเอง มีประวัติศาสตร์และอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรือง สืบทอดมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นสังคมชาวพุทธที่รักความสงบ มีสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั่วประเทศ มีสถานที่ท่องเที่ยวอันสวยงาม มีระบบการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตยสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน และอื่น ๆ



ที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถอยู่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีสถานะเท่าเทียมกับนานาชาติ ในเวทีระหว่างประเทศ และหน่วยงานที่ควรจะทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุดก็คือสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ทั่วโลกของไทย

**กลุ่มประเทศเป้าหมายที่ 3** ได้แก่กลุ่มประเทศที่กำลังเพิ่มความสำคัญด้านเศรษฐกิจต่อไทยในอนาคต ได้แก่กลุ่มประเทศเอเชียใต้ ลาตินอเมริกา ยุโรปตะวันออก และแอฟริกา วัตถุประสงค์ของการใช้นโยบายการทูตเชิงวัฒนธรรมกับประเทศกลุ่มนี้ คือ การทำให้ประเทศเหล่านี้รู้จักหรือมีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยมากขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมนโยบายการแสวงหาตลาดสินค้าแห่งใหม่ของไทย

และหากจะกล่าวถึงบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นทูตเชิงวัฒนธรรมของประเทศไทย หนึ่งในนั้น คือ ดร. สุรัตน์ จงดา หรือ 'ครูไก่' เป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์คอนเสิร์ตราชทาน ให้มีมาตรฐานเท่ากับศิลปะการแสดงระดับโลก ซึ่งครูไก่ได้เล่าว่า

“ผมเองเคยได้รับโอกาสจากกระทรวงการต่างประเทศ ไปทำงาน Thai Festival ในภูมิภาคต่าง ๆ กว่า 30 ประเทศ ซึ่งก็จะมีบรรยากาศที่แตกต่างกัน โดยเราจะทำการแสดง ศิลปะเด่น ๆ ของไทย เช่น การแสดงโขน การแสดงระบำที่สวยงาม ซึ่งเราจะจัดไว้เป็นรายการเปิดในช่วงต้นของการแสดง ส่วนการแสดงภูมิภาคที่มีความสนุกสนาน เราจัดไว้ในช่วงกลางจบลงด้วยความสนุกสนาน และอีกหนึ่งความประทับใจ ผมเคยเจอเด็กอายุประมาณ 10 กว่าขวบที่มาเที่ยวชมงาน เขาบอกผมว่า ต่อไปประเทศไทยจะไม่ใช่แค่ประเทศที่อยู่ในแผนที่แล้ว แต่จะอยู่ในความทรงจำของเขาตลอดไป”

ในยุคโลกาภิวัตน์การค้าเน้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้สำเร็จได้นั้น ไม่ได้พึ่งพาแต่เพียงนโยบายภาครัฐเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความสัมพันธ์ในระดับประชาชนกับประชาชน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อเข้าใจซึ่งกันและกันอีกด้วย 🌏



**ดร. สุรัตน์ จงดา (ครูไก่)**  
อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผู้นำศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ของไทย ไปเผยแพร่ให้ชาวต่างชาติ ได้รู้จักผ่านงานเทศกาลไทย (Thai Festival)

• วารสารการเมืองการปกครอง: ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2561

# Borderless Healthcare

**Dr. Krisana Kraisintu** has contributed massively to pharmaceutical industry throughout her career. She gave the world its first generic drugs for the treatment of HIV/AIDS that have changed countless lives in Thailand and later in Africa. For her, the greatest life has to offer is the opportunity to help people live better lives.

Story **Bowornluk Thongmark** Photo **Facebook มูลนิธิฤกษ์นา ไทรสินธุ์**



“**C**areers should not set boundaries among people or create walls around individuals. Rather, they should be used meaningfully for the betterment of society. Because it is our responsibility to help those in need and improve their well-being.”

This is a motto Dr. Krisana Kraisintu keeps close to her heart. As a Thai pharmacist, her lifelong dedication to making medicines more accessible especially in underprivileged areas was recognised by Ramon Magsaysay Award. For 12 years, she had been working ceaselessly as a pharmaceutical consultant across many countries in Africa. Her only ultimate goal was to save and improve lives of people through

increasing access to life-saving medicines, in particular, malaria and HIV/AIDS-related drugs. The way to effectively cope with those disease in the long term is to ensure sustainability of local drug production that makes those drugs more affordable. It is for this reason that she used her pharmaceutical expertise to develop generic anti-retroviral drug which was eventually introduced to the market at a fraction of the cost.

HIV/AIDS disease is not only a reflection of health policy pitfalls, but it tells a story of multifaceted social problems that states fail to address. Likewise, healthcare interventions for drug-involved offenders have long been a part of Thai criminal



**Recent honors :**

- Ramon Magsaysay Award, Ramon Magsaysay Award Foundation, Philippines, 2009
- Reminders Day AIDS Award, (ReD Awards), Berlin, Germany, 2005

justice process. But, for Dr. Krisana the most essential supports needed are also to help them find the meaning of life and bring back their self-esteem. This has led her to initiated what is believed to be the last project of hers helping those with drug dependence to live a better life. She has been working closely with Suan-Saranrom hospital on drug rehabilitation programme. It is compulsory for drug-related offenders under the Narcotics Addict Rehabilitation Act B.E. 2545 as to be treated as patients not criminals. The idea of this project so-called 'Suan-Saranrom Model' is shifting patient's focuses to something meaningful rather than only relying on abstinence approach. She uses organic farming activities to rehabilitate the patients or her 'students' and teach them to look at themselves from a different perspective. Through growing herbs and vegetables, they realise that there are still so many good things they can do. Through harvesting those herbs and vegetables, they also learn to give something to others as producing food for people. This simultaneously provides them a professional skill that can be useful after the students complete the programme.

*"She gave me a new life. she has always been very supportive and inspired me to live a better life,"* said a student from Suan-Saranrom Model.

Suan-Saranrom Model is also duplicated by the Peruvian government and now being implemented in 400 rehabilitation

centres across the country considered as one of the largest cocaine producers. This achievement gives the students the sense of pride as they can be a model for others not to give up on life and find a way to return to their community as a productive member. And she always reminds her students that *"it is impossible to fix the past, but today everyone is doing good things and that we are always a part of this society"*. One's unhealthy relationship with drugs results from frayed relationships with family and the world around them. The fact that drug users are demonised and rejected by community only repeats the cycle of drug addiction and crime. This story tells us that drug use can be discouraged when the community lends a hand and the second chance is given to them.

As a pharmacist, Dr. Krisana has been undoubtedly successful throughout her career and that her contribution to the industry will be remembered. However, her job has never limited her duty as a human who has been committed to making this world a better place and a place for everyone to live equally. ☺

### เรียนรู้ศัพท์จากเรื่อง

rehabilitation (adj.) = การบำบัดฟื้นฟู

underprivileged (n.) = ด้อยพัฒนา ทุรกินดาร

pharmaceutical (adj.) = เกี่ยวกับเภสัชกรรม

dedication (n.) = การอุทิศตน

drug dependence (n.) = การพึ่งพาสารเสพติด

offender (n.) = ผู้กระทำความผิด

# Open Your Heart by the Performing Arts เปิดหัวใจด้วย ศิลปะการแสดง

อาจารย์ชิตพล เปลี่ยนศิริ

ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์  
ตะวันตกและการเต้นร่วมสมัย  
สาขาวิชาศิลปะการแสดงจาก  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
กล่าวถึงการมองโลกผ่านศิลปะ  
การเต้นบัลเลต์ คลาสสิก



ชิตพล เปลี่ยนศิริ  
ผู้เชี่ยวชาญ  
ด้านนาฏศิลป์  
ตะวันตกและ  
การเต้นร่วมสมัย







**ก**ารเต้นบัลเลต์ คลาสสิก (classical ballet) ก็คือศิลปะการแสดงโดยเป็นการประยุกต์ศิลปะที่ต้องใช้ศาสตร์และองค์ความรู้จากหลากหลายแขนงเพื่อให้เกิดความสุนทรีย์ ความงดงามทางใจและความสุขใจที่ได้รับชมทั้งศาสตร์ทางด้านวรรณกรรม ศาสตร์ทางด้านดนตรี ศาสตร์ทางด้านเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ศาสตร์ทางด้านการประกอบฉาก อุปกรณ์ประกอบการแสดงต่าง ๆ ศาสตร์ทางด้านเสียงและแสง และศาสตร์ทางด้านมัลติมีเดียเทคโนโลยี ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การแสดงประสบความสำเร็จ

### **บัลเลต์กับสังคมไทย**

ในประเด็นของวัฒนธรรมสากลกับการสื่อสารที่ไร้พรมแดนนั้น ศิลปะการเต้นบัลเลต์ คลาสสิก (classical ballet) ได้ทำหน้าที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทในสังคมไทยอย่างน่าสนใจกับผู้คนในทุกระดับชั้น รวมถึงในมิติของสังคมและประเทศชาติ ผมไม่ได้หมายความว่า บัลเลต์นั้นจะพิเศษกว่าศิลปะในแขนงอื่นใด แต่ในที่นี้ผมต้องการบอกเล่าเรื่องราวที่แอบแฝงอยู่ในศิลปะการเต้นรูปแบบลักษณะที่สื่อสารสู่ผู้ชมด้วยภาษาทางร่างกาย (non verbal) ผสานกับความรู้สึกที่สื่อสารผ่านท่วงท่าลีลาจากอารมณ์และการแสดง ซึ่งในปรากฏการณ์ปัจจุบันบัลเลต์กำลังเป็นที่นิยมในสังคมมากขึ้นตามลำดับ สิ่งนี้อาจไม่ต่างจากการแสดง 'โขน' ซึ่งเป็นศิลปะที่เรชาวไทยทุกคนนั้นภาคภูมิใจ

### **ศิลปะไร้พรมแดน**

คำถามคือ ทำไมบัลเลต์จึงเป็นศิลปะไร้พรมแดนและเป็นที่นิยมในหลากหลายที่ทั่วโลก ในมุมมองของผมจะขอแบ่งบัลเลต์เป็นอย่างนี้ครับ นั่นก็คือ 'บัลเลต์ที่เป็นตัวตน' กับ 'บัลเลต์ที่เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมสมัยใหม่'





## บัลเลต์ที่เป็นตัวตน

อย่างที่ผมได้กล่าวในข้างต้นว่า บัลเลต์ก็คือศิลปะรูปแบบลักษณะหนึ่ง ด้วยธรรมชาติทางศิลปะ กระบวนการสร้างให้เกิดขึ้นนั้นย่อมต้องใช้เวลา ความพากเพียรพยายาม ความมุ่งมั่นอดทนและความศรัทธา หรือรวมแล้วเรียกได้ว่า ความรักและความศรัทธา ดังที่ศิลปินแห่งชาติท่านอาจารย์ ถวัลย์ ดัชนี ได้เคยกล่าวไว้ว่า อ้างอิงจาก (ถวัลย์ ดัชนี : 2514)

*“ถ้าคุณทำงาน คุณมีความรัก คุณมีความมุ่งมั่น คุณจะโอบร้อยตนเองเข้ากับอาณาจักรอันไพศาล”*

ทุกคนย่อมเข้าใจเหมือนกันว่า วิธีการทางศิลปะนั้นช่างสร้างความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง สร้างอย่างบริสุทธิ์ ปราศจากอคติและบาปทั้งปวง จึงทำให้ศิลปะโดยเฉพาะการเต้นนั้น เป็นสิ่งที่ดียิ่ง เพราะมันมิได้ทำร้ายใคร มุ่งแต่เพียงขัดเกลาใจตนเอง สร้างตัวตนให้แข็งแกร่งจากภายใน เพื่อเมื่อเติบโตใหญ่จะได้อยู่ในโลกนี้ได้ได้อย่างมีความสุข ผมเองไม่อยากจะอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นนี้มากนัก จึงต้องการให้ผู้อ่านได้ประจักษ์ข้อหนึ่งว่า เมื่อใดก็ตามที่เราได้เรียนรู้สัมผัสกับศิลปะการเต้นอย่างแท้จริง พลังของ



### รู้หรือไม่!

บัลเลต์ไม่จำเป็นที่จะต้องเต้นบนปลายเท้าเสมอไป เพียงแต่การเต้นบนปลายเท้าโดยสวมรองเท้าหัวตัด ปลายแข็ง ที่เรียกว่า Point Shoe เป็นลักษณะเด่นของการเต้นบัลเลต์ ท่าเคลื่อนไหว ทิศทาง การจัดองค์ประกอบของร่างกายมีข้อกำหนดเฉพาะ ซึ่งผู้เต้นจะต้องทำให้ได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของท่าทักะนั้น ๆ จึงจะถือว่าเต้นได้

amour  
bonjour  
professeure  
Merci

## ชื่อท่าบัลเลต์ ส่วนมาก เป็นภาษา ฝรั่งเศส



บัลเลต์รวมถึงรูปแบบการสื่อสารของศิลปะการเต้นบัลเลต์นั้นย่อมเป็นพลังและมนต์เสน่ห์ที่ทุกชนชาติ ทุกวัฒนธรรม สัมผัสได้ด้วยหัวใจตนเอง

### บัลเลต์ที่เป็นสัญลักษณ์ ทางวัฒนธรรมสมัยใหม่

เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสังคมยุคใหม่คือระบบทุนนิยม หลังการปรับเปลี่ยนทางสังคมของโลกเรา การศึบศึบลานเข้ามาเพื่อควบคุมด้วยระบบเศรษฐกิจจากประเทศมหาอำนาจและภาคีสมาชิกเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผมอยากย้อนให้เห็นประวัติศาสตร์โดยย่อว่าในอดีตนั้นก็ได้นำศิลปะมาเพื่อการสื่อสารทางการปกครองในเชิงรัฐศาสตร์หรือแม้แต่การศึกษามาตั้งแต่อดีต โดยใช้ดนตรีนาฏกรรมศิลปะเพื่อความสัมพันธ์ทางการทูต หรือแม้กระทั่งใช้เพื่อสื่อสารต่อผู้คนของตนเอง เป็นต้น

‘แล้วศิลปะการเต้นบัลเลต์ทำหน้าที่อย่างไร’ นี่คือการน่าสนใจและเป็นประเด็นของครั้งนี้ เมื่อศึกษาไปถึงต้นกำเนิดเราจะเห็นได้ว่าการก่อเกิดบัลเลต์นั้นมาจากทางฝั่งยุโรปจากประเทศอิตาลีฝรั่งเศสค่อย ๆ ลามไปทั่วยุโรป รวมถึงเอเชียบ้างในบางส่วน โดยเริ่มจากศตวรรษที่ 14 ถึง 15 เป็นต้นมา เมื่อวัฒนธรรมศิลปะเป็นในรูปลักษณะนี้ ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นเรื่องของการเคลื่อนที่ทางวัฒนธรรมของศิลปะหรือในแนวคิดการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม ผมมองว่าไม่ได้แปลกแตกต่างแต่อย่างใด แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ เมื่อเรามี เราต้องมีบ้าง

เมื่อเขามีวัฒนธรรมศิลปะเต้นรำ เราก็ต้องมีบ้างจะได้ทัดเทียมกัน อันนี้ต่างหากที่เป็นเรื่องน่าคิดในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้านายระดับสูงก็มีคณะดนตรีและเต้นรำในสังกัดมากมายให้การสนับสนุนเลี้ยงดูอุปถัมภ์ เพื่อเอาไว้ใช้ในการบันเทิงทางจิตใจ หรือแม้แต่การบ้านการเมืองก็ปรากฏเห็นได้ชัดและมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นลึกลับยืนยัน

กลับมาที่ศิลปะการเต้นบัลเลต์ เมื่อกลุ่มหลักทางทุนนิยมหรืออาจเรียกว่าประเทศคิวิไลซ์ได้แผ่ขยายตัวตนเข้ามาในทวีปประเทศเหล่านั้นก็ย่อมที่จะนำศิลปะที่ตนเองมองว่าดีติดมาด้วยไม่ว่าจะด้วยการแฝงเร้นหรือจงใจ ก็เพื่อให้เข้าใจได้ว่าเป็นศิลปะที่ประเทศที่คิวิไลซ์นั้นมีกัน เพราะมันเป็นสิ่งที่แสดงว่าถ้าท่านมีนั้นย่อมบ่งบอกถึงความเป็นสัญลักษณ์แห่งตนและกลุ่มก่อน ผมคิดว่านี่คือเหตุของการที่สองของบัลเลต์ ที่เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมสมัยใหม่ ผมอยากให้ทุกท่านใช้เวลา 2-3 วินาทีลองจินตนาการว่า เมื่อเรามีคณะเต้นรำหรือคณะดนตรีประจำชาติ ย่อมแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์แห่งอารยธรรมและวัฒนธรรมบางอย่างของชาตินั้น ๆ นั่นเอง

ท้ายนี้ผมต้องการแลกเปลี่ยนมุมมองใหม่และชี้ให้ทุกคนเห็นว่า ศิลปะการเต้นบัลเลต์ (classical ballet) นั้น ได้ทำหน้าที่ของมันทั้งทางตรงและทางอ้อม ผมเชื่อเหลือเกินว่าศิลปะทุกสิ่งอันที่ต้องใช้ความรักและความมุ่งมั่น ย่อมส่งต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายในผู้ที่ศึกษาอย่างแท้จริง และเป็นไปในทางสุจริตก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ขอให้ทุกท่านเปิดใจมองให้กว้างและลึกลงไปให้ถึงเนื้อแท้ภายในของศิลปะนั้น ๆ นอกเหนือจากการมองเพียงอารมณ์ภายนอก

ด้วยความเคารพต่อคุณครูทุกท่าน ด้วยความสุจริตใจ ☺





# เราสอง..ท่องเที่ยวเกาหลี

เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ผมมีโอกาสพาเจี๊วไปเยือนประเทศเกาหลี นับเป็นการเยือนเมืองนอกครั้งที่สองของเจี๊ว หลังจากที่เคยไปเที่ยวเมืองจีน หนแรกเมื่อต้นปีก่อน ครั้นนั้นเจี๊วโชคไม่ดีเพราะดันป่วยด้วยอาการท้องเสีย จนทรูปเกือบล้ม ครั้นนี้จึงเป็นทรูปแก้มือที่ผมพยายามไม่ให้เกิดเหตุซ้ำรอยอีก

เรื่อง วีระพงษ์ ปัญญารนคุณ

**K**ยุคยาต่าง ๆ จึงจัดเต็มไปจากเมืองไทย อีกทั้งเดือนตัวเองว่าจะไม่ให้เจี๊วกินอะไรที่ผิดสำแดงอีกสำหรับท่านใดที่อยากรู้ว่าเรื่องราวครั้งที่แล้วเป็นอย่างไรสามารถอ่านย้อนหลังได้จากเรื่อง 'พาเจี๊วเที่ยวจีน' คอลัมน์กระแวนเที่ยว ประจำเดือนกันยายน 2561

อีกอย่างหนึ่งที่เตรียมรับมืออย่างเต็มที่คือเครื่องกันหนาว เพราะสภาพอากาศที่เกาหลีช่วงเดือนมีนาที่อุณหภูมิยังเป็นเลขตัวเดียวนับว่าสาหัสเอาการสำหรับสาว (เหลือ) น้อยจากแดนสยามเมืองยิ้ม

ต้องบอกก่อนว่าทริปสองแม่ลูกตะลุยแดนกิมจิหนนี้ มีระยะเวลารวมทั้งสิ้น 4 คืน 5 วัน เป็นการเดินทางท่องเที่ยวกันเองตามอัธยาศัยแบบไม่จ้อทัวร์ โดยกำหนดโปรแกรมเดินทางหลวม ๆ และยืดหยุ่นได้ ตามสถานการณ์เฉพาะหน้าและเท่าที่สภาพร่างกายเจี๊วจะเอื้ออำนวย โดยจะเน้นท่องเที่ยวภายในกรุงโซลและเมืองรอบข้างเป็นหลัก เพราะไปมาสะดวกหาที่หลับที่นอนง่าย และมีแหล่งท่องเที่ยวเยอะ

เราสองแม่ลูกเริ่มทริปกันที่พระราชวังเคียงบก (Gyeongbokgung Palace) เป็นแห่งแรก ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นพระราชวังที่มีความยิ่งใหญ่อลังการที่สุดในโซลจาก



พระราชวังทั้งหมด 5 แห่ง เมื่อไปถึงเราพบเห็นนักท่องเที่ยวมากมายเดินขวักไขว่ทั่วลานหน้าประตูวัง สาว ๆ จำนวนไม่น้อยเดินเฉียดฉายในชุดประจำชาติเกาหลี ซึ่งเรียกว่า 'ฮันบก' ที่มีร้านบริการให้เช่าชุดอยู่ข้างรั้วพระราชวัง ดูแล้วสวยแปลกตาดีและช่วยสร้างบรรยากาศให้สถานที่ดูมีชีวิตชีวา พาให้นึกถึงกระแสทีวีเวอร์ซูดไทยย้อนยุคที่แฟนละครดั่งพากันสวมใส่ไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในละครเมื่อปีสองปีก่อน แต่น่าเสียดายที่ของบ้านเรากระแสเกิดขึ้นเพียงชั่วประเดี๋ยวประด๋าวก็ซาไป ไม่ฮิตติดลมบนแบบบ้านเขา

ภายในพระราชวังเคียงบกมีอาณาบริเวณกว้างขวางมาก ประกอบด้วยอาคารใหญ่น้อยเป็นร้อย ๆ หลัง แบ่งเขตเป็นพระราชฐานชั้นนอกและชั้นในแบบวังในบ้านเรา อาคารที่ใหญ่โตโอ่อ่าที่สุดเห็นจะเป็นอาคารท้องพระโรง ซึ่งเป็นที่เสด็จออกขุนนางของพระมหากษัตริย์ในสมัยโน้น อาคารหลังนี้สร้างบนฐานสูงด้วยไม้ทั้งหลังตามรูปแบบสถาปัตยกรรมเกาหลีได้อย่างสวยงามสดงดงาม

**ภาพถ่าย บริเวณพระราชวังเคียงบก**

**ภาพบน วัยรุ่นเกาหลีในย่านฮงแด**

จากท้องพระโรงเราเดินชมอาคารอื่น ๆ กันต่อ สังเกตว่าอาคารส่วนใหญ่อยู่ในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์มาก สาเหตุเชื่อว่าเกิดจากการสร้างขึ้นใหม่ทดแทนหลังเดิม ซึ่งถูกเผาทำลายโดยกองทัพญี่ปุ่นในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ก่อนจะถูกซ้ำเติมอีกครั้งโดยสงครามระหว่างสองเกาหลีในช่วงต้นทศวรรษที่ 1950 จนเหลืออาคารที่สมบูรณ์เพียงไม่กี่หลังจากเดิมที่มีมากถึง 300 กว่าหลัง

เราสองแม่ลูกสำรวจอาคารต่าง ๆ ภายในพระราชวังเคียงบกอย่างเพลิดเพลิน ท่ามกลางอากาศที่หนาวเย็นต่ำกว่า 10 องศา ระคนกับสายลมที่พัดมาเป็นระลอก ๆ ยิ่งพาให้รู้สึกหนาวเนื้อเข้าไปใหญ่จนเจ็ตต้องคอยเช็ดน้ำมันก๊าดเป็นระยะ ๆ ยังไม่ทันจะเดินชมพระราชวังจนทั่วเจ็ทก็เริ่มบ่นเมื่อยชา เพราะนาน ๆ จะได้เดินไกล ๆ สักที ผมกลัวว่าเจ็ชชาเดียงเสียตั้งแต่วันแรก แล้วจะพาให้ทริวันถัด ๆ ไปเกิดล้มไปด้วย เลยตัดสินใจให้เจ็ชชงักที่ม้าหินได้ร่มไม่รอผมเดินดูอะไรต่ออะไรอีกหน่อย สักพักก็ชวนกันกลับ

หลังจากเสร็จทัวร์พระราชวังแล้ว ผมก็พาเจ็ชชไปหาอะไรกินเป็นมื้อเที่ยงในย่านฮงแด ๆ รั้วพระราชวัง พวกเราโชคดีมากที่ระหว่างทางเจอต้นซากุระที่กำลังผลิดอกบานเต็มต้น นับเป็นดอกซากุระแรกของพวกเราทั้งสอง และเป็นสิ่งที่เราคาดไม่ถึงว่าจะเจอ เนื่องจากยังไม่ถึงเดือนเมษาที่เป็นหน้าดอกซากุระบาน

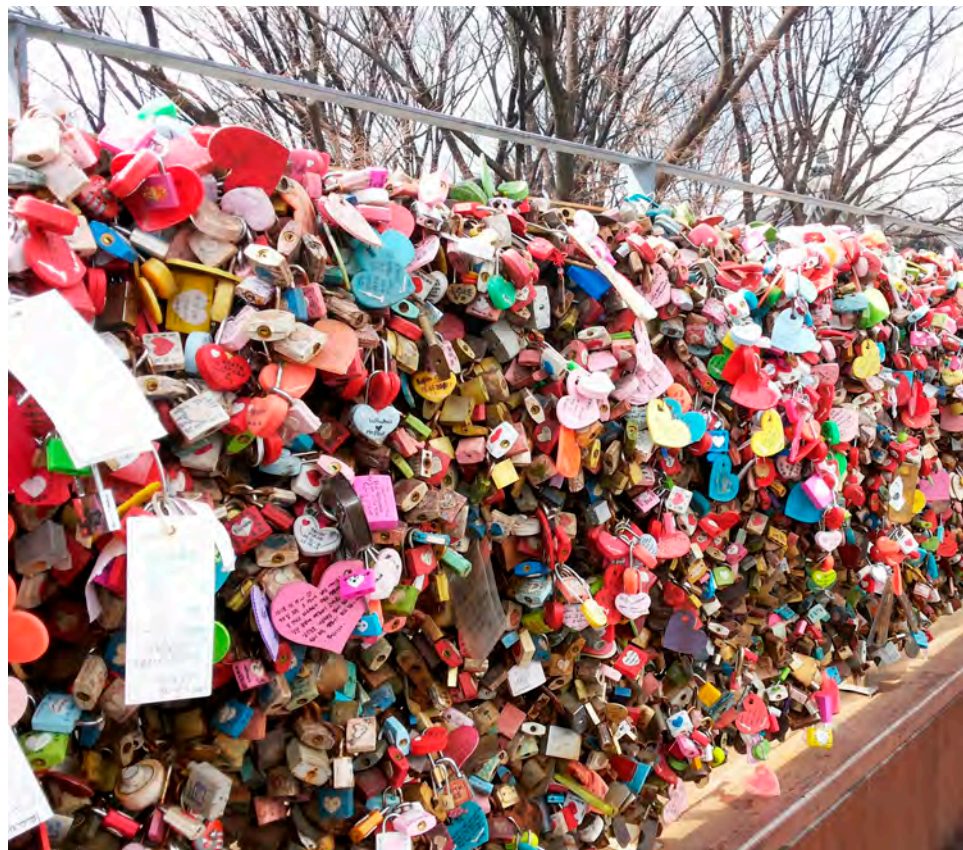
อีกหนึ่งสถานที่ที่ผมพาเจ็ชชไปเยือน คือย่านเมียงดง (Myeongdong) แหล่งช้อปปิ้งแหล่งใหญ่ของเกาหลีที่ขึ้นชื่อในเรื่องแฟชั่นเครื่องแต่งกายนาเทรนด์ และเครื่องสำอางหลากหลายแบรนด์ดัง ซึ่งทำให้บรรดานักช้อปปิ้งชาวไทยนิยมแวะเวียนมาจับจ่ายมิได้ขาด ที่นี่มีร้านรวงเปิดขายสินค้าแฟชั่นนัดทุกตรอกซอกซอย ถ้าจะเปรียบไปเมียงดงของเกาหลีก็คงคล้าย ๆ กับย่านสยามสแควร์ของบ้านเรา เพราะเป็นแหล่งยอดนิยมของวัยรุ่นเด็กแนวสายย่อยทั้งหลาย

ดูเหมือนความเขี้ยวของสินค้าแฟชั่นและเครื่องสำอาง จะทำอะไรเราสองแม่ลูกไม่ได้

เงินจึงไม่กระเซ็นออกจากกระเป๋าไปเลยสักวอน กับสินค้าจำพวกนี้ เพราะอันที่จริงแล้วเรามาเที่ยวที่นี่เพียงหวังจับบรรยากาศเท่านั้น มาพอให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร จะได้ไปคุยกับใครเขาได้

ไม่รู้คิดไปเองหรือเปล่า ผมรู้สึกได้ว่าเจี๊ 'ไม่ค่อย 'อิน' กับย่านเมืองดงสักเท่าไร เมื่อเทียบกับอีกย่านหนึ่งซึ่งวัยรุ่นเกาหลีให้ความนิยมไม่แพ้กัน ย่านที่ว่านี้มีชื่อว่าฮงแด (Hongdae) เราสองแม่ลูกพากันมาเดินเล่นในย่านฮงแดในช่วงจวนพลบค่ำ พบว่ามีวัยรุ่นหญิงชายเดินไปมาซึกซิว เจ็ดจูจะปลื้มปริ่มกับย่านนี้เป็นพิเศษ ชมปะเป่าสาว ๆ หนุ่ม ๆ ในย่านนี้ 'งานดี' มาก เห็นแล้วเจริญตาดี แต่ที่เจี๊ชอบมากเป็นพิเศษเห็นจะเป็นบรรดาโอปป้า บอยแบนด์เกาหลีวัยละอ่อน ที่มาทำการแสดงเปิดหมวก โชว์พลังเสียงซึกซึกล่อมบทเพลงเพราะ ๆ ให้ได้ฟังกันหลายวง บางวงมีแฟนคลับให้ความสนใจชมโชว์กันหนาตา เจี๊อดใจไม่ไหวเลยแทรกตัวเข้าไปชมโชว์อย่างใจจดใจจ่อ ครั้นชมโชว์เสร็จ เราสองแม่ลูกก็เดินเล่นกันต่อนอกจากเสื้อผ้าวัยรุ่นและเครื่องสำอางแล้ว ย่านฮงแดยังมีชื่อในเรื่องอาหาร โดยเฉพาะอาหารสตรีตฟู้ดซึ่งมีหลายลิบริาน หลายร้านมีลูกค้านั่งกินกันแน่น ด้วยความอยากรู้ว่าหมวยเกาหลีต้นตำรับจะเด็ดดวงขนาดไหนเลยสั่งมาลองบึ่งกินเล่น ๆ กับเจี๊หนึ่งชุด ผลปรากฏรสชาติแค่พอใช้ได้ ไม่ถึงกับอร่อยโดนใจตามที่คาดไว้

อีกหนึ่งแห่งที่ผมพาเจี๊ไป คือ เอ็น โซล ทาวเวอร์ (N Seoul Tower) หรืออีกชื่อหนึ่งคือหอคอยนัมซัน (Namsan Tower) จัดเป็นจุดชมวิวยอดฮิตบนเขาซึ่งมองเห็นโซลได้ทั้งเมือง ณ ที่แห่งนี้เราพบกับนักท่องเที่ยวไทยหลายคน และมีกิจกรรมที่น่าสนใจซึ่งคู่รักนิยมมาทำร่วมกัน คือ การคล้องแม่กุญแจคู่รักพร้อมเขียนคำอธิษฐานบนกำแพงกุญแจ ซึ่งมีจำนวนนับไม่ถ้วน เราเลื้อบเห็นแม่กุญแจหลายอันเขียนด้วยภาษาไทย เลยจับมาอ่านดูเล่น ๆ พบว่ามีหลายข้อความที่ชวนให้จิกจี้หัวใจไม่น้อย ได้แก่เอาใจช่วย หวังว่าคำอธิษฐานของคู่รักชาวไทยทุกคู่จะเป็นจริงสมปรารถนา

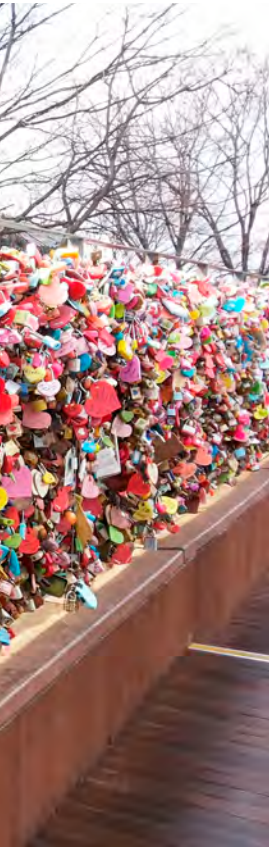


## หนุ่มใหญ่ชาวเกาหลีขยับที่ให้เจี๊ยื่นชดริบกระจกแทนเขา เพื่อให้มองทิวทัศน์ของอุทยานเบ็องล่างได้ถนัดตา ผมรู้สึกขอบคุณที่เขาช่วยทำให้การขึ้นกระเช้าลอยฟ้าครั้งแรกของเจี๊น่าประทับใจ

ผมตั้งใจตั้งแต่อยู่เมืองไทยว่าจะพาเจี๊มาดูหิมะให้เห็นกับตาสักครั้ง แม้ว่าช่วงปลายเดือนมีนาดูจะเข้าไปหน่อยที่จะได้เห็นหิมะก็ตาม ผมศึกษาข้อมูลมาว่าไม่ไกลจากโซลมากนัก มีอุทยานแห่งหนึ่งซึ่งพอมีโอกาสจะได้เห็นหิมะปกคลุมบนยอดเขา นั่นคืออุทยานแห่งชาติซอร์คซาน (Seoraksan National Park) ซึ่งห่างจากโซลไปทางทิศตะวันออกราว 150 กิโลเมตร ผมเลยชวนเจี๊ขึ้นรถบัสไปที่นั่นแต่เช้าตรู่

อากาศในเช้าวันนั้นคงใกล้จุดเยือกแข็งขนาดเวลาพูดคุยกันเห็นควันออกปาก ผมพกความหวังไว้เต็มกระเป๋าที่จะได้เห็นปุยหิมะขาวโพลนบนยอดเขา เพราะพยากรณ์อากาศรายงานว่าจะมีหิมะตกในอุทยานก่อนหน้าที่เราจะเดินทางไปถึงหนึ่งวัน ยิ่งระหว่างทางที่รถบัสผ่านเราเห็นหิมะสีขาว ๆ ร่วงกราวบนพื้นดิน





**ภาพถ่าย** กิจกรรมที่  
คู่รักนิยมทำร่วมกัน  
คือ การคล้อง  
แม่กุญแจคู่รักพร้อม  
เขียนคำอธิษฐานบน  
กำแพงกุญแจที่  
เอ็น โซล กาวเวอร์

**ภาพบน** บรรยากาศ  
ที่มีนักท่องเที่ยว  
มาเดินชมอุทยาน  
แห่งชาติชอรัคซาน

และค้างอยู่ตามต้นไม้เป็นระยะ ๆ ยิ่งพาให้  
ใจชื้น พวกเราตื่นตาตื่นใจกันใหญ่ มองดูวิว  
สองข้างทางช่วงที่มีหิมะตกแทบตาไม่กระพริบ  
นึกกระหึ่มใจว่าทริปนี้คงไม่พลาดแน่

หลังจากรถบัสส่งเราที่ด้านหน้าอุทยานเสร็จ  
เราก็ได้ซื้อตั๋วเข้าชมอุทยาน มองไปรอบ ๆ  
เห็นแต่ต้นไม้สีเขียว ๆ กับพื้นดินสีน้ำตาล ไม่มี  
ร่องรอยของหิมะเลยสักนิด ใจของผมเริ่มซึก  
ไม่ค่อยดี แต่ก็ยังมีความหวังว่าเราอาจจะเจอ  
หิมะบนเขาก็ได้ จึงรีบเดินไปตีตั๋วขึ้นกระเช้า  
ลอยฟ้าที่จะพาเราไปยังยอดเขา

พวกเราต้องรอนานพอสมควรกว่าจะได้ขึ้น  
กระเช้า เพราะนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมา  
ที่นี่กันเยอะ กระเช้าที่นี่มีขนาดค่อนข้างใหญ่  
จุคนได้เที่ยวหนึ่งราว ๆ 50 คน แต่ต้องยืน  
เบียดเสียดกันพอสมควร พอกระเช้าถูกชักรอก  
ขึ้นไปได้นิดหน่อยก็มีหนุ่มใหญ่ชาวเกาหลีใจดี  
ขยับที่ให้เจียชินชิตริมผนังกระจกแทนเขา เพื่อให้  
เจ็มองวิวทัศนของอุทยานเบื้องล่างได้อย่าง  
ถนัดตา ผมรู้สึกขอบคุณในน้ำใจของเขาที่ช่วย  
ทำให้การขึ้นกระเช้าลอยฟ้าครั้งแรกของเจ็  
สมบูรณ์แบบน่าประทับใจ

ไม่นานกระเช้าก็พาเราขึ้นไปยังสถานีด้านบน  
จากนั้น เราต้องเดินไต่ระดับความสูงไปตาม  
ความลาดชันของภูเขาอีกหลายร้อยเมตร จนเจ็  
ต้องหยุดยืนพักเหนื่อยเป็นพัก ๆ ปล่อยให้คนที่  
เดินตามหลังมาแซงขึ้นหน้าไปก่อน ระหว่างทาง  
เดินท่ามกลางป่าไม้สลัดใบเหลือแต่กิ่งก้าน  
เราเจอกองหิมะกองย่อม ๆ ตามโคนต้นไม้และ  
โขดหินเพียงสองสามหย่อม เดินไปเรื่อย ๆ  
ไม่นาน ในที่สุดเราก็มาถึงยอดเขา

ภาพที่เห็นตรงหน้าบนนั้น ทำให้ภาพใน  
จินตนาการที่วาดไว้สวยหรูพังทลายจนหมดสิ้น  
เพราะแทนที่เราจะให้เห็นผืนพรหมหิมะสีขาว  
บริสุทธิ์เกลื่อนอยู่บนยอดเขา กลับเป็นเพียง  
ลานหินโล่ง ๆ พื้นผิวขรุขระ กับโขดหินน้อย  
ใหญ่กระจายทั่วไป ห้อมล้อมด้วยภูเขาหิน  
ที่มีต้นไม้แห้ง ๆ ปกคลุมบางตา ผิดกับภาพ  
ในอินเทอร์เน็ตที่ผมค้นคว้ามาราวฟ้ากับเหว

**แม้ว่าการกิจตามล่าหิมะ  
ในครั้งนี้จะไม่สำเร็จอย่าง  
สมบูรณ์สมดังที่ตั้งใจไว้ ...  
ถ้ามีโอกาสผมก็ยังอยากจะพา  
แม่ไปย่ำหิมะสักครั้งให้ได้**

แต่ถึงแม้จะรู้สึกผิดหวัง แต่ก็ไม่ได้รู้สึกเสียใจ เพราะธรรมชาติที่ปรากฏตรงเบื้องหน้า ยังคงสวยงามและยิ่งใหญ่ แดมสร้าง ความหวาดเสียวให้พวกเราได้พอสมควร โดยเฉพาะเมื่อยืนอยู่ตรงหน้าผาหินขณะที่สายลมพัดแรง จนกลัวว่าตัวจะปลิวตกไปข้างล่าง หลายคนยังคงมุ่งหน้าเดินไปให้ถึงยอดบนสุด แต่เราสองแม่ลูกขอยอมแพ้ เพราะกลัวจะล้มกลิ้งเป็นลูกขนุนเนื่องจากไม่มีราวให้ยึดเกาะ

เราชื่นชมวิวบนยอดเขาจนหน้าใจแล้ว จึงตัดสินใจกลับลงมา ก่อนออกจากอุทยาน เราเดินไปสักการะพระพุทธรูปสำริดองค์ใหญ่ ซึ่งประดิษฐานอยู่กลางแจ้งภายในวัดซินฮึงซา (Sinheungsa Temple) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาห่างจากสถานีกระเช้าลอยฟ้าเพียงครึ่งกิโลเมตร

แม้ว่าภารกิจตามล่าหิมะในครั้งนี้จะไม่สำเร็จอย่างสมบูรณ์สมดังที่ตั้งใจไว้ แต่ก็ไม่ถึงกับล้มเหลวโดยสิ้นเชิง เพราะอย่างน้อยเราก็ก็นมีโอกาสได้ชมหิมะสวย ๆ ทั้งขาไปและขากลับ อย่างไรก็ตาม ผมก็ยังคงอยากพาแม่ไปล่าหิมะสักครั้งให้ได้ หากวันนั้นมาถึง ผมจะเขียนมาเล่าให้ฟังกันนะครับ

มาถึงสถานที่แห่งสุดท้ายที่ผมพาเจ้ไปเยือนคือ ไชนาทาวน์เมืองอินชอน (Incheon China Town) ซึ่งนั่งรถไฟจากโซลมาเพียงชั่วโมงกว่า ๆ ว่ากันว่าไชนาทาวน์ที่นี่เป็นชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลเพียงแห่งเดียวของเกาหลี พออย่างเท้าผ่านซุ้มประตูเข้ามา ความสะอาด



ภาพบน ไชนาทาวน์เมืองอินชอน

ภาพล่าง บริเวณหมู่บ้านแห่งเทพนิยายในไชนาทาวน์

สะอ้านและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของถนนหนทางรวมทั้งร้านรวงต่าง ๆ ทำให้เราเกิดความประทับใจสุด ๆ ไชนาทาวน์ที่นี่ไม่ค่อยพลุกพล่านมากนักแต่ก็ไม่ถึงกับเงียบเหงา เราเดินเข้าซอยนั้นออกซอยนี้ ลึกพักก็เจอร้านขายขนมเบี๊ยะริมทาง เลยสั่งมาลอง 2 ชิ้น ปรากฏว่ารสชาติไม่ถูกปากเท่าไร เพราะเนื้อขนมแห้ง่วน แดมไส้ก็น้อยกินแล้วฝืดคอซะมัด

เราเดินลึกเข้าไปจนถึงโซนหมู่บ้านแห่งเทพนิยาย (Fairy Tale Village) ซึ่งทำให้เรารู้สึกเหมือนลตอายุลงไปหลายสิบปี โซนที่ว่านี้จะมีฉากและรูปปั้นการ์ตูนน่ารัก ๆ สีสดใสกระจายตามจุดต่าง ๆ ทั่วบริเวณ หลายร้านนำรูปการ์ตูนมาประดับประดา ช่วยเพิ่มเสน่ห์ดึงดูดใจให้ร้านน่าเยี่ยมชมมากขึ้น พวกเราถ่ายรูปกันเพลิน รู้ตัวอีกทีก็เกือบเย็น ได้เวลาที่ต้องกลับโซลเพื่อเตรียมตัวไปสนามบินกันต่อในค่ำคืนวันนั้น

ท้ายที่สุดนี้ ผมอยากบอกว่าทุกครั้งที่มีมอดูภาพถ่ายที่ไปเที่ยวกับเจ้ ผมรู้สึกอิมเมจใจเป็นที่สุด เพราะในช่วงปัจฉิมวัยของเจ้ ไม่รู้ผมจะได้มีโอกาสพาเจ้ไปเที่ยวอีกนานแค่ไหน เมื่อเจ้ยังมีกำลังวังชาก็อยากจะพาเจ้ไปเที่ยวจะได้ไม่ต้องมานึกเสียดายโอกาสภายหลังได้เห็นรอยยิ้มและแววตาที่มีความสุขของเจ้แล้วอดยิ้มตามไม่ได้จริง ๆ ครับ ☺





# Labor Mobility in ASEAN

## การเปิดเสรีแรงงานในอาเซียน ความท้าทายทางการศึกษาไทย

การเปิดเสรีแรงงานในประชาคมอาเซียน สะท้อนความร่วมมือ เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายใต้ภาวะตลาดโลก ที่มีการแข่งขันสูง การบรรลุเป้าหมายนี้ คือการสร้างความพร้อม ของคนในประเทศ ระบบการศึกษาจะต้องสร้างอัตลักษณ์ อาเซียนให้เกิดขึ้นกับประชาชน ความเชื่อในภูมิภาคนิยม จะเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพ ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานอาเซียน

เรียบเรียง **บวรลักษณ์ ทองมา**

U ประชาคมอาเซียน มีเป้าหมาย ในการร่วมกันพัฒนาการจัดตั้ง ตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียว ของอาเซียน โดยมีการไหลเวียน อย่างเสรีของ 5 องค์ประกอบ อันประกอบด้วย สินค้า บริการ การลงทุน การเงิน และการ เคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ นับเป็นความร่วมมือ เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ภายใต้ภาวะตลาดโลกที่มีการแข่งขันสูง ซึ่งทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนต่างสะท้อน

ให้เห็นถึงความตื่นตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่จะทำให้ตลาดภายในของประเทศหลอมรวม กับประเทศสมาชิก

หนึ่งในมิติที่ทุกภาคส่วนต่างให้ความสำคัญ คือ การเปิดเสรีแรงงานในอาเซียน ที่มาพร้อมกับโอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศ สมาชิก เน้นอนว่านโยบายดังกล่าว ช่วยสร้าง สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเติบโตของ เศรษฐกิจ รวมถึงช่วยรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ที่กำลังเกิดขึ้น เช่น การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย



## ครูอาเซียน

สำนักงานเลขาธิการ  
คุรุสภามีส่วนในการ  
พัฒนาระบบการศึกษา  
ในประเทศอาเซียน  
ผ่านการเข้าร่วมเป็น  
ภาคีองค์กรสมาชิก  
สภาครูอาเซียน  
ร่วมกับองค์กรครู  
ในกลุ่มประเทศอาเซียน  
5 ประเทศ ได้แก่  
อินโดนีเซีย มาเลเซีย  
ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์  
และไทย ก่อตั้งขึ้น  
ในปี 2521 ปัจจุบันมี  
ภาคีสมาชิก 23 องค์กร  
จาก 9 ประเทศ

ที่นำมาซึ่งการขาดแคลนของแรงงานในตลาด  
ปัจจุบันประเทศไทยได้ลงนามข้อตกลงยอมรับ  
ร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพ 8 สาขา (Mutual  
Recognition Arrangement) ประกอบด้วย  
แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก  
นักบัญชี ช่างสำรวจ และบริการท่องเที่ยว  
ซึ่งเราจะต้องเตรียมผลิตคนรุ่นใหม่ให้พร้อม  
สำหรับการคว้าโอกาสทางเศรษฐกิจเหล่านี้  
เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพ  
ในประชาคมอาเซียน

วันนี้เราจึงต้องย้อนกลับมาทบทวนว่า  
ในด้านนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น  
ประเทศไทยพร้อมแค่ไหนกับการเป็นผู้เล่น  
ที่แข็งแกร่งในตลาดเสรีแห่งนี้ โจทย์สำคัญ  
จึงกลับมาที่เรื่องของการศึกษา ซึ่งต้อง  
สามารถช่วยผลิตคนที่พร้อมสำหรับการ  
เคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ แต่ทว่า  
ในปัจจุบัน ความตระหนักรู้และความเข้าใจ  
เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของนักศึกษาทั่วไป  
ยังอยู่ในระดับต่ำ พวกเขายังไม่ตื่นตัวที่จะ  
ไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียน ค่านิยม  
คนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น  
เพื่อการมีที่ยืนทางสังคม ข้อเท็จจริงเหล่านี้  
เป็นความท้าทายในการปรับกระบวนทัศน์  
ในสังคม ระบบการศึกษาควรเป็นจุดเริ่มต้น  
นำเสนอแนวคิดทางเลือก เช่น ข้อดีการไหลเวียน  
ของแรงงาน คือประชาชนมีโอกาสขยาย  
ประสบการณ์การทำงาน มีรายได้สูงขึ้น  
และอยู่ในระบบที่ทักษะฝีมือเป็นตัวกำหนด  
ค่าตอบแทน ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ  
และภาษาอื่น ๆ ของกลุ่มประเทศในอาเซียน  
ในระดับที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างชำนาญ  
การติดตามข่าวสารและกฎระเบียบต่าง ๆ  
เกี่ยวกับอาเซียน ต่างเป็นสิ่งที่จำเป็น  
ในยุคการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาคแล้ว  
นอกจากนั้น การศึกษาสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่  
ควรสอดแทรกความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศ  
เพื่อนบ้าน ทั้งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์  
เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม  
เพื่อในอนาคตสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับ  
ผู้คนจากหลากหลายภูมิหลังได้เป็นอย่างดี

และสิ่งสำคัญไม่ใช่แค่ความรู้ในหนังสือ  
แต่เป็นการเสริมสร้างทักษะผจญภัย  
(adventurous skill) ที่จะประกอบอาชีพ  
ในต่างแดน ต้องฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์  
แก้ปัญหาภาวะผู้นำทำงานเป็นทีมตรงต่อเวลา  
และมีวินัย เด็กในยุคปัจจุบันเติบโตมากับ  
การในยุคดิจิทัล (digital native) คำนึง  
กับการใช้คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ดิจิทัล และ  
อินเทอร์เน็ต ข้อดีคือทักษะการเรียนรู้  
เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับ  
การทำงานสามารถเรียนรู้ได้เร็ว แต่ในชีวิต  
การทำงานจริงทุกอย่างไม่สามารถทำได้ง่าย  
ง่ายตายและรวดเร็วเพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัส  
ดังนั้น การศึกษาต้องช่วยเสริมทักษะในชีวิตจริง  
ทั้งความอดทน และการจัดระบบความคิด  
และระเบียบในการใช้ชีวิต ฯลฯ

นโยบายในการพัฒนาคนเป็นสิ่งสำคัญ  
เพราะคนถือเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด  
ในเศรษฐกิจที่กำลังเติบโต การศึกษาเป็นวิธี  
ที่ทำให้คนมีความรู้มากขึ้น แต่ความท้าทายคือ  
การทำให้บุคลากรไทยแตกต่างจากประเทศอื่น  
คนไทยกล้าเผชิญกับโลกข้างนอกมากยิ่งขึ้น  
มีทัศนคติในความเป็นนานาชาติ และการทำงาน  
แบบมืออาชีพ บัณฑิตจบใหม่จะต้องเร่งปรับตัว  
ให้ทันกับอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว  
ความพร้อมของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจ  
อาเซียนจึงขึ้นอยู่กับเราทุกคน และสภาพแวดล้อม  
ด้านกฎหมายและนโยบายระหว่างรัฐ จะเป็น  
ปัจจัยเสริมที่นำมาซึ่งประชาสังคมบนพื้นฐาน  
ของการมีส่วนร่วม 🌐

- [https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament\\_parcy/ewl\\_dl\\_link.php?nid=31627&filename=house2558\\_2](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewl_dl_link.php?nid=31627&filename=house2558_2)
- <http://www.drprapat.com/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99-4-0/>
- <http://www.mfa.go.th/asean/th/news/2369/35783>

# 4 Best Educational Websites

## เสริมทักษะผ่าน หน้าจอช่วงกักตัว!

แนะนำเว็บไซต์ช่วยยกระดับ  
ทักษะความสามารถ  
จากคลังความรู้ในโลกออนไลน์

เรียบเรียง มณีนขา มณีรัตน์

การแพร่กระจายของเชื้อไวรัส  
โควิด-19 ถือว่าเป็นปรากฏการณ์  
ที่ยากจะคาดเดา อีกทั้งยังส่งผล  
กระทบเป็นวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็น  
ทางด้านเศรษฐกิจระดับมหภาคจนไปถึง  
การใช้ชีวิตประจำวันทั่วไป ทางด้านการศึกษา  
ก็เช่นกัน โควิด-19 ได้เปลี่ยนวิธีการสอนแบบ  
ดั้งเดิมไปสู่การเรียนออนไลน์ เพื่อหลีกเลี่ยง  
การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นโดยตรง เพื่อลดการ  
แพร่กระจายของเชื้อโรค

หลายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง  
พร้อมใจปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อตอบรับ  
กับสถานการณ์ปัจจุบัน และหนึ่งในนั้นคือ  
การอนุญาตให้พนักงานทำงานจากที่บ้าน (work  
from home) แต่ทว่าการทำงานในลักษณะ  
ที่ต้องอยู่แต่บ้านอย่างเดียว ก็อาจส่งผล  
ข้างเคียงที่ทำให้บางคนเข้าสู่ภาวะหมดไฟ  
หรือ (burn out) ได้ง่าย ๆ เหตุเพราะอาจจะ  
รู้สึกว่าได้ทำอะไร ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจพอ  
จนทำให้รู้สึกว่าตัวเองมีเวลาว่างเหลือเพื่อ  
ข่าวดีคือเรามี 4 เว็บไซต์เสริมทักษะใหม่ตามใจ  
ต้องการที่มีอยู่มากมายในโลกไซเบอร์



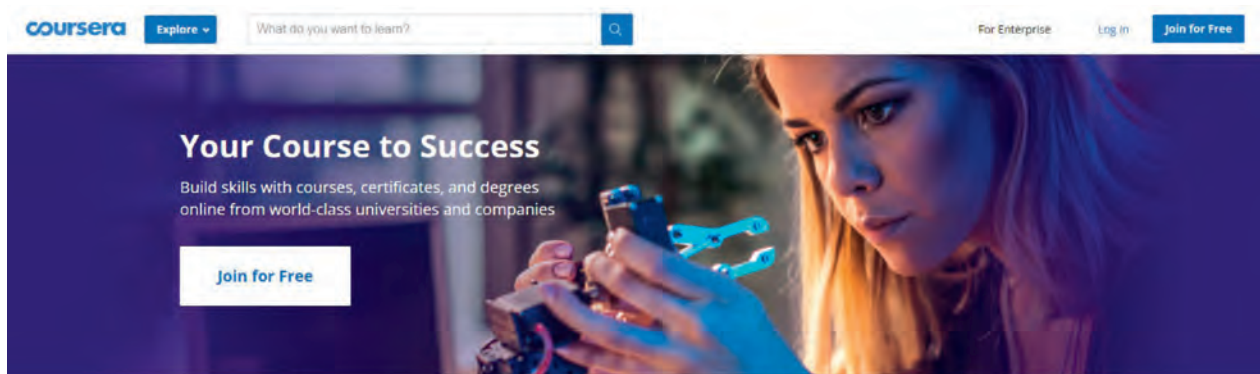
**ลิงค์อิน เลิร์นนิง (LinkedIn Learning)**  
 ในฐานะมืออาชีพคุณควรมองหาการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพราะเมื่อคุณยิ่งรู้มากก็ยิ่งโดดเด่นกว่าคู่แข่ง ไม่ว่าจะเพื่อการเติบโตในหน้าที่การงาน หรืออาจถึงเวลาที่ต้องหาความท้าทายใหม่ ๆ หนึ่งในเว็บไซต์ที่ดีที่สุดสำหรับสิ่งนี้คือ LinkedIn Learning ซึ่งเป็นความคิดริเริ่มใหม่ที่เริ่มต้นโดย LinkedIn ร่วมมือกับ Lynda เมื่อเร็ว ๆ นี้ LinkedIn ตัดสินใจมุ่งเน้นไปที่การศึกษามากขึ้น แทนที่จะเน้นไปในการสร้างเครือข่ายเพียงอย่างเดียว พวกเขาได้รับแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์ Lynda และเริ่มเสนอหลักสูตรมืออาชีพผ่าน

LinkedIn Learning ส่วนวิธีการใช้ก็แสนง่าย เมื่อคุณลงทะเบียนบนแพลตฟอร์ม คุณจะเริ่มต้นด้วยการเลือกทักษะทั่วไปที่คุณสนใจ หวังสมุดของ LinkedIn รวบรวมหลักสูตรทางธุรกิจ เทคโนโลยี และหลักสูตรจุดประกายไอเดียเดียว สร้างสรรค์กว่า 15,000 รายการในหัวข้อต่าง ๆ ตั้งแต่งานศิลปะไปจนถึงโครงการวิจัย ซึ่งมีให้เลือกหลายรูปแบบมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรระยะยาว และด้วยความที่เป็น LinkedIn หลังจากเรียนจบหลักสูตรออนไลน์ต่าง ๆ คุณก็สามารถนำมาใช้ประกอบกับหน้าบัญชีโปรไฟล์ของคุณได้เลยโดยไม่ต้องมาอัปเดตโปรไฟล์ออนไลน์ให้เสียเวลา

# Coursera

คอร์สเซอร์ (Coursera) เป็นอีกหนึ่งแพลตฟอร์มบริการการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรออนไลน์ขนาดใหญ่ (MOOCs) ในหลากหลายหัวข้อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาที่มีคุณภาพสูงและเข้าถึงทุกคนเพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ คอร์สเซอร์จึงร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงกว่า 150 แห่งจากทั่วโลก มีหลักสูตรมากกว่า 2,500 หลักสูตร ซึ่งมีผู้สนใจเรียนประมาณ 40 ล้านคน และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ ยังมี





แอปพลิเคชัน 'Coursera' สำหรับสมาร์ตโฟน หลังจากลงทะเบียนในหลักสูตรที่คุณเลือก คุณสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา สอนโดยอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงพร้อมวิดีโอความชัดระดับ HD ที่มีโครงสร้างเนื้อหาเข้มข้นและครอบคลุม จึงถือได้ว่าคอร์สเซอร์เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง และที่สำคัญคุณสามารถเข้าเรียนได้โดยไม่มีข้อผูกมัดหรือเสียค่าใช้จ่ายในการเรียน



We collaborate with 190+ leading universities and companies



## Achieve your goals with Coursera

- **Learn the latest skills**  
like business analytics, graphic design, Python, and more
- **Get ready for a career**  
in high-demand fields like IT, AI and cloud engineering
- **Earn a certificate or degree**  
from a leading university in business, computer science, and more
- **Upskill your organization**  
with on-demand training and development programs



MASTERCLASS

Buy one annual membership, share one free.

04 DAYS 06 HRS 35 MINS 04 SECS

2 passes (with access to all classes) for \$180

GET LIMITED TIME OFFER

Forbes VARIETY VANITY FAIR USA TODAY Newsweek

Stream exclusive content from the world's best

Buy one annual membership, share one free.

<b>Bob Iger</b> Business Strategy And Leadership	<b>Neil DeGrasse Tyson</b> Scientific Thinking and Communication	<b>Annie Leibovitz</b> Photography	<b>Stephen Curry</b> Shooting, Ball Handling, And Scoring	<b>Anna Wintour</b> Creativity And Leadership	<b>Bobbi Brown</b> Makeup
<b>Chris Voss</b> The Art Of Negotiation	<b>Sara Blakely</b> Self Made Entrepreneurship	<b>Neil Gaiman</b> The Art Of Storytelling	<b>Misty Copeland</b> Ballet Technique	<b>Christina Aguilera</b> Singing	<b>Aaron Franklin</b> Texas Style BBQ



## MASTERCLASS

มาสเตอร์คลาส (MasterClass) เป็นบริการการเรียนรู้แบบออนไลน์ในรูปแบบของวิดีโอการบรรยายและการสาธิตจากผู้ที่มีความสามารถสูงในหลายสาขา ถือเป็นสิ่งคุ้มค่าเมื่อคิดว่าได้เรียนรู้กับบรรดาคนดังที่การันตีคุณภาพด้วยความสำเร็จและชื่อเสียงในแต่ละสาขา ไม่ว่าจะเป็นวิชาผลิตภาพยนตร์กับเจดี ฟอสเตอร์ (Jodie Foster) ทำเพลงกับทิมบาลันด์ (Timbaland) เรียนทำอาหารกับกอร์ดอน แรมซี (Gordon Ramsey) เรียนเทนนิสกับเซเรน่า วิลเลียมส์ (Serena

Williams) หรือเรียนร้องเพลงกับคริสตินา อากีเลรา (Christina Aguilera) คลาสวิชาเหล่านี้ สามารถเรียกได้ว่าเป็นชั้นเรียนมีคุณภาพสูงที่มีความพิเศษทั้งมูลค่าการผลิตและองค์ประกอบของหลักสูตร แค่เพียงลองเข้าไปดูก็จะรู้สึกได้ว่าเลยที่ทีมงานของมาสเตอร์คลาส ใช้เวลาทำงานร่วมกับอาจารย์อย่างมากในการสร้างโครงร่างและลำดับเนื้อหาสำหรับในแต่ละหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม แม้ในขณะนี้อาจจะมีความหวั่นไหวไปหน่อยเมื่อเทียบกับเจ้าอื่น



# U Udemy

ยูเดมี (Udemy) แพลตฟอร์มการศึกษาที่ก่อตั้งขึ้นในปี 2010 เป็นแพลตฟอร์ม E-Learning ที่ใหญ่ที่สุดในปัจจุบันมีนักศึกษามากกว่า 30 ล้านคน (หรือมากกว่านั้น) มีการจัดหมวดหมู่การเรียนรู้ที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น หลักสูตรสำหรับนักพัฒนาระบบต่าง ๆ การทำธุรกิจการเงินและบัญชี การออกแบบการถ่ายภาพ สอนดนตรี ฯลฯ ซึ่งภายใต้หัวข้อเหล่านี้ก็ยังสามารถย่อยลึกลงไปในแต่ละหมวดหมู่ เมื่อเข้าไปก็จะพบกับคลิปวิดีโอแนะนำพร้อมคำอธิบายว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้างในหลักสูตรนั้น ๆ รวมไปถึงอุปกรณ์บางอย่างที่ต้องใช้ในการเรียน โดยแต่ละหลักสูตรนั้นมีราคาที่ต้องจ่ายแตกต่างกันไป ทั้งนี้นอกจากการเป็นผู้เรียนแล้ว หากคุณพบว่าตนเองสามารถเป็นครูผู้สอนได้

คุณสามารถสร้างโปรไฟล์ผู้สอนและอัปโหลดหลักสูตรของคุณไปยังแพลตฟอร์มนี้ได้ ทุกครั้งที่นักเรียนซื้อคุณจะได้รับรายได้ส่วนหนึ่งซึ่งจ่ายเป็นรายเดือนผ่าน PayPal หรือ Payoneer อีกด้วย

ถ้าจะมองในแง่ดีสถานการณ์โควิด-19 เป็นเพียงภาวะที่ช่วยผลักดันให้เราให้ก้าวไปข้างหน้าเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีข้อมูลมากมายให้เราได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ สร้างทักษะใหม่ ๆ นำไปสู่การมีอาชีพใหม่ และอาจทำให้คุณมีชีวิตใหม่ได้อีกด้วย 🌟

• <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

**Aspire. Accomplish.**  
Upgrade your skills, level up in life. Courses from \$300 ends May 14.

What do you want to learn?

100,000 online courses  
Explore a variety of fresh topics

Expert instruction  
Find the right instructor for you

Lifetime access  
Learn on your schedule

Business Design Photography Development Marketing IT & Software Personal Development

**The world's largest selection of courses**  
Choose from over 100,000 online video courses with new additions published every month

Course Title	Instructor	Rating	Price
Leadership: Practical Leadership Skills	Elvis Craft	4.6 (15,836)	\$300
An Entire MBA in 1 Course: Award Winning...	Chris Hadwin, Complete Business...	4.4 (36,274)	\$330
The Complete SQL Bootcamp 2020: Go fro...	Issa Yousif	4.6 (62,695)	\$322
The Complete Financial Analyst Course 2020	385 Careers	4.5 (35,356)	\$368

**Go at your own pace**  
Enjoy lifetime access to courses on Udemy's website and app

**Learn from industry experts**  
Select from top instructors around the world

**Find video courses on almost any topic**  
Build your library for your career and personal growth





# Design Classroom with Design Thinking

## ก้าวสู่ชั้นเรียนยุคใหม่ ด้วยกระบวนการ Design Thinking

แวดวงการศึกษามีการปรับเปลี่ยน การเรียนการสอนเพื่อให้นักันวิถีแห่งโลกยุคใหม่เสมอ และกระบวนการ Design Thinking คือเทรนด์มาแรงในตอนนี้

เรียบเรียง วรณารท ทองเสริม

เป็นเรื่องธรรมดาที่โลกเราย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและเดินหน้า กระบวนในการเรียนการสอนก็เช่นกัน ย่อมมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีของคนยุคใหม่ และวิถีคิดแบบใหม่ และตอนนี้แนวคิดการนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มาใช้กับการเรียนการสอน กำลังได้รับความนิยม เพราะเป็นวิธีที่ได้ผลดีและยังทำให้ผู้เรียนสนุกกับกระบวนการเรียนรู้ด้วย กระบวนการคิดเชิงออกแบบก็คือขั้นตอนการคิดเพื่อพัฒนาไอเดียใหม่ ๆ และแก้ไขปัญหาโดยเน้นที่ตัวผู้เรียน หรือมุมมองของผู้เรียนเป็นหลัก (Human-Centered) ผลลัพธ์ที่ออกมาจะต้องใช้การได้จริง และตอบโจทย์ของผู้เรียนได้ โดยมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

การทำความเข้าใจผู้เรียน (Empatize) ถือว่าเป็นขั้นตอนพื้นฐาน ของกระบวนการนี้ ผู้สอนจะต้องรวบรวมข้อมูลและทำความเข้าใจว่า

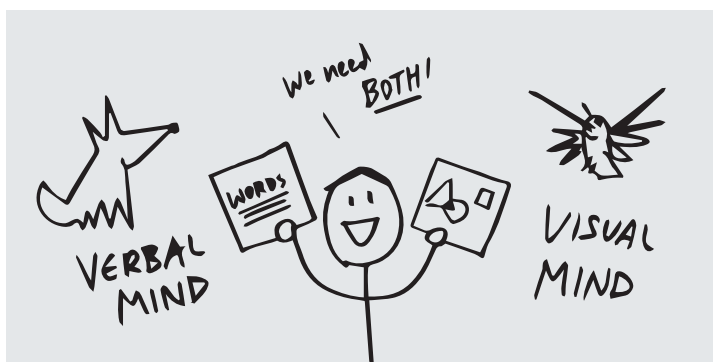


การระดมความคิดของการคิดเชิงออกแบบ จะเน้นว่า ต้องปล่อยให้ไอเดียหลั่งไหลออกมาเรื่อยๆ เปิดกว้างต่อความคิดทุกรูปแบบ ไม่ว่าความคิดนั้นจะเข้าท่าหรือไม่ก็ตาม

ผู้เรียนในชั้นเรียนที่กำลังจะออกแบบนั้น เป็นใคร มีพฤติกรรมอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบ ถนัดหรือไม่ถนัดสิ่งไหน สนใจอะไรเป็นพิเศษหรือปัญหาของพวกเขาคืออะไร ปัจจัยเหล่านี้จะทำให้แนวทางการออกแบบที่แตกต่างกัน เช่น การออกแบบชั้นเรียนภาษาอังกฤษสำหรับคนทั่วไป ย่อมแตกต่างจากการออกแบบชั้นเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักธุรกิจ

**กำหนดเป้าหมาย (define)** เนื่องจากการออกแบบชั้นเรียนนั้นเป็นการออกแบบเพื่อคนกลุ่มใหญ่ ไม่ใช่ทำเพื่อคน ๆ เดียวจึงต้องค้นหาจุดร่วมที่คนในกลุ่มมีเหมือนกัน ซึ่งอาจเป็นลักษณะบางอย่างเป็นปัญหา หรือความต้องการพิเศษของผู้เรียน ข้อเสนอตรงนี้จะทำให้เรากำหนดได้ว่า เป้าหมายสูงสุดของชั้นเรียนที่กำลังออกแบบกันอยู่นั้นคืออะไร เช่น ผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษที่มีปัญหาว่าไม่กล้าพูด ผู้สอนย่อมต้องดีไซน์ชั้นเรียนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกล้าที่จะสนทนา

**การระดมความคิด (ideate)** หรือการระดมสมอง (brainstorm) แต่การระดม



### Design Thinking

หรือกระบวนการคิดเชิงออกแบบไม่ใช่ของใหม่ มีผู้เริ่มนำแนวคิดนี้มาใช้ตั้งแต่ยุคทศวรรษ 1950 แต่มาได้รับความนิยมอย่างสูงหลังโลกผ่านเข้าสู่ยุคมิลเลนเนียม หลายภาคส่วนมีการนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบไปใช้ ตั้งแต่สถาบันการศึกษา แวดวงดีไซน์เนอร์ วิศวกร สถาปนิก ไปจนถึงบริษัทและองค์กรทางธุรกิจทั่วไป

วิชาที่ว่าด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ มีการเปิดสอนอย่างจริงจังในระดับอุดมศึกษาครั้งแรกในปี 2003 ที่โรงเรียนการออกแบบ ฮัสโซ แพลตต์เนอร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา



ความคิดของการคิดเชิงออกแบบจะเน้นว่าต้องปล่อยให้ไอเดียหลังไหลออกมาเรื่อย ๆ ต้องเปิดกว้างต่อความคิดทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะความคิดนั้นจะเข้าท่าหรือไม่ก็ตาม หรือแม้แต่ไอเดียที่ดูผิวเผินแล้ว อาจไม่เกี่ยวข้องกับชั้นเรียนเลย แต่ขอให้จดบันทึกไว้ก่อน (ชั้นตอนนี้แหละที่ทำให้เกิดนวัตกรรมทางการสอนมาแล้วมากมาย) จากนั้นรวบรวมไอเดียที่ได้มาจัดกลุ่ม แล้วคัดเลือกโดยใช้มุมมองของผู้เรียนว่าแนวคิดไหนที่จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกพอใจและตอบโจทย์ผู้เรียนได้มากที่สุด

**การทำแบบจำลอง (prototype)** คือการนำไอเดียที่เลือกไว้มาลงมือทำจริง ๆ อย่าตกใจกับความหลากหลายที่เกิดขึ้นการลองทำสื่อการสอนใหม่ ๆ อาจมีตั้งแต่การทำบัตรเกม คำศัพท์ การเขียนสคริปต์ละครสั้น หรืออัดวิดีโอคลิปลงในแอปพอดนียม ข้อควรระวังของชั้นตอนนี้คืออย่าลงทุนเยอะ ไม่ควรใช้เวลาทำนาน ๆ หรือทำออกมาหลายรูปแบบเกินไป เอาแค่พอให้เห็นไอเดียเพื่อดูว่าสามารถใช้งานได้จริง มีปัญหาติดขัดหรือไม่ หากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้จะยิ่งดี เพราะจะช่วยให้เรา

## กระบวนการคิดเชิงออกแบบ ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็น วิธีที่ได้ผลดีในการออกแบบ ชั้นเรียน ตั้งแต่ชั้นเรียนง่าย ๆ สำหรับเด็ก ไปจนถึงชั้นเรียน วิชาระดับสูงที่มีความซับซ้อน

มองเห็นการแก้ไขปัญหาที่ดีขึ้น หรือออกแบบชั้นเรียนได้ตรงใจผู้เรียนยิ่งขึ้น บางครั้งชั้นตอนนี้ก็คาบเกี่ยวกับขั้นตอนถัดไปอย่างมาก หรือต้องทำไปพร้อม ๆ กัน

**การทดสอบ (test)** เป็นขั้นตอนของการนำแบบจำลองที่คิด และประกอบเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาแล้วมาทดลองใช้งานจริง เพื่อดูว่าสามารถทำให้ชั้นเรียนของเราบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ใช้อยากหรือง่ายยังติดขัดที่ใด รวมถึงดูผลตอบรับว่าผู้เรียนพอใจหรือไม่ จากนั้นนำความคิดเห็นที่ได้ไปปรับปรุงดีไซน์ของชั้นเรียน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นจุดบกพร่องหรือจุดที่ขาดไป เช่น ผู้เรียนอาจรู้สึกว่ายากสคริปต์ละครสั้น อันเป็นสถานการณ์ที่เราเลือกไว้เพื่อใช้ในชั้นเรียนสนทนาภาษาอังกฤษนั้น ดูไม่สมจริง หรืออาจจะอยากเรียนรู้บทสนทนาในสถานการณ์อื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

กระบวนการคิดเชิงออกแบบได้รับการพิสูจน์แล้วจากหลายสถาบันว่าเป็นวิธีที่ได้ผลดีในการออกแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ชั้นเรียนง่าย ๆ สำหรับเด็ก ไปจนถึงชั้นเรียนวิชาระดับสูงที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้ยังสร้างนิสัย การคิดอย่างเป็นระบบแก่ผู้เรียนและผู้สอน ก่อให้เกิดนวัตกรรมทางการเรียน การสอนที่ช่วยดึงความสามารถของผู้เรียนออกมา และนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ครูอาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ จะนิยมนำวิธีการนี้มาใช้ออกแบบชั้นเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน และตอบโจทย์ผู้เรียนได้อย่างตรงใจที่สุด 🌟





# Learning by Playing

## เรียนรู้ผ่านการเล่นบอร์ดเกม

ดร. จักรกฤษ เจริญสุข หรือ  
ดร. แซ็ก อาจารย์ประจำ  
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์  
มหาวิทยาลัยมหิดล จะมาให้ความรู้ถึงเรื่องบอร์ดเกม  
สื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียน  
เข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น  
พร้อมกับเล่นสนุกได้อีกด้วย



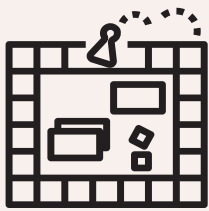
เรียบเรียง อักษรารักษ์ ลากานันต์

จากความชอบการเล่นเกมและเห็นถึงประโยชน์ของการใช้เกมมาเป็นสื่อทางเลือก ดร. จักรกฤษ เจริญสุข หรือ ดร. แฉ็ก อาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำบอร์ดเกมด้านดนตรีมาแล้ว 3 เกม คือ คอร์ดฮีโร่ (Chord Heroes) เดอะ ลิตเติล ออเคสตรา (The little Orchestra) และ เซเวน โน้ต โก (7 Notes Go) และกำลังจะออกเกมที่สี่ในเร็ว ๆ นี้ ด้วยความคิดว่า การใช้เกมเป็นสื่อจะสามารถส่งความรู้ให้สังคมได้มากขึ้น เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่จะถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีได้มากกว่ารูปแบบอื่น

“เริ่มจากสมัยที่เรียนปริญญาเอกที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งตอนนั้นเครียดมาก แล้วมีเพื่อนชวนไปเล่นบอร์ดเกม พอเล่นแล้วทำให้ลืมความเครียดที่มี วันรุ่งขึ้นไปอ่านหนังสือแล้วจำได้ดีขึ้น รู้สึกว่าเข้าใจอะไรได้ดีขึ้น เลยเริ่มมีความสนใจเกี่ยวกับการเล่นบอร์ดเกม ต่อมาเมื่อมาเป็นอาจารย์สอนที่มหิดล ได้พบกับ



นักเรียนหลากหลายและเด็กทุกคนมีความเก่งแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน ผมเลยเชื่อว่าอยู่ที่การสอนมากกว่าเรื่องของความฉลาด เลยคิดว่าบอร์ดเกมเป็นการเรียนรู้ทางเลือกที่จะช่วยให้เด็กบางคนที่เรียนไม่เข้าใจ สามารถทำความเข้าใจได้ดีขึ้น และมีความสนใจการเรียนมากขึ้น เพราะบอร์ดเกมช่วยทำให้เด็กสนุกที่จะเรียนรู้” ดร. จักรกฤษ เล่าถึงที่มาในการทำบอร์ดเกม



### เล่นกันนานแล้ว

ในต่างประเทศ การเล่นเกมเป็นที่ยอมรับหลายมานาน โดยจะเรียกรวมกับเกมประเภทอื่นที่เล่นบนโต๊ะว่า Tabletop Game และได้มีแอปพลิเคชัน GAMEFOR-Game Event Finder สำหรับคนที่ต้องการหาสถานที่ เพื่อนเล่นเกม หรือสร้างอเว้นท์เล่นเกมขึ้นมาในพื้นที่ใกล้เคียงได้ในทุกประเทศทั่วโลก โดยมีร้านบอร์ดเกมในประเทศไทยหลายร้านที่สามารถหาได้จากแอปพลิเคชันนี้เช่นกัน

### การทำบอร์ดเกมกับการศึกษา

ดร. จักรกฤษ เชื่อว่า การศึกษาที่แท้จริงเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบมากกว่าการอ่านหนังสือ ดังนั้น จึงทำบอร์ดเกมเพื่อเป็นสารไปถึงสังคมให้มองการเล่นเกมเป็นหนึ่งนสื่อแทนภาพจำที่ถูกมองเป็นสิ่งมอมเมาที่มาพร้อมกับการพนัน “บอร์ดเกมสามารถนำไปใช้เป็สื่อที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน เช่น เรื่องคอร์ด เป็นเรื่อง que เด็กหลายคนไม่ชอบ แต่พอมาลงเล่นเกมคอร์ดฮีโร่ เด็กเล่นแล้วชอบแล้วเข้าใจคอร์ดได้ง่ายขึ้น ส่วนเกม The Little Orchestra เป็นเกมที่

ทำให้เด็กแยกประเภทของเครื่องดนตรีในวงได้ และเกมที่สามที่ทำร่วมกับน้องสาวที่เป็นครูเด็กเล็ก คือ 7 Notes Go เป็นเกมที่ช่วยให้เด็กแยกสีและเข้าใจโน้ตมากขึ้น เช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ หากต้องท่องจำประวัติศาสตร์ เด็กอาจจะจำไม่ได้ แต่ถ้าลองทำเป็นภาพยนตร์ที่เขาชอบ เขาสามารถเล่าได้เป็นฉาก ๆ”

การทำบอร์ดเกมให้เป็นสื่อ สามารถประยุกต์ได้กับทุกวิชา แต่ด้วยความที่เรียนจบด้านดนตรีมา ดร.จักรกฤษ จึงทำเป็นบอร์ดเกมด้านดนตรีซึ่งเป็นศาสตร์ที่เขามีความเข้าใจมากที่สุด “อาจารย์ทุกคนมีความรู้และผ่านการฝึกมาแล้วอย่างดี เราแค่ใส่เสน่ห์ของการสอนโดยปรับเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเป็นเรื่องไหนก็ได้ เช่น เราจะสอนเด็กเรื่องยาเสพติด เราสามารถนำความรู้เรื่องสังคมสงเคราะห์ไปสร้างเป็นบอร์ดเกมได้ การทำบอร์ดเกมคือการนำผู้เชี่ยวชาญศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งมาร่วมกับศิลปินเกี่ยวกับเกมหรือคนที่วาดรูปสวย ๆ การทำเกม คือการทำกับมนุษย์และผมเชื่อว่าเป็นการส่งความรู้กลับสู่มวลชน ผมทำบอร์ดเกมเพราะอยากให้คนได้เรียนรู้เกี่ยวกับดนตรี”



**บอร์ดเกมเป็นการเรียนรู้  
ทางเลือกที่จะช่วยให้เด็ก  
บางคนที่เรียนไม่เข้าใจ  
สามารถทำความเข้าใจได้ดีขึ้น  
และมีความสนใจการเรียน  
มากขึ้น เพราะบอร์ดเกม  
ช่วยทำให้เด็กสนุกที่จะเรียนรู้**



ดร. จักรกฤษ มองว่า บอร์ดเกมสามารถนำไปใช้สอนได้เยอะมาก โดยตั้งอยู่บนความคิดที่บอร์ดเกมคือตัวเสริมมาช่วยเด็กที่ติดขัดอะไรบางอย่างให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น บอร์ดเกมไม่ได้ไปแทนเนื้อหาหลักในหนังสือ เมื่อคนในระดับที่ดูแลด้านการศึกษาเข้าใจธรรมชาติว่าเด็กแต่ละคนต่างกัน จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยออกแบบโครงสร้างการเรียนการสอนที่ดีขึ้นและทำให้เด็กทุกคนเรียนได้

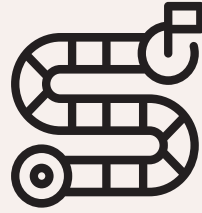


## บอร์ดเกมเสริมสร้างทักษะทางสังคม

ดร. จักรกฤษ ตั้งข้อสังเกตว่า คนมีปฏิสัมพันธ์และการคุยกันต่อนาน้อยลง คนยุคปัจจุบันมีความไม่มั่นใจในการเข้าสังคมและรู้สึกอึดอัดกันมากขึ้น เช่น หลายคนมั่นใจในการตอบข้อความผ่านทางไลน์มากกว่าการเจอหน้าคุยกัน แต่บอร์ดเกมทำให้คนแปลกหน้ามาเล่นและรู้จักนิสัยซึ่งกันและกันได้ เพราะมันเป็นการสร้างสถานการณ์ให้แก้ปัญหาด้วยกันหรือแข่งขันกัน จึงต้องมีการพูดคุยปฏิสัมพันธ์กัน เขาจึงเชื่อว่า บอร์ดเกมจะช่วยดึงเอาความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ให้กลับมา

ปัจจุบันบอร์ดเกมเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้น มีร้านบอร์ดเกมให้เห็นหลากหลายและแม้แต่ในสังคมคนทำงาน ก็มีการเล่นบอร์ดเกมเพื่อกระชับความสัมพันธ์หรือลึบสมองระหว่างพักกลางวันให้เห็น

ดร. จักรกฤษ เล่าว่า คนหันมาเล่นบอร์ดเกมมากขึ้นเรื่อย ๆ มีร้านบอร์ดเกมเป็นพื้นที่ที่ทำให้เห็นภาพคนหัวเราะมีความสุขสำหรับคนทุกประเภทมาทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งศิลปิน หมอเด็ก ผู้ใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายมาก “ความคลาสสิกคือสิ่งที่ธรรมดาที่สุด นั่นคือการที่มนุษย์มานั่งคุยกัน ซึ่งทำให้ผ่านไปกี่ปีก็มีคนเล่นเกมอยู่ แต่คนในแวดวงวิชาการและธุรกิจต้องช่วยกันผลักดันให้บอร์ดเกมเป็นตลาดสำหรับคนส่วนใหญ่ให้ได้ เพราะตอนนี้ยังเป็นตลาดสำหรับคนเฉพาะกลุ่มอยู่ เราต้องช่วยกันทำให้คนเห็นความสำคัญของบอร์ดเกมว่ามีประโยชน์จริง ๆ เพราะมันทำให้คนมีสุขภาพจิตดี สังคม และความรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลา เช่นเดียวกับงานด้านการศึกษาทุกอย่างมักจะใช้เวลาให้คนเห็นความสำคัญ”<sup>๕</sup>



### คนไทยก็ทำ

บอร์ดเกมที่เล่นกันในประเทศไทยมีทั้งเกมที่ออกแบบโดยดีไซน์เนอร์คนไทย ซึ่งมีจำนวนมากถึงหลักร้อยและเกมที่แปลหรือนำเข้าจากต่างประเทศ โดยความแตกต่างอย่างหนึ่งระหว่างบอร์ดเกมกับการเล่นไพ่ในสมัยก่อน คือ ผู้ออกแบบเป็นผู้กำหนดกติกาของเกมและผู้เล่นต้องทำตามกติกาไม่ว่าจะเล่นจากที่ไหน ในปัจจุบันมีการนำบอร์ดเกมไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้มากขึ้น บางโรงเรียนมีชมรมบอร์ดเกม และมีการประกวดออกแบบเกมเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการคิดสำหรับนักเรียน



# PLAYGROUND

มาช่วยกันหาคำตอบกับเกมถอดรหัสภาพ  
ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน ลุ้นรับของรางวัลจากคุรุสภา



1. ประเทศที่เป็นหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก (4 พยางค์)



2. ประเทศที่มีต้นกำเนิดมาจากอาณาจักรมลายู (3 พยางค์)



3. ประเทศในอาเซียนที่คนส่วนใหญ่  
นับถือศาสนาคริสต์ (3 พยางค์)

4. ประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็กที่สุด  
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (3 พยางค์)



◀ สแกน QR CODE เพื่อตอบคำถาม  
ลุ้นของรางวัล : ฤกษ์ผ้ากระสอบรักษ์โลก  
จากศูนย์ส่งเสริมอาชีพคนพิการ  
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ  
งานทำมือจากหัวใจคนพิการ 10 รางวัล  
*ประกาศรายชื่อผู้ได้รับรางวัลในเล่มถัดไป*





## 1 กรกฎาคม วันลูกเสือแห่งชาติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานกำเนิด  
ลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454



สแกน QR Code

อ่านวารสารวิทยากร  
ในรูปแบบดิจิทัล หรือที่  
*withajarn.com*



e-book 

Journal of Teacher's Professional Development  
**วิทยากร**

ISSN 1513-1912



9 771513 191004

ราคา 50 บาท